
**Lietuvos sveikatos apsaugos ministerija
Lietuvos sveikatos informacijos centras**

**Lithuanian Ministry of Health
Lithuanian Health Information Centre**

**Lietuvos sveikatos statistika
Health Statistics of Lithuania
2007**

Vilnius, 2008

UDK 614(474.5)(083)
Li 331

Lietuvos sveikatos statistika 2007

Lietuvos sveikatos informacijos centras
Kalvarijų g. 153, Vilnius LT-08221, Lietuva
tel. (8-5) 2773301
faksas (8-5) 2773302
el.paštas lsic@lsic.lt
www.lsic.lt

Health Statistics of Lithuania 2007

Lithuanian Health Information Centre
Kalvarijų 153, Vilnius LT-08221, Lithuania
ph. +370 5 2773301
fax +370 5 2773302
e-mail lsic@lsic.lt
www.lsic.lt

Sudarė / Completed by:

Dr. A. Gaižauskienė,
R. Gaidelytė,
V. Cicėnienė,
K. Paulauskienė,
A. Želvienė,
J. Jaselionienė,
P. Juodagalvytė

ISSN 1648-0899

Šiame leidinyje pateikiami duomenys apie Lietuvos gyventojų sveikatą, veiksnius, darančius įtaką jų sveikatai, sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių įstaigų veiklą bei sveikatos priežiūros sistemos išteklius. Panaudoti Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Socialinio draudimo fondo valdybos, Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Valstybinės ligonių kasos, Užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės centro, Valstybinio aplinkos sveikatos centro, Respublikinės tuberkuliozės ir infekcinių ligų ligoninės, Valstybinio psichikos sveikatos centro, Valstybinio profesinių ligų registro, Vilniaus Universiteto Onkologijos instituto, Lietuvos AIDS centro, Lietuvos sveikatos informacijos centro duomenys. Jie paimti iš metinių statistikos ataskaitų, kompiuterizuotų duomenų bazių ir registrų.

The present publication provides data on health status of Lithuanian population, determinants of health, activities of health care institutions as well as resources in health care sector. The data was provided by the Statistics Lithuania, the Social Insurance Fund Board, Disability and Working Capacity Assessment Office to the Ministry of Social Security and Labour, the State Patient Fund, Republican Centre for Communicable Diseases Control and Prevention, the State Environmental Health Centre, the Republican Hospital of Tuberculosis and Infectious Diseases, the State Centre of Mental Health, the Lithuanian AIDS Centre, the State Occupational Diseases Register, the Institute of Oncology of Vilnius University, the Lithuanian Health Information Centre. The data was taken from annual statistical reports, computer databases and registers.

I. Demografija

Jau daugiau nei penkiolika metų trunkančios socialinės ekonominės permainos Lietuvoje demografinius procesus keičia nepalankia linkme. Spartų gyventojų skaičiaus mažėjimą lemia žemas gimstamumo lygis, negalintis užtikrinti kartų kaitos, dideli jaunimo oficialiosios ir nelegalios emigracijos srautai, šeimos sampratos kitimas, kai šeimos kūrimas nesiejamas su vedybomis, o neretai išsilavinimo, profesinės veiklos naudai atsisakoma vaikų. Išigali mažos šeimos kaip socialinės normos nuostata. Šalyje nuo 1995 m. išlieka neigiamas gyventojų prieaugis, kuris 2007 m. buvo -3,9/1000 gyventojų. Didžiausias neigiamas gyventojų prieaugis nebe pirmus metus yra Rytų Lietuvoje – Utenos apskrityje (-9,1/1000).

2007 metais Lietuvoje gyveno 3375,6 tūkst. gyventojų, tai yra 18,5 tūkst. mažiau nei 2006 metais. Mažėjant gyventojų skaičiui ir toliau stebima gyventojų senėjimo tendencija. 2008 m. pradžioje 20,5 procento gyventojų buvo 60 metų ir vyresni, o 2000 m. pradžioje – tik 19 procentų. 2008 m. pradžioje pagyvenę buvo kas šeštas vyras ir kas ketvirta moteris, o vaikų iki 15 m. buvo ketvirtadaliu mažiau negu pagyvenusių žmonių.

Statistikos departamento duomenimis 2007 m. emigravo 26,5 tūkst. Lietuvos gyventojų (2006 m. – 27,8 tūkst.). Lietuvą palieka išsilavinę, dažniausiai 20–34 metų amžiaus gyventojai. 70 proc. emigrantų tikslas – darbas kitoje šalyje, 8 proc. išvyksta pas anksčiau emigravusius šeimos narius, 13 proc. vyksta mokytis. 2007 m. į Lietuvą imigravo 8,6 tūkst. žmonių, šiek tiek daugiau nei 2006 m.

Nors trejus metus gimusiųjų skaičius Lietuvoje palengva didėja, tačiau gimstamumo lygis šalyje išlieka žemas. 2007 m. Lietuvoje gimė 32346 kūdikiai, 1081 daugiau nei 2006 m. Gimstamumo rodiklis buvo 9,6/1000 gyventojų. Šeimose, neįregistravusiose santuokos, gimė 9449 kūdikiai, arba beveik 30 procentų gimusiųjų. Gimdoma ne tik mažai, gimdo vis vyresnio amžiaus moterys. 2007 m. vidutinis gimdyvių amžius buvo 28 metai (2000 m. – 26,6 metų). Šalyje išliekantis suminis gimstamumo rodiklis 1,35 neužtikrina demografinės pusiausvyros. Didėja ir užsienyje gimusių kūdikių skaičius: 2007 m. jų buvo 2,9 tūkst. ir jie sudarė 9,2 proc. visų gimusiųjų.

2007 m. mirė 45624 žmonės, tai yra 811 žmonių daugiau nei 2006 metais. Mirtingumo rodiklis pasiekė 13,5/1000 gyventojų. Toks mirtingumo lygis yra aukščiausias nuo 1950 m. Tačiau padidėjo tik vyrų mirtingumas, moterų mirtingumas šiek tiek sumažėjo. Standartizuotas vyrų mirtingumo rodiklis buvo daugiau kaip du kartus didesnis negu moterų, o kaimo gyventojų – 1,2 karto didesnis negu miesto.

I. Demographic Situation

The social and economic reforms taking place in Lithuania for more than fifteen years are negatively changing Lithuanian demographic processes. Rapid decrease in the number of population is conditioned by a low birth rate that is unable to ensure the changeover of generations, high flows of official and illegal emigration of the youth, evolution of the family when the family is not associated with marriage or the family and children are renounced for the sake of education and professional career. A small family as a social standard gains ground. The increase of the population in the country remains negative since 1995 (-3.9 per 1000 inhabitants in 2007). For many years the highest negative increase of the population has been in East Lithuania – Utena county (-9.1 per 1000 inhabitants).

In 2007, there were 3375.6 thousand inhabitants in Lithuania, i.e. 18.5 thousand less than in 2007. With the decreasing number of the population, the trend of the population continues to be towards aging. At the beginning of 2008, 20.5% of the population in the country were aged 60 and older compared with 19% in 2000. At the beginning of 2008 every sixth man and every fourth woman were over 60, number of children under 15 years old was by 25% less than number of aged inhabitants.

According to the data of Statistics Lithuania, 26.5 thousand Lithuanian inhabitants emigrated in 2007 (27.8 thousand in 2006). Educated residents aged 20-34 years leave Lithuania. The main reason of emigration was working in another country (70%), 8% leaves the country to join their family members who have emigrated earlier, 13% - for studying. In 2007, 8.6 thousand people immigrated to Lithuania, slightly more than in 2006.

Though the number of births in Lithuania has been increasing in the last four years, the birth rate remains low in the country. 32346 infants were born in Lithuania in 2007. It is by 1081 more than in 2006. Birth rate indicator accounted for 9.6 newborns per 1000 inhabitants. 9449 infants or 30% of all births were born in families out of wedlock. There are not only few births; childbearing women are older in age. The average age of childbearing women was 28 years old (26.6 in 2000). The total birth rate being 1.35 does not ensure demographical balance. The number of infants born abroad is under increase: 2.9 thousands or 9.2% of all newborns was born abroad in 2007.

There were 45624 deaths in 2007, i.e. 811 cases more than in 2006. Death rate was 13.5 per 1000 inhabitants. Such mortality rate has been the highest since 1950. But in 2007 the mortality rate increased

2007 m. tikėtina Lietuvos vyrų vidutinė gyvenimo trukmė buvo 64,87 metai, 1,9 metų trumpesnė negu 2000 m., atitinkamai moterų – 77,2 metai ir 0,3 metų. Vis dar išlieka didelis skirtumas (daugiau nei 12 metų) tarp vyrų ir moterų tikėtinos vidutinės gyvenimo trukmės, ir šis skirtumas tebedidėja. Lietuvoje gimusių vyrų tikėtina vidutinė gyvenimo trukmė mažiausia Europos Sąjungoje, moterų – taip pat trumpesnė nei daugumoje Europos Sąjungos šalių.

Lietuvos gyventojų mirtingumo struktūra pagal pagrindines mirčių priežastis jau keletą metų išlieka nepakitusi. 2007 m. daugiau nei pusė visų mirusiųjų (53,3 proc.) mirė dėl kraujotakos sistemos ligų. Didžiausią mirusiųjų dėl kraujotakos sistemos ligų dalį sudarė asmenys mirę nuo išeminės širdies ligos (61,8 proc.) bei cerebrovaskulinių ligų (23,1 proc.). Didžioji dalis mirusiųjų dėl kraujotakos sistemos ligų buvo 60 metų ir vyresnio amžiaus asmenys.

18,2 proc. šalies gyventojų mirė dėl piktybinių navikų. Lyginant su ankstesniaisiais metais didesnis mirtingumas tarp mirusiųjų nuo piktybinių navikų stebimas dėl priešinės liaukos, skrandžio, krūties piktybinių navikų. Mirtingumas dėl gimdos kaklelio piktybinių navikų sumažėjo 15 proc.

Nors mirtingumas dėl išorinių mirties priežasčių 2007 m. sumažėjo 1,7 proc., tačiau mirtingumo lygis šalyje dėl šių priežasčių išlieka aukštas, ypač tarp jauno ir vidutinio amžiaus žmonių. Didžiausią dalį tarp išorinių mirties priežasčių sudaro savižudybės – 19,5 proc., transporto įvykiai – 16,7 proc., nukritimai – 9,9 proc., atsitiktinis apsinuodijimas alkoholiu – 9,2 proc.

Nuo 2004 m. ketvirtoje vietoje mirties priežasčių struktūroje įsitvirtino virškinimo sistemos ligos, aplenkusios ilgą laiką šią vietą užėmusias kvėpavimo sistemos ligas. 2007 m. nuo virškinimo sistemos ligų mirė 2725 asmenys arba 6,0 proc. visų mirusiųjų.

Vertinant gyventojų sveikatą bei socialinius ekonominius pokyčius šalyje labai svarbus yra kūdikių mirtingumo rodiklis. 2007 m. mirė 190 iki 1 metų amžiaus kūdikių, ir kūdikių mirtingumas buvo 5,9/1000 gyvų gimusiųjų (2006 m. – 6,8/1000 gyvų gimusiųjų).

Nagrinėjamoju laikotarpiu dirbtinių abortų skaičius kito neženkiai.

only for males. Standardised death rate for males is twice as high as for females, standardised death rate for rural population is 1.2 times higher than for urban population.

In 2007 the life expectancy of Lithuanian men was 64.87 years, 1.9 years shorter than in 2000; life expectancy of women was 77.2 years or 0.3 years less than in 2000. There is still a significant and increasing difference in the average female and male life expectancies (more than 12 years). The life expectancy of men born in Lithuania is the shortest in the European Union and that of women is also shorter than in the majority of EU countries.

The structure of causes of death has remained unchanged for a number of years. More than half of all deaths (53.3%) occurred due to circulatory system diseases. The largest percentage of deaths due to circulatory system diseases was caused by ischaemic heart disease (61.8%) and cerebrovascular diseases (23.1%). The majority of all dead from circulatory system diseases were people aged 60 and over.

18.2% of the population died from malignant neoplasms. Compared to the previous year, more deaths occur due to cancer of prostate, stomach, breast cancer. Mortality due to cervix uteri cancer has declined by 15%.

Even though the number of death cases caused by external causes decreased by 1.7% in 2007, the mortality rate resulting from these causes remains high, in particular of young and middle-aged people. Suicides were the most widespread external cause of death – 19.5% of all external causes, 16.7% died from traffic accidents, 9.9% from injuries resulting from falling, and 9.2% from alcohol poisoning.

Since 2004, diseases of the digestive system have ranked fourth among the most prevailing death causes, leaving behind diseases of the respiratory system that used to take this place for long time. In 2007, 2725 persons or 6% of all deceased died from diseases of the digestive system.

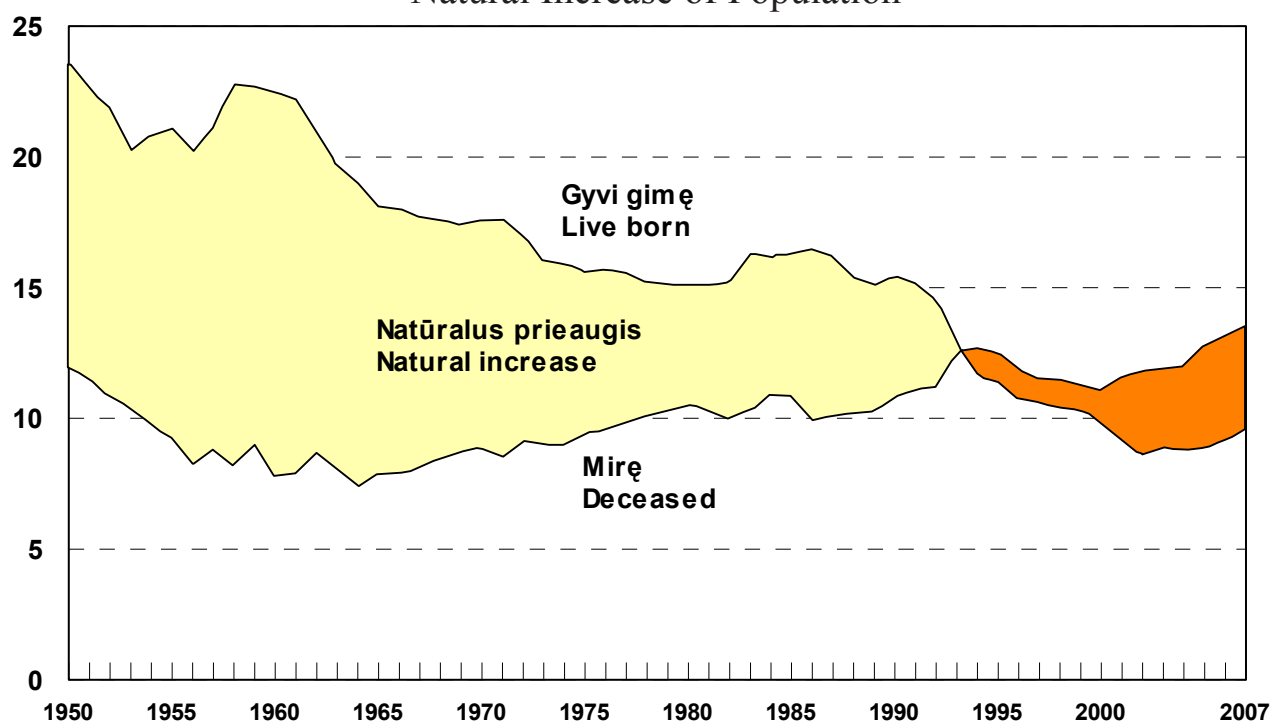
Infant mortality is very important for the assessment of population health, social and economic developments in the country. In 2007 190 infants died and it accounted for 5.9 per 1000 live born (6.8 per 1000 live born in 2006).

The number of abortions has changed insignificantly.

Demografinė statistika 2007 m. Vital Statistics in 2007

Plotas (tūkst. kv. km.)	Area (thous. sq. km.)	65.3	
Gyventojai (tūkst.)	Population (thous.)	3375.6	
Tankumas (tūkst. 1 kv. km.)	Density (thous. per sq. km.)	51.7	
Miesto gyventojai (tūkst.)	Urban population (thous.)	2255.5	66.8%
Kaimo gyventojai (tūkst.)	Rural population (thous.)	1120.1	33.2%
Vyrai (tūkst.)	Males (thous.)	1572.0	46.6%
Moterys (tūkst.)	Females (thous.)	1803.6	53.4%
Gyvų gimusiųjų skaičius	Live born	32346	
Gimstamumas 1000-čiui gyv.	Birth rate per 1000 pop.	9.6	
Mirusiųjų skaičius	Deaths	45624	
Mirtingumas 1000-čiui gyv.	Mortality per 1000 pop.	13.5	
Natūralus prieaugis	Natural increase per	-3.9	
1000-iui gyv.	1000 pop.		
Santuokų 1000-čiui gyv.	Marriages per 1000 pop.	6.8	
Ištuokų 1000-čiui gyv.	Divorces per 1000 pop.	3.4	
Mirė vaikų iki 1 m.	Infant deaths	190	
Kūdikių mirtingumas 1000-čiui gyvų gimusiųjų	Infant mortality per 1000 live births	5.9	
Tikėtina vidutinė gyvenimo trukmė:	Life expectancy at birth	70.92	
vyrų	males	64.87	
moterų	females	77.20	

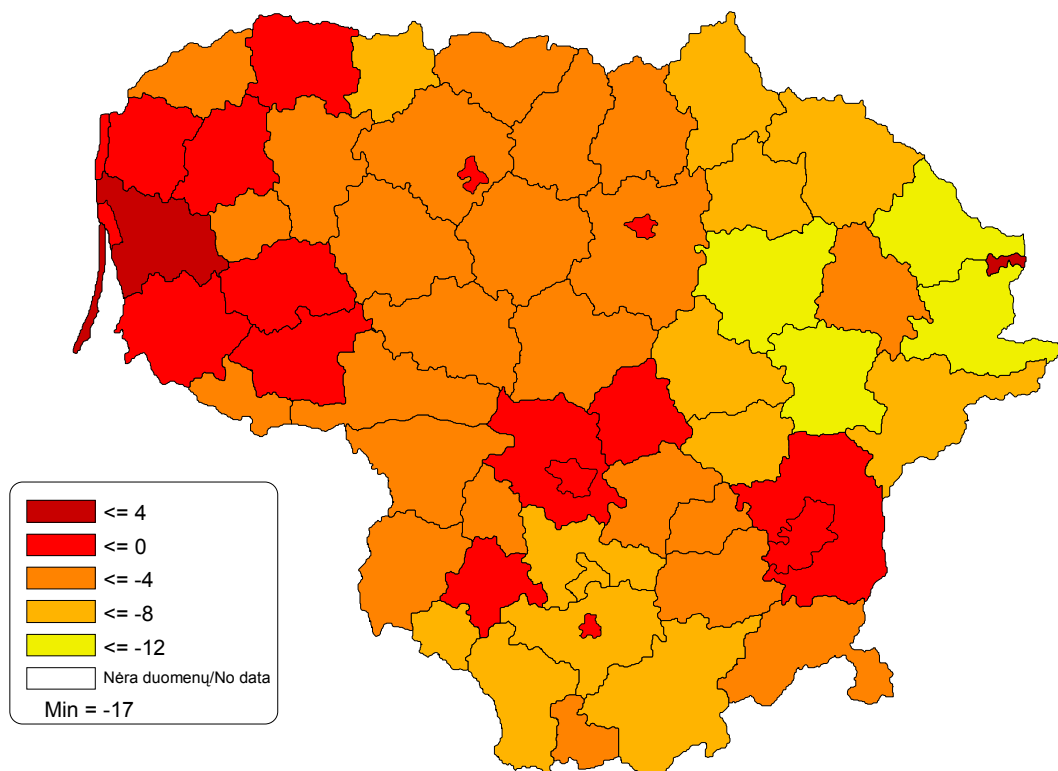
Natūralus gyventojų prieaugis Natural Increase of Population

Natūralus gyventojų judėjimas 1000-čiui gyv. 2007 m.
Natural Movement per 1000 pop. in 2007

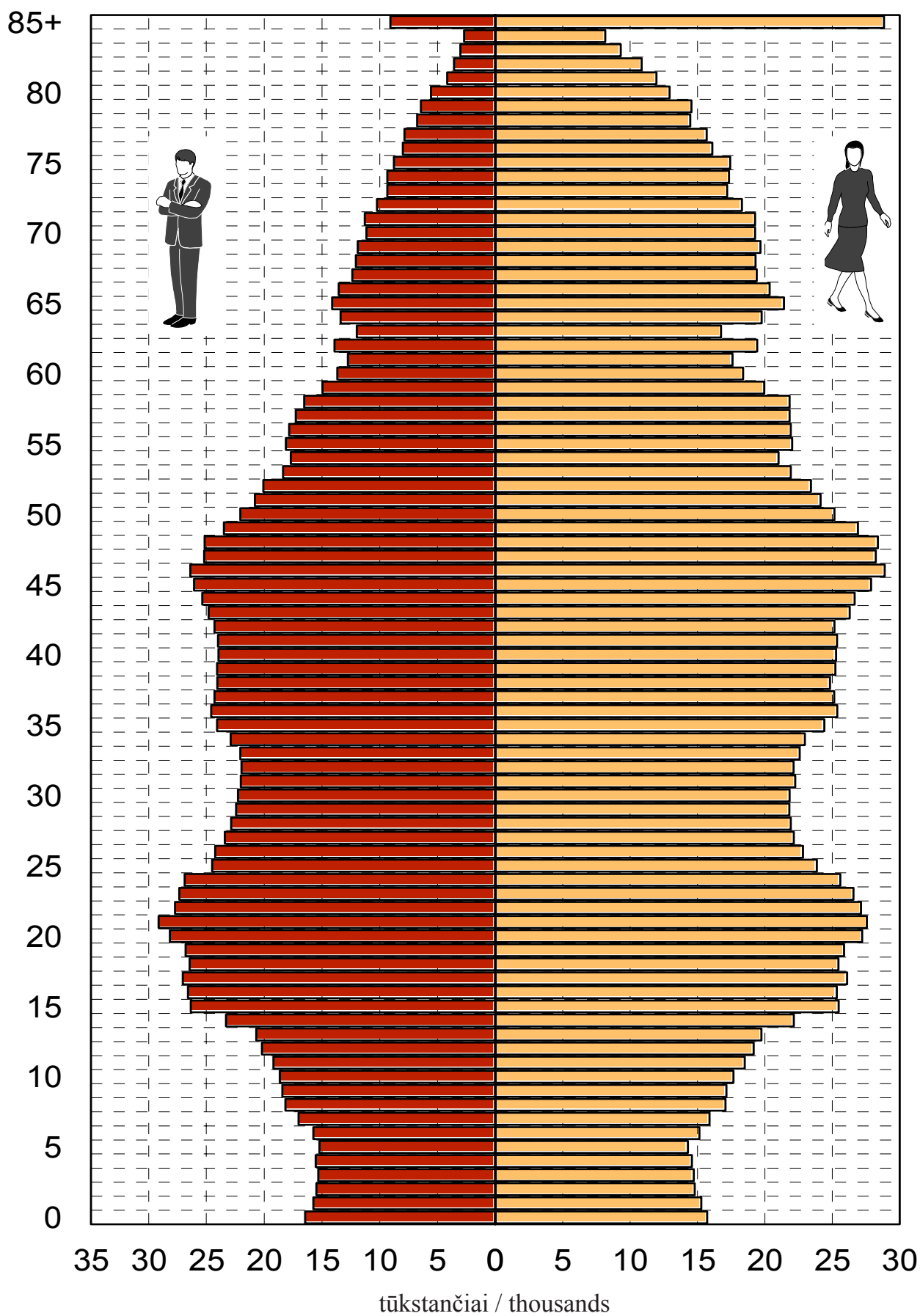
	Gimstamumas Nativity	Mirtingumas Mortality	Natūralus prieaugis Natural increase
Iš viso / Total	9.6	13.5	-3.9
Vilniaus apsk.	10.5	13.1	-2.6
Kauno apsk.	9.6	13.1	-3.5
Klaipėdos apsk.	10.4	12.3	-1.9
Šiaulių apsk.	9.2	14.0	-4.8
Panevėžio apsk.	8.2	14.1	-5.9
Alytaus apsk.	8.4	14.7	-6.3
Marijampolės apsk.	9.3	14.1	-4.8
Tauragės apsk.	9.5	14.1	-4.6
Telšių apsk.	10.0	12.8	-2.8
Utenos apsk.	7.7	16.8	-9.1

Natūralus gyventojų prieaugis 2007 m.
Natural Increase of Population in 2007

Lietuvos gyventojų amžiaus struktūra 2008.01.01

Age Structure of Population 01.01.2008

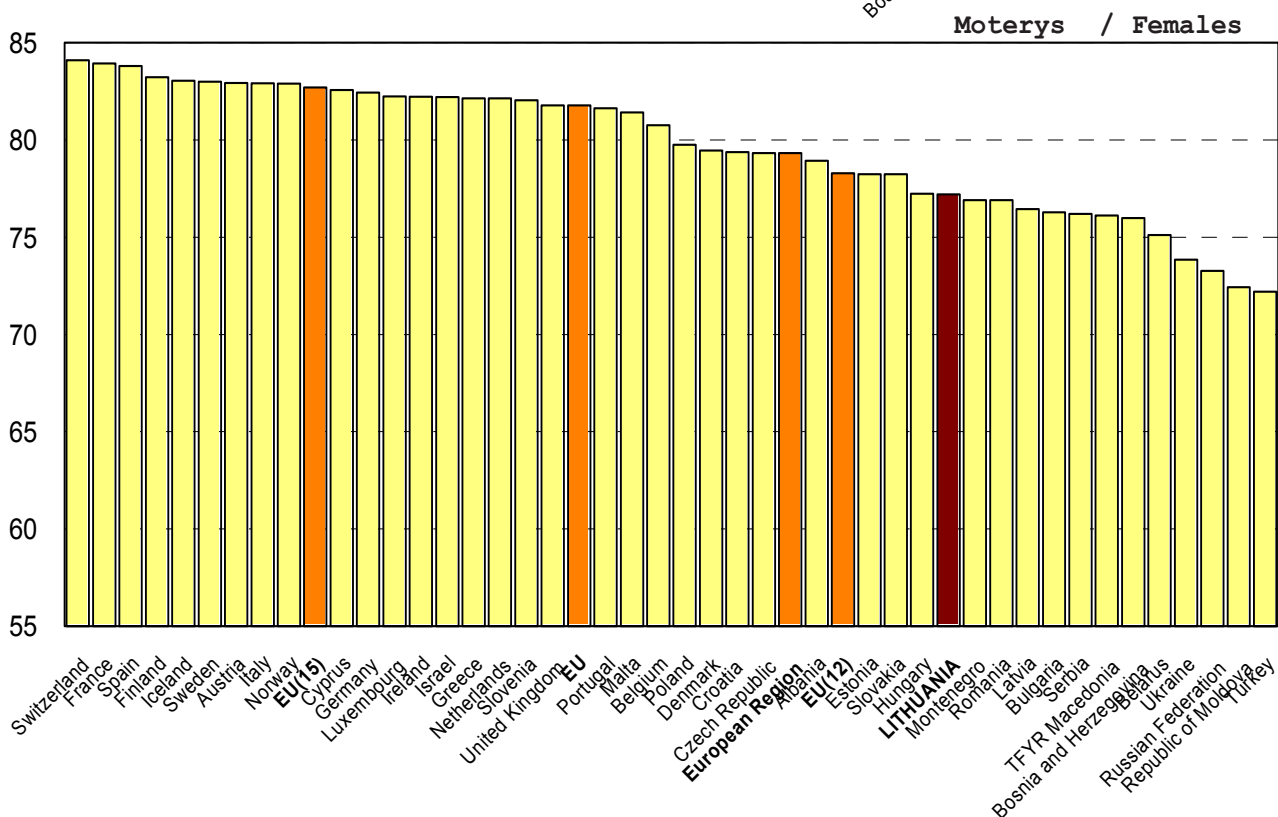
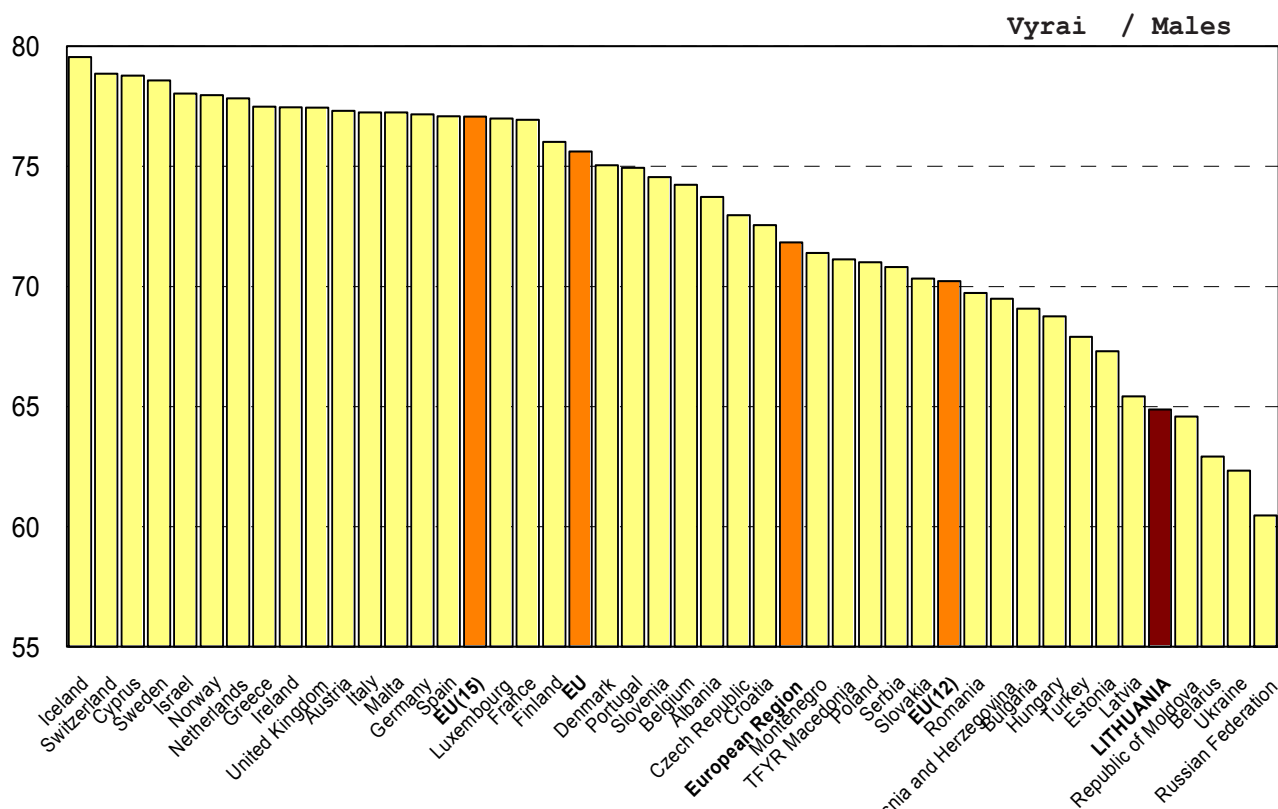
Gyventojų amžiaus struktūra 2008.01.01
Population by Age 01.01.2008

Amžiaus grupė Age group	Vyrai Males		Moterys Females		Iš viso Total	
	abs. sk. abs. numb.	proc. %	abs. sk. abs. numb.	proc. %	abs. sk. abs. numb.	proc. %
0	16459	1.05	15718	0.87	32177	0.96
1-4	62095	3.96	59381	3.30	121476	3.61
5-9	84567	5.40	79541	4.42	164108	4.87
10-14	102020	6.51	97217	5.40	199237	5.92
15-19	133261	8.50	128208	7.13	261469	7.77
20-24	139261	8.89	134076	7.45	273337	8.12
25-29	117465	7.50	112554	6.26	230019	6.83
30-34	111234	7.10	111755	6.21	222989	6.62
35-39	121089	7.73	124988	6.95	246077	7.31
40-44	122419	7.81	128742	7.15	251161	7.46
45-49	126297	8.06	140265	7.80	266562	7.92
50-54	99012	6.32	115641	6.43	214653	6.38
55-59	84715	5.41	107563	5.98	192278	5.71
60-64	65758	4.20	91900	5.11	157658	4.68
65-69	64030	4.09	100127	5.56	164157	4.88
70-74	51364	3.28	91386	5.08	142750	4.24
75-79	37857	2.42	78238	4.35	116095	3.45
80-84	19021	1.21	53222	2.96	72243	2.15
85+	9070	0.58	28841	1.60	37911	1.13
Iš viso Total	1566994	100.00	1799363	100.00	3366357	100.00
Darbingi* Able-bodied*	1061806	67.76	1078327	59.93	2140133	63.57
Pensininkai Over able-bodied	247100	15.77	551277	30.64	798377	23.72

* - Vyrai 16-62 m.6 mėn., moterys 16-60 m. / Male 16-62 years 6 months old, female 16-60 years old

Gimusiųjų tikėtina vidutinė gyvenimo trukmė

Life Expectancy at Birth

Pastaba. PSO 2001-2006 m. duomenys; Lietuvos duomenys 2007 m.; EUROPE - PSO Europos regiono 52 šalių vidurkis, EU - ES šalių vidurkis, EU(15) - ES narių (iki 2004 m.) vidurkis, EU(12) - ES narių (nuo 2004 arba 2007) vidurkis.

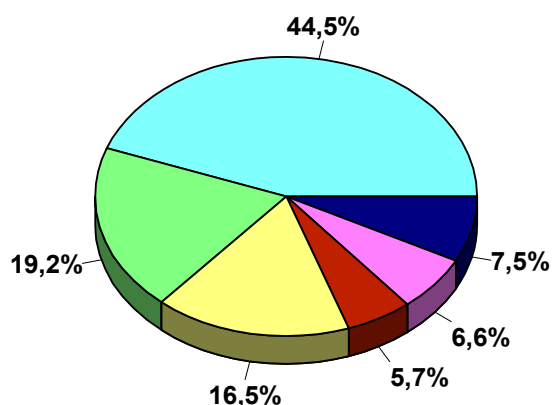
Note. WHO data for 2001-2006; Data for Lithuania for 2007; EUROPE - 52 WHO European region members states average, EU - EU member states average, EU(15) - EU member states prior 2004 average, EU(12) - EU member states since 2004 or 2007 average.

Gyventojų mirtingumas pagal priežastis ir lytį 2007 m. Deaths by Causes and Sex in 2007

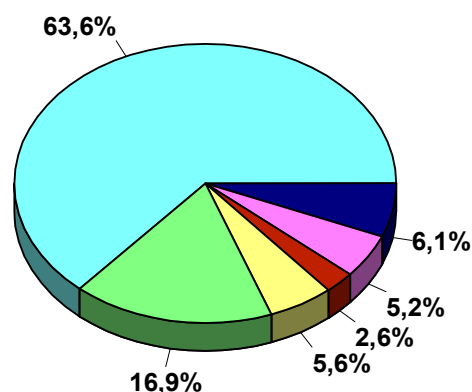
Ligų grupės pagal TLK-10 Disease groups according to ICD-10	Vyrai/Males		Moterys/Females		Iš viso/Total	
	abs.sk.	100000-čių gyv.	abs.sk.	100000-čių gyv.	abs.sk.	100000-čių gyv.
	abs.numb.	per 100000 pop.	abs.numb.	per 100000 pop.	abs.numb.	per 100000 pop.
Iš viso/Total	24683	1570.2	20941	1161.0	45624	1351.6
I. Kai kurios infekcinės ir parazitinės ligos Certain infectious and parasitic diseases	369	23.5	135	7.5	504	14.9
II. Navikai Neoplasms	4801	305.4	3594	199.3	8395	248.7
III. Kraujo ir kraujodaros organų ligos bei tam tikri sutrikimai susiję su imuniniais mechanizmais Diseases of blood and blood-forming organs and certain disorders involving the immune mechanisms	14	0.9	18	1.0	32	0.9
IV. Endokrininės, mitybos ir medžiagų apykaitos ligos Endocrine, nutritional and metabolic diseases	146	9.3	206	11.4	352	10.4
V. Psichikos ir elgesio sutrikimai Mental and behavioural disorders	62	3.9	42	2.3	104	3.1
VI- Nervų sistemos ir jutimo organų ligos VIII Diseases of the nervous system and sense organs	340	21.6	258	14.3	598	17.7
IX. Kraujotakos sistemos ligos Diseases of the circulatory system	10990	699.1	13317	738.3	24307	720.1
X. Kvėpavimo sistemos ligos Diseases of the respiratory system	1408	89.6	545	30.2	1953	57.9
XI. Virškinimo sistemos ligos Diseases of the digestive system	1630	103.7	1095	60.7	2725	80.7
XII. Odos ir poodžio ligos Diseases of the skin and subcutaneous tissue	35	2.2	25	1.4	60	1.8
XIII. Jungiamojo audinio ir skeleto-raumenų sistemos ligos Diseases of the musculoskeletal system and connective tissue	25	1.6	71	3.9	96	2.8
XIV. Urogenitalinės sistemos ligos Diseases of the genitourinary system	195	12.4	174	9.6	369	10.9
XV. Nėštumas, gimdymas ir pogrindinis laikotarpis Pregnancy, childbirth and the puerperium	-	-	2	0.1	2	0.1
XVI. Tam tikros perinatalinio periodo ligos Certain conditions originating in the perinatal period	35	2.2	36	2.0	71	2.1
XVII. Įgimtos formavimosi ydos, deformacijos ir chromosomų anomalijos Congenital malformations, deformations and chromosomal abnormalities	59	3.8	64	3.5	123	3.6
XVIII. Simptomai, pakitimai ir nenormalūs klinikiniai bei laboratoriniai radiniai, neklasifikuojami kitur Symptoms, signs and abnormal clinical and laboratory findings, not elsewhere classified	492	31.3	195	10.8	687	20.3
XIX. Traumos, apsinuodijimai ir kiti išorinių priežasčių padariniai Injury, poisoning and certain other consequences of external causes	4082	259.7	1164	64.5	5246	155.4

Pagrindinės mirties priežastys 2007 m.

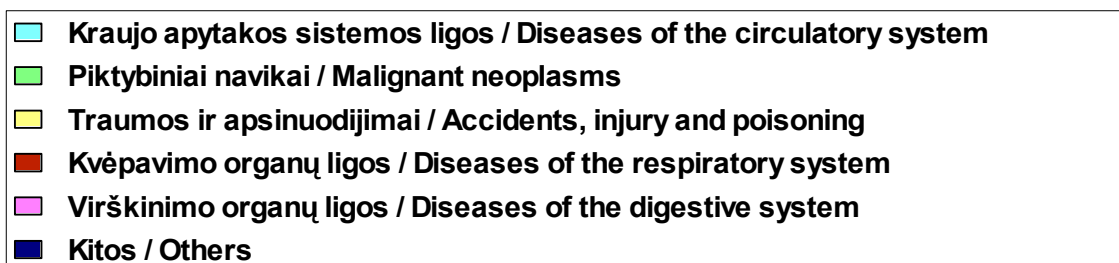
Main Causes of Death in 2007

Vyrai / Males

Moterys / Females

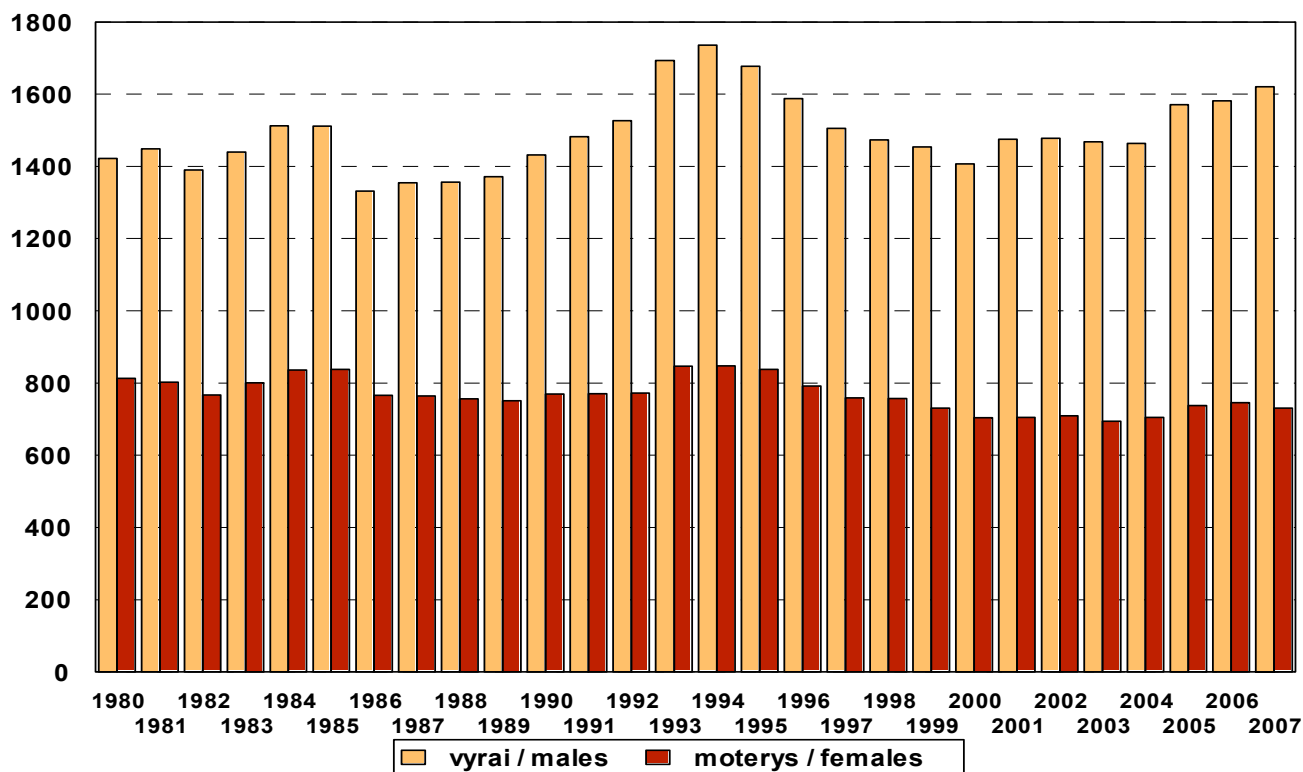

Standartizuoti mirtingumo rodikliai (100000-čių gyv. pagal Europos standartą)

Age Adjusted Death Rates

(per 100000 European Standard Population)

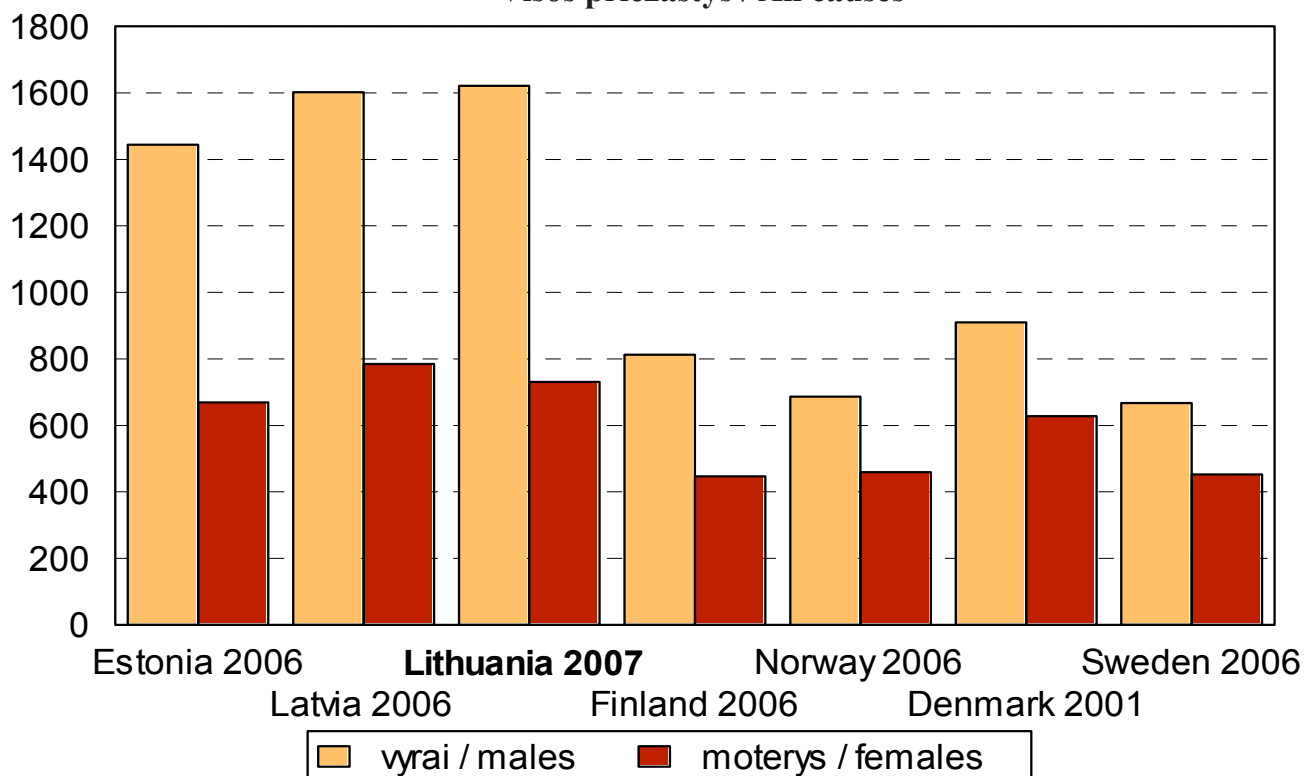
Iš viso / Total

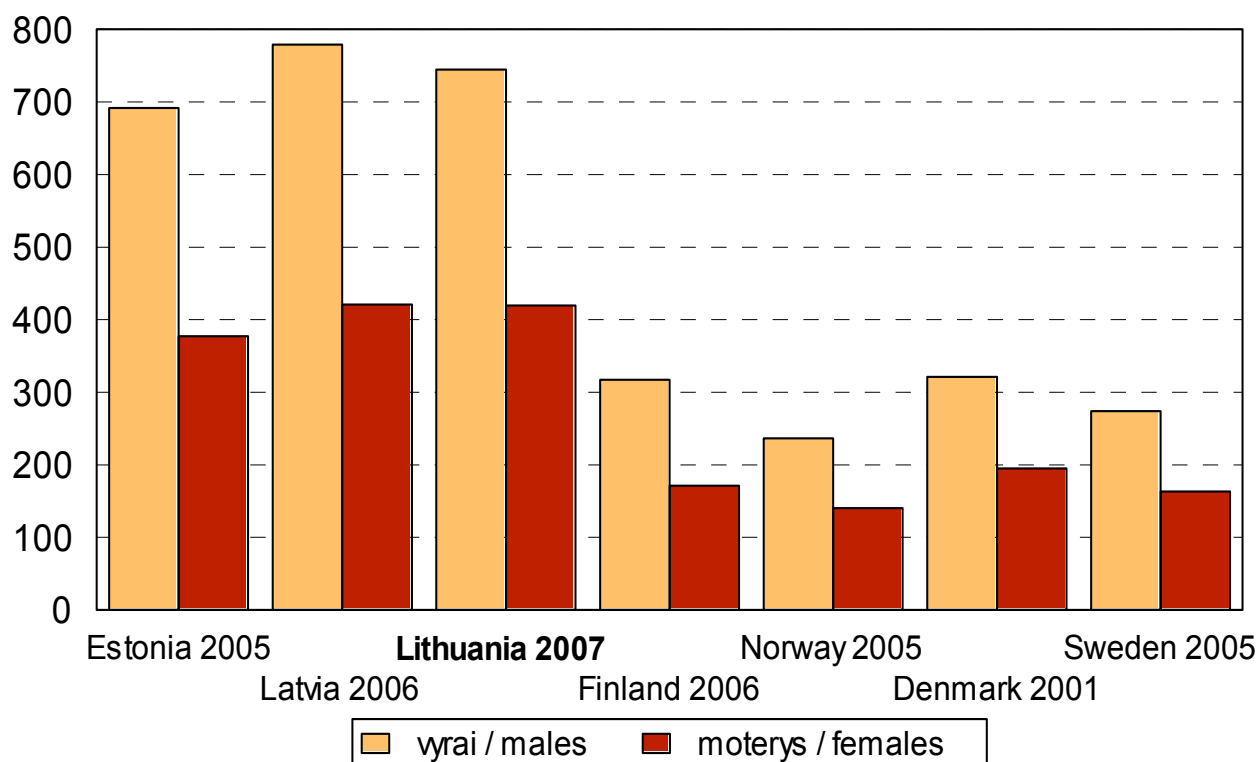
**Standartizuoti mirtingumo rodikliai
(100000-čių gyv. pagal Europos standartą)**

Age Adjusted Death Rates
(per 100000 European Standard Population)

Visos priežastys / All causes

Kraujo apytakos sistemos ligos / Diseases of the circulatory system

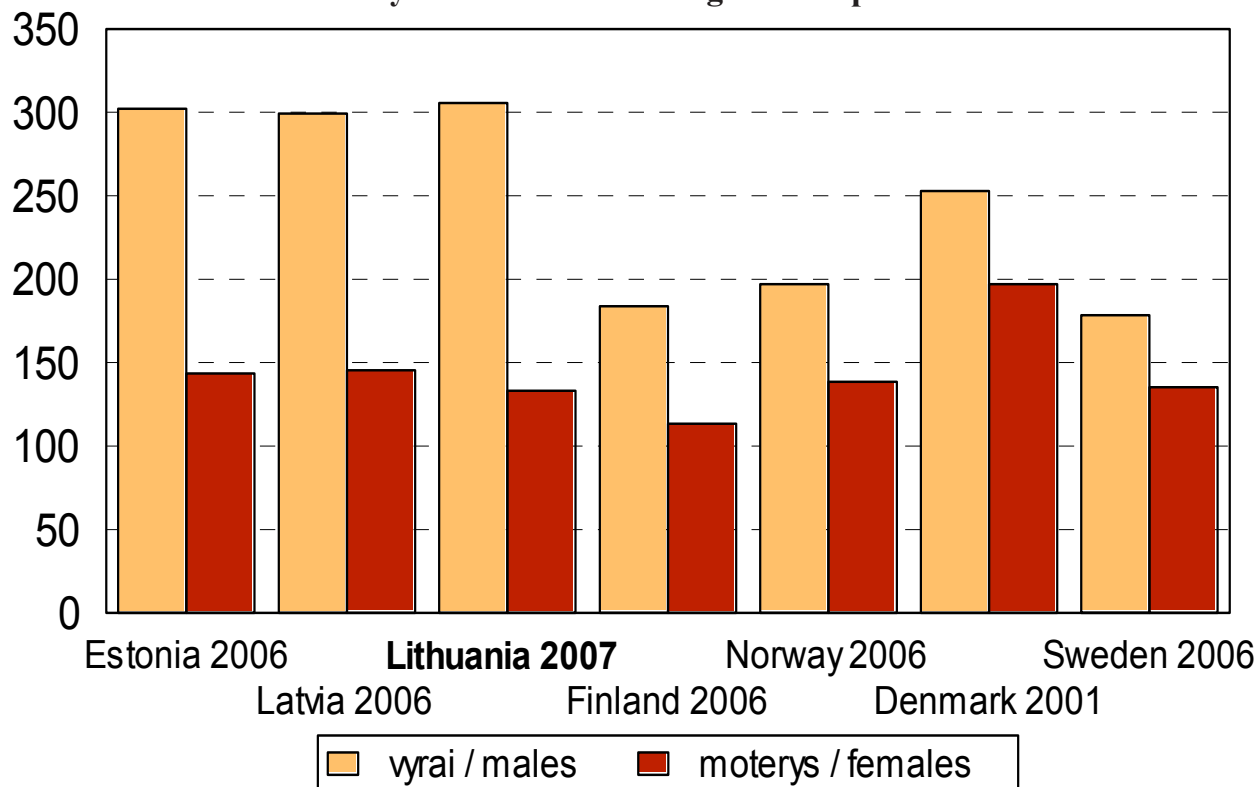
Pastaba. PSO ir Eurostato duomenys.

Note. WHO and Eurostat data.

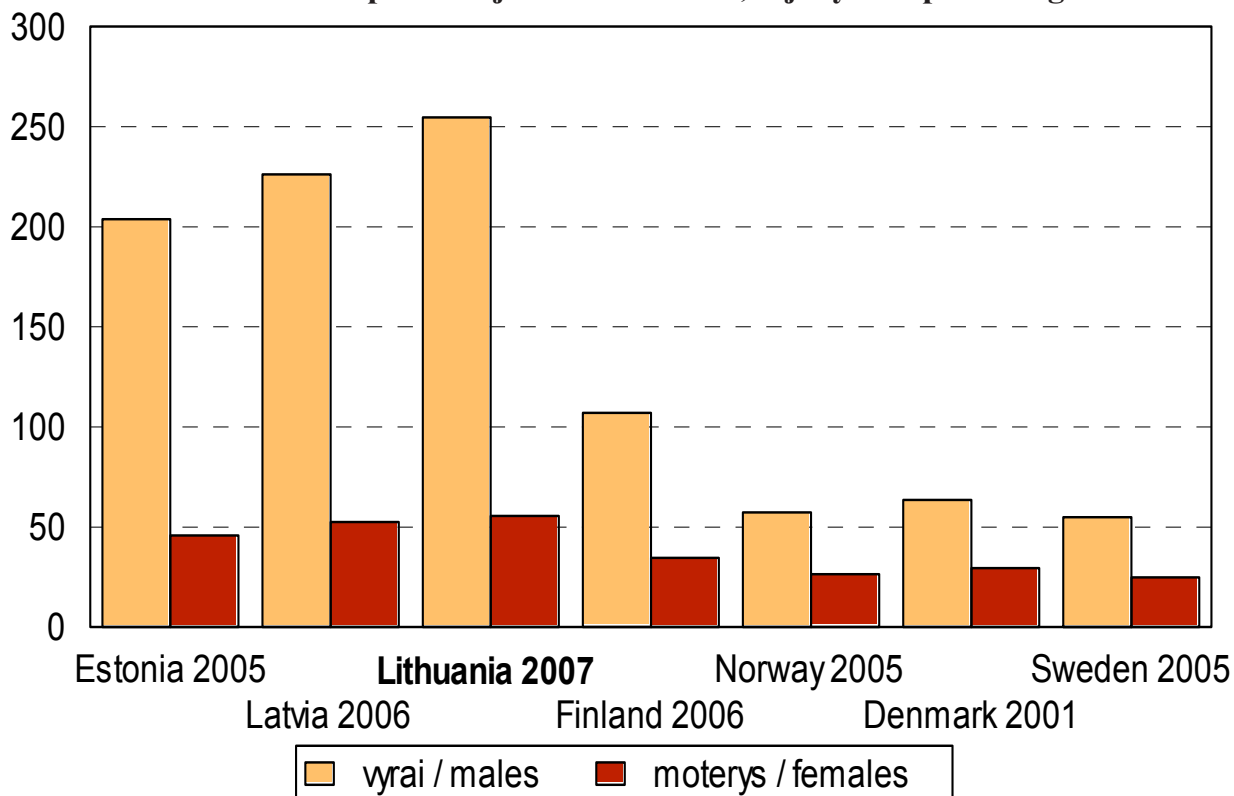
**Standartizuoti mirtingumo rodikliai
(100000-čių gyv. pagal Europos standartą)**

Age Adjusted Death Rates
(per 100000 European Standard Population)

Piktybiniai navikai / Malignant neoplasms

Traumos ir apsinuodijimai / Accidents, injury and poisoning

Pastaba. PSO ir Eurostato duomenys.

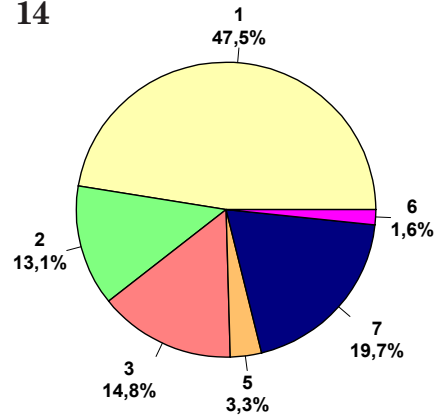
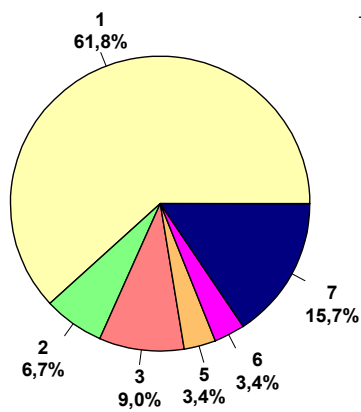
Note. WHO and Eurostat data.

Pagrindinės mirties priežastys pagal lytį ir amžių 2007 m.

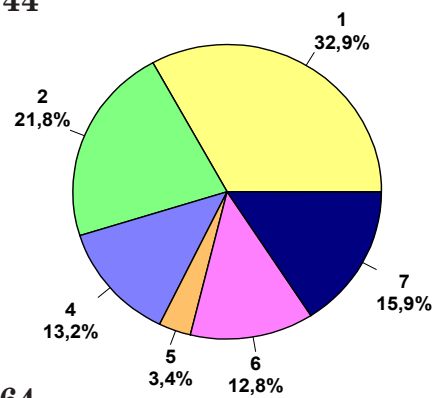
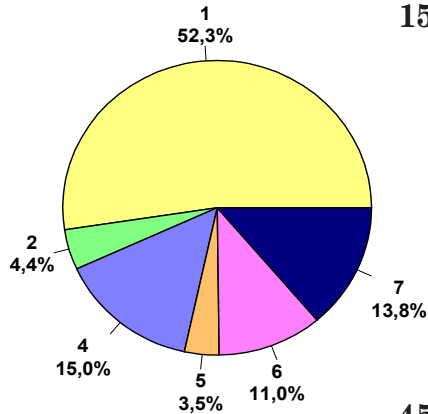
Main Causes of Death by Sex and Age in 2007

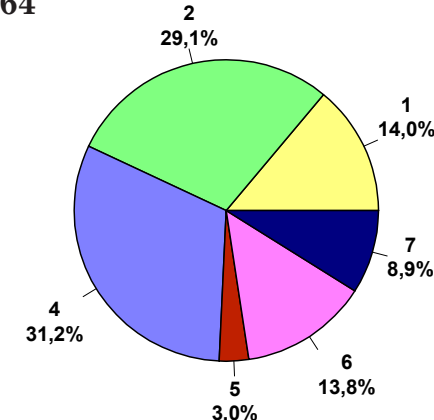
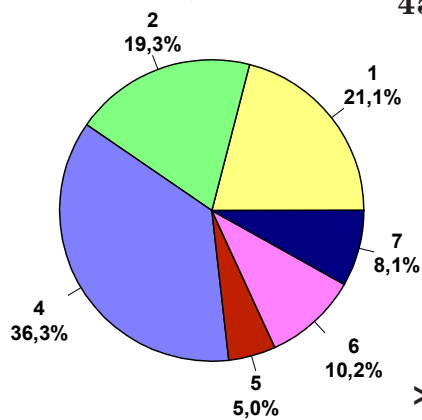
1 - 14

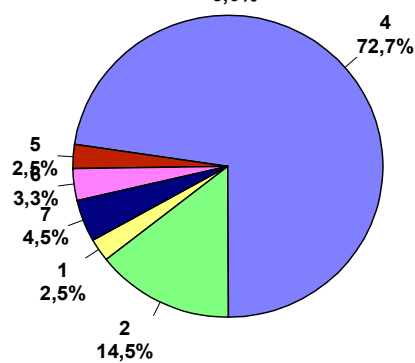
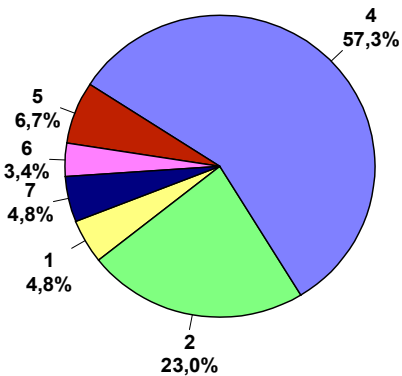
15 - 44

45 - 64

> 64

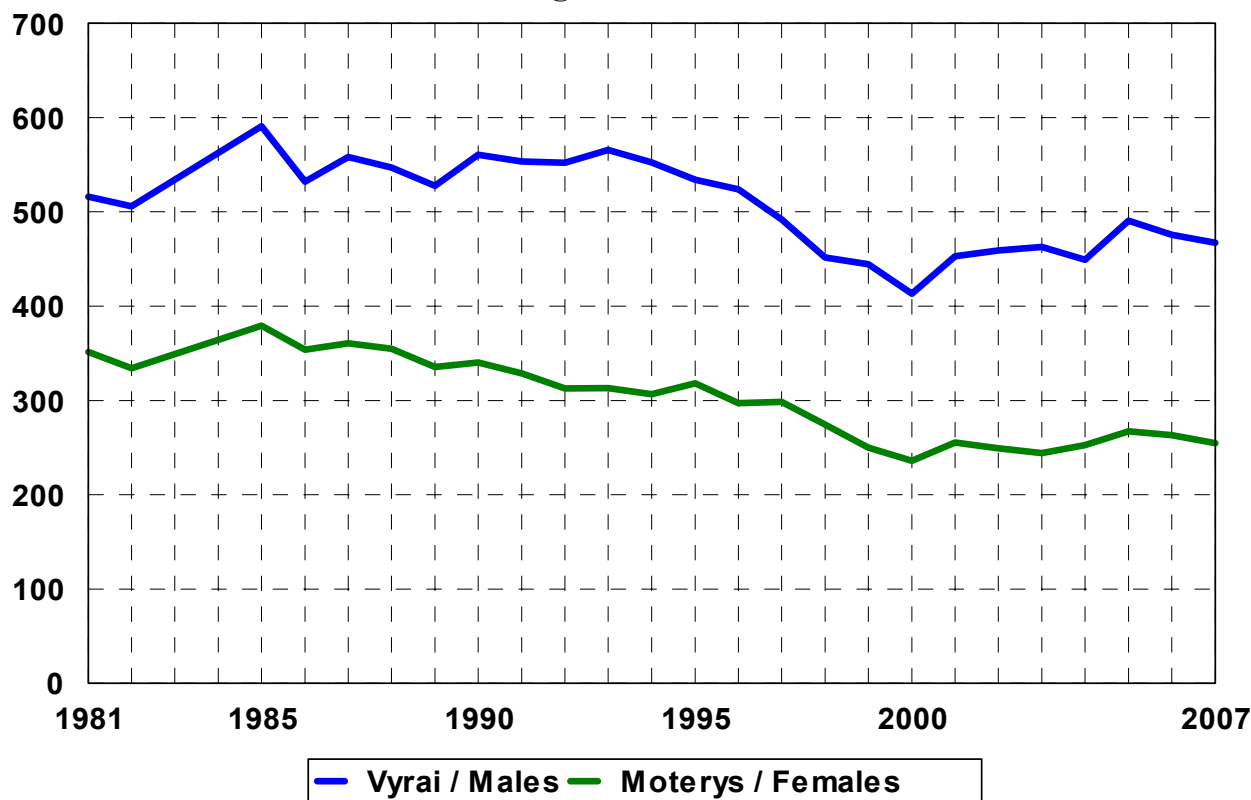

- 1 Traumos ir apsinuodijimai / Injury and poisoning
- 2 Piktybiniai navikai / Malignant neoplasms
- 3 Įgimtos anomalijos / Congenital anomalies
- 4 Kraujo apytakos sistemos ligos / Diseases of the circulatory system

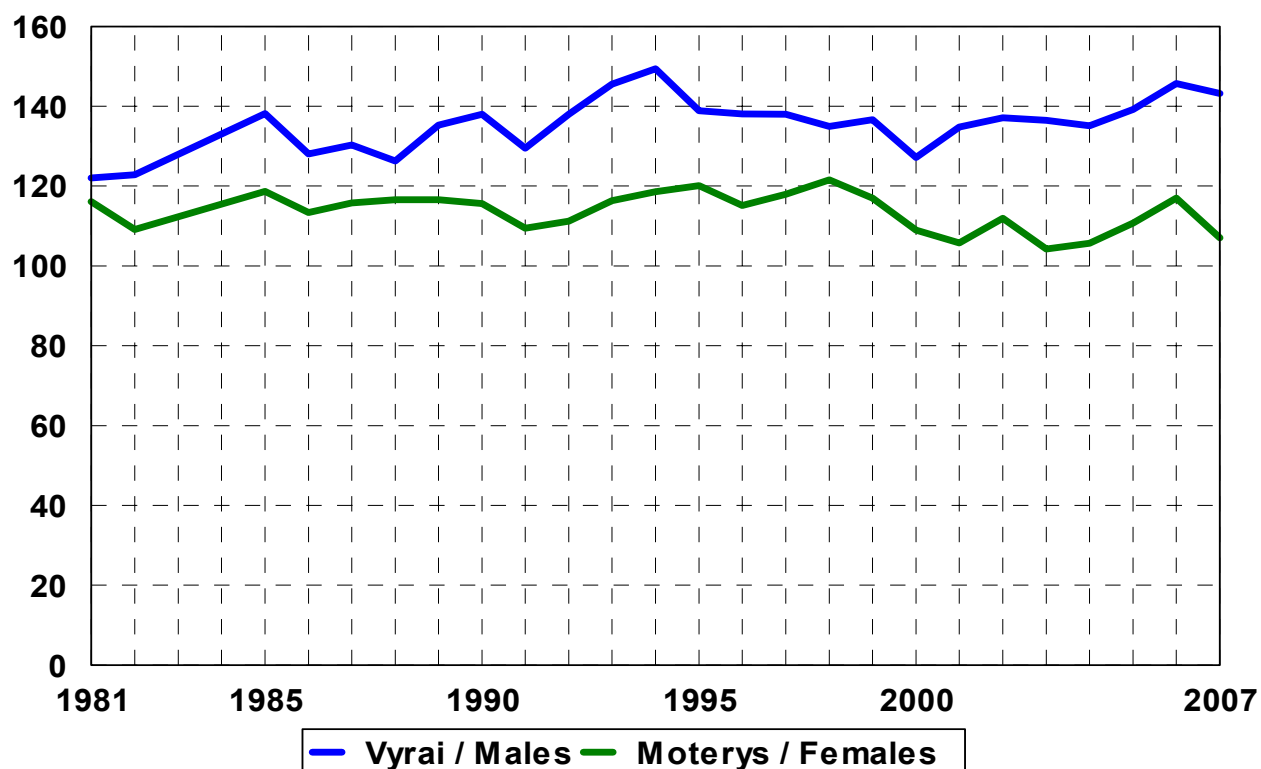
- 5 Kvėpavimo organų ligos / Diseases of the respiratory system
- 6 Virškinimo sistemos ligos / Diseases of the digestive system
- 7 Kiti / Others

**Kai kurių ligų standartizuoti mirtingumo rodikliai
(100000-čių gyv. pagal Europos standartą)
Age Adjusted Death Rates from Selected Diseases
(per 100000 European Standard Population)**

Išeminė širdies liga / Ischaemic heart disease

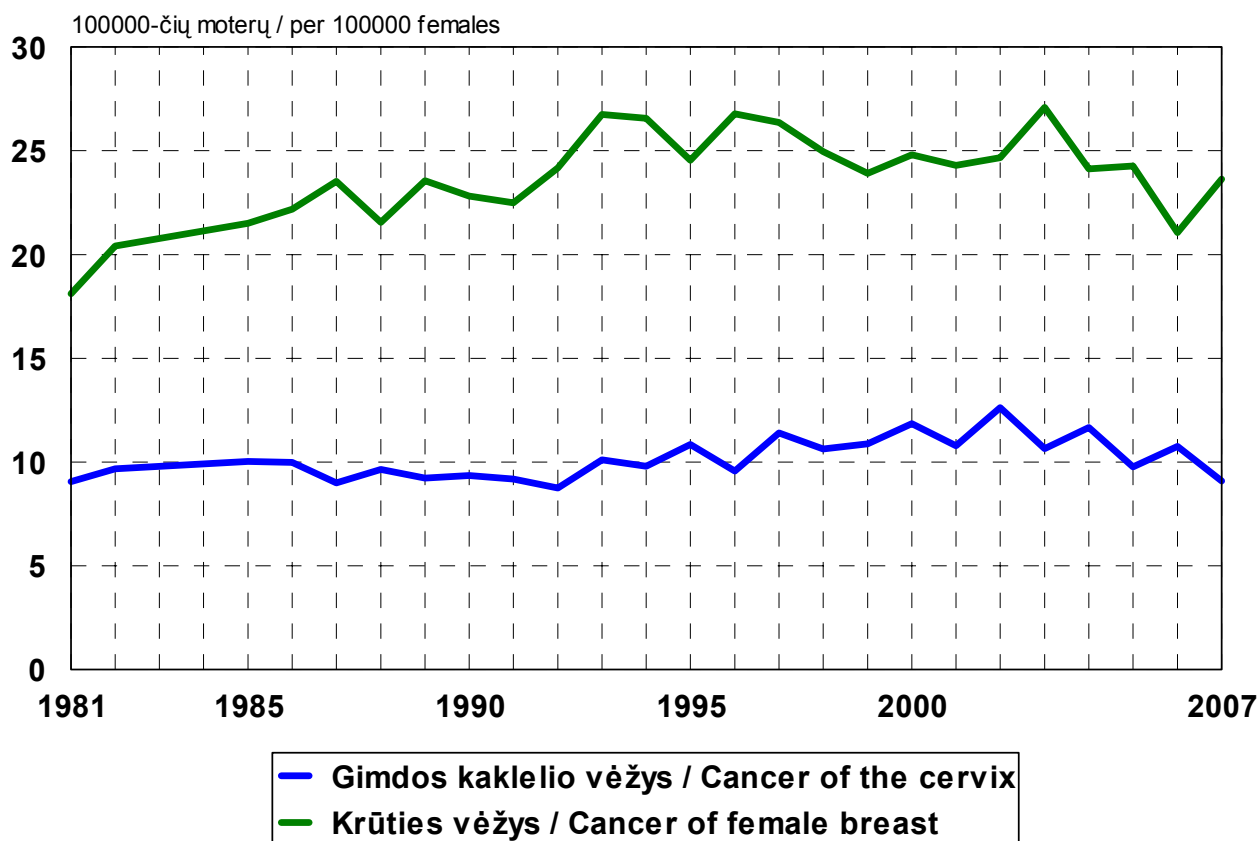
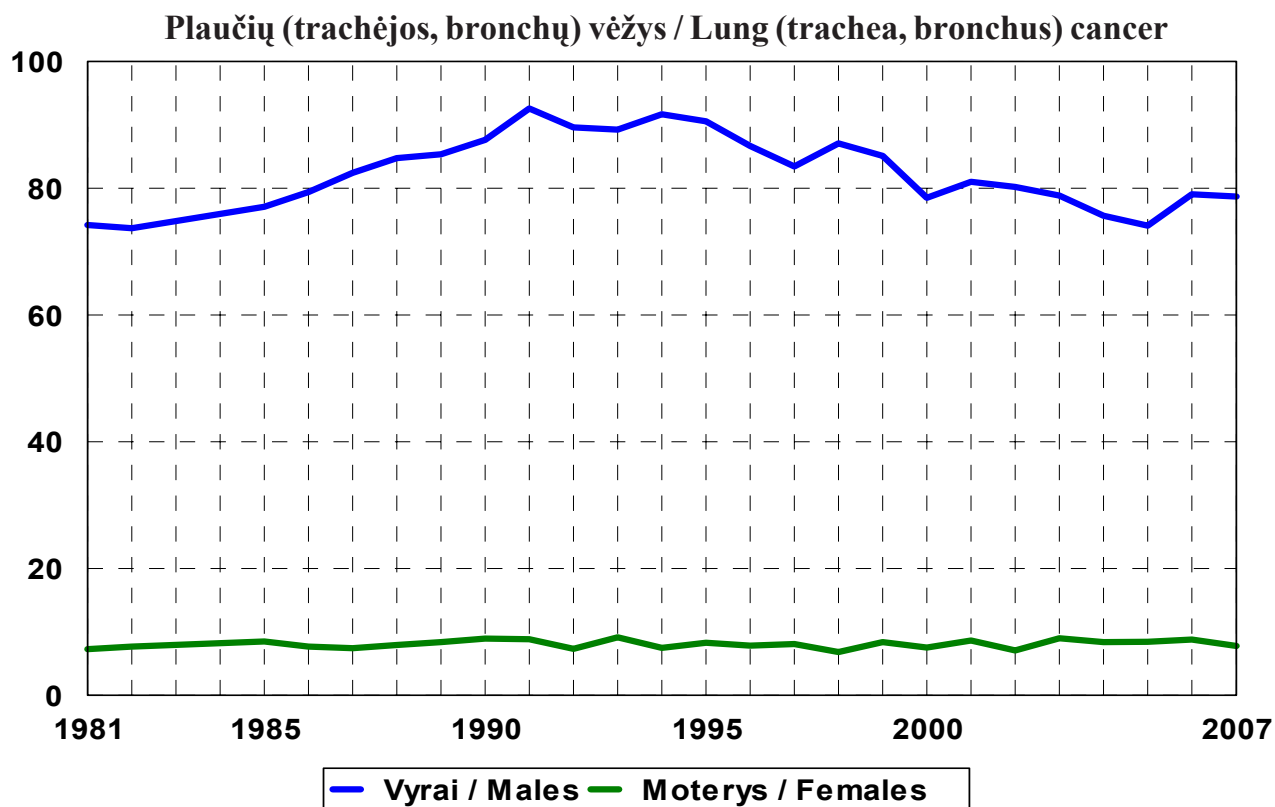

Cerebrovaskulinės ligos / Cerebrovascular diseases

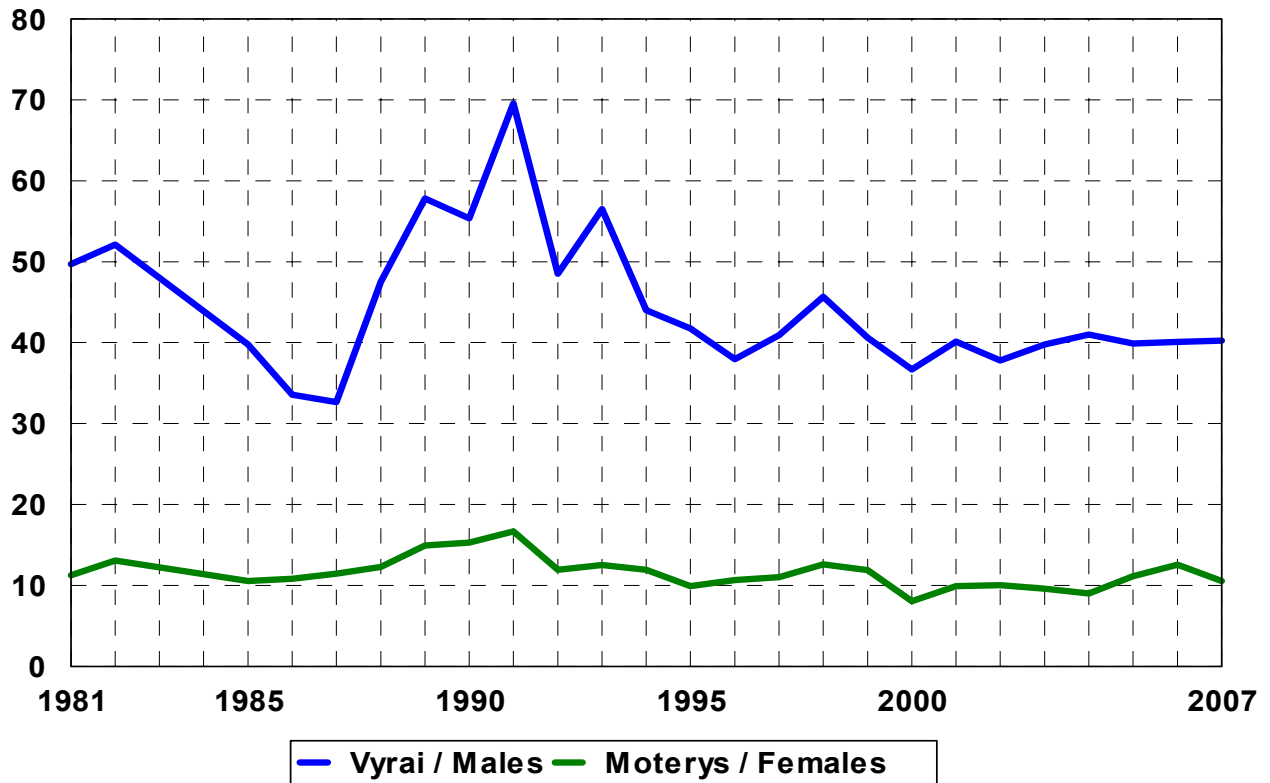

**Kai kurių ligų standartizuoti mirtingumo rodikliai
(100000-čių gyv. pagal Europos standartą)
Age Adjusted Death Rates from Selected Diseases
(per 100000 European Standard Population)**

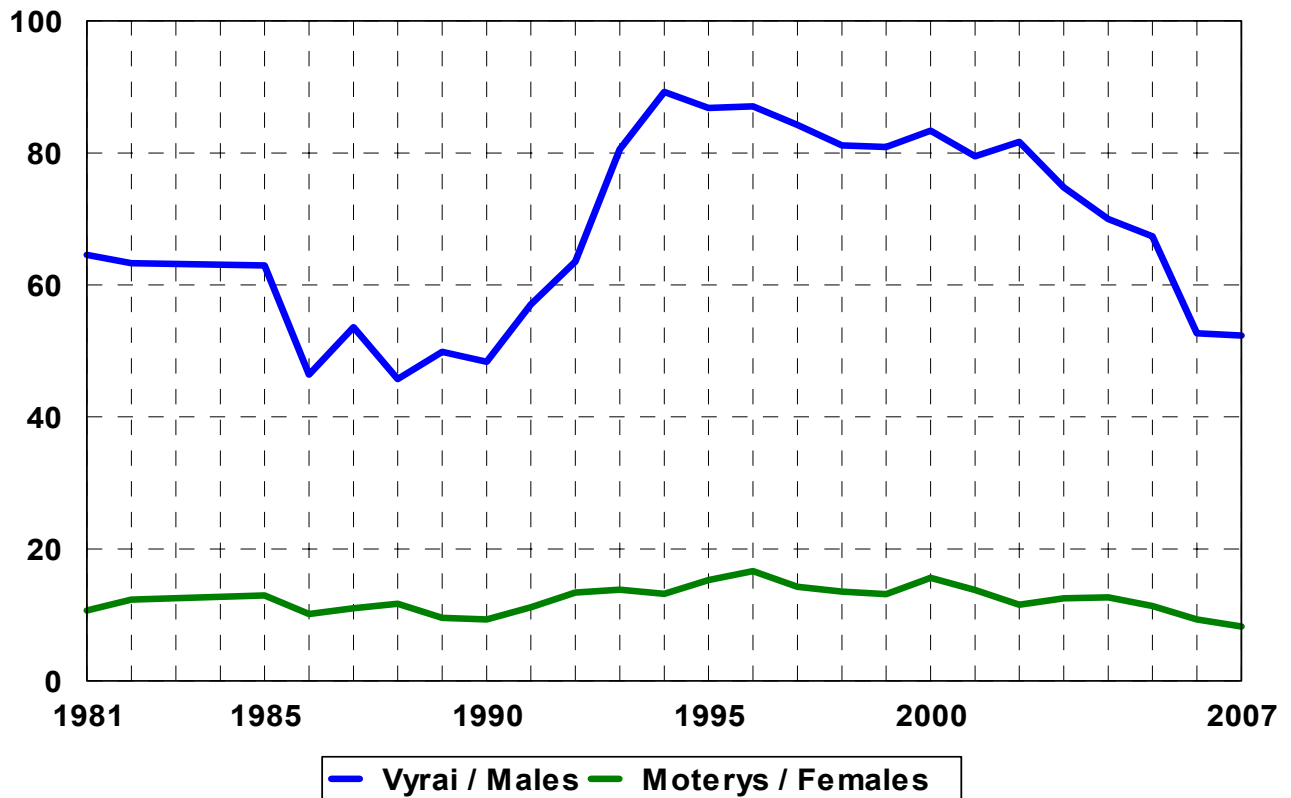

**Kai kurių ligų standartizuoti mirtingumo rodikliai
(100000-čių gyv. pagal Europos standartą)
Age Adjusted Death Rates from Selected Diseases
(per 100000 European Standard Population)**

Transporto traumos / Transport accidents

Savižudybės ir tyčiniai susižalojimai / Suicides and self-inflicted injuries

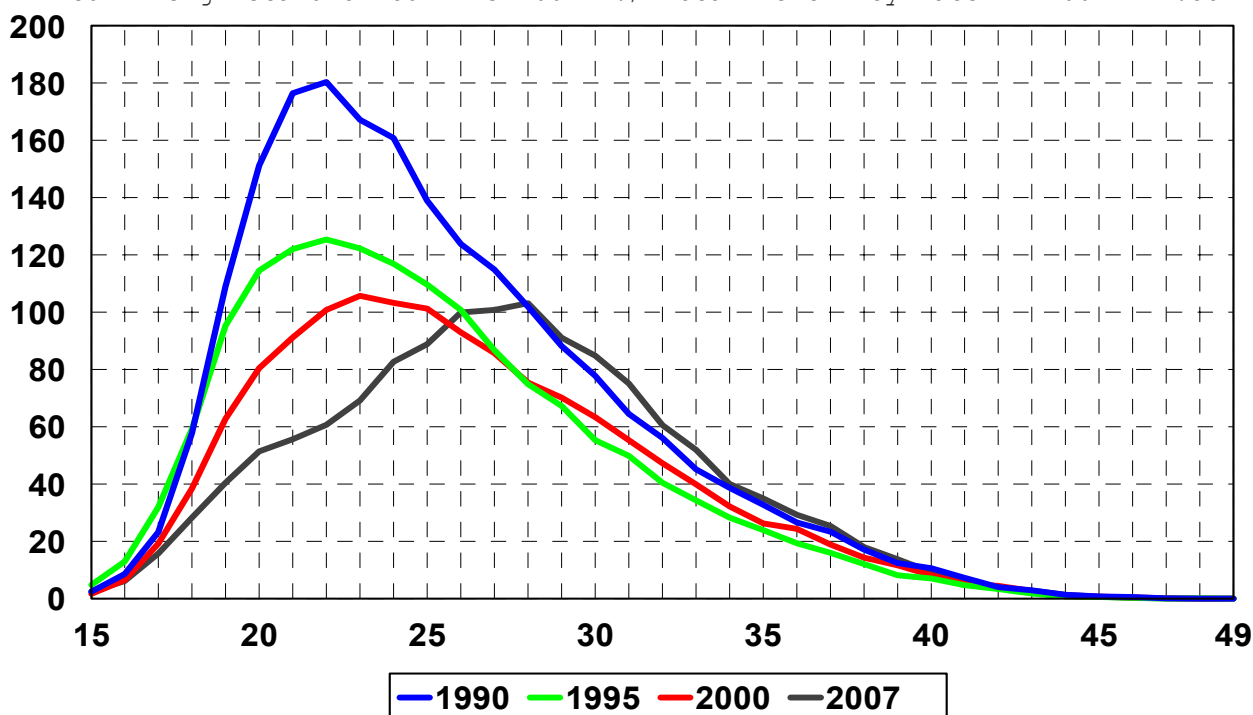

Paskiepytų vaikų dalis (proc.) Immunization Coverage (%)

Ligos Diseases	Dozės Doses	Metai/Years							Skiepijimo laikas Age of immunization
		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	
Tuberkuliozė Tuberculosis	-	99.3	99.3	99.4	98.9	99.4	99.4	99.3	naujagimiai newborns
Hepatitis B Viral hepatitis B	3	99.2	99.6	99.4	98.5	99.0	99.4	99.0	naujagimiai newborns
Difterija/Stabligė Diphtheria/Tetanus	3	94.7	94.8	94.2	94.0	94.0	94.0	94.9	1 m./1 year
Kokliušas Pertussis	3	94.6	94.8	94.2	93.9	94.0	94.0	94.9	1 m./1 year
Poliomielitas Poliomyelitis	IPV2/OPV3	97.5	97.0	97.0	96.4	97.3	97.3	97.8	1 m./1 year
Tymai Measles	1	97.4	97.9	97.7	97.7	97.2	96.6	96.9	2 m./2 years
Parotitas Mumps	1	97.4	97.9	97.7	97.7	97.2	96.6	96.9	2 m./2 years
Raudonukė Rubella	1	97.4	97.9	97.7	97.7	97.2	96.6	96.9	2 m./2 years

Gimstamumas pagal motinos amžių 1000-čiai moterų Age-specific Fertility Rates per 1000 Females

Suminis gimstamumo rodiklis 2007 m./ Total fertility rate in 2007 - 1.35

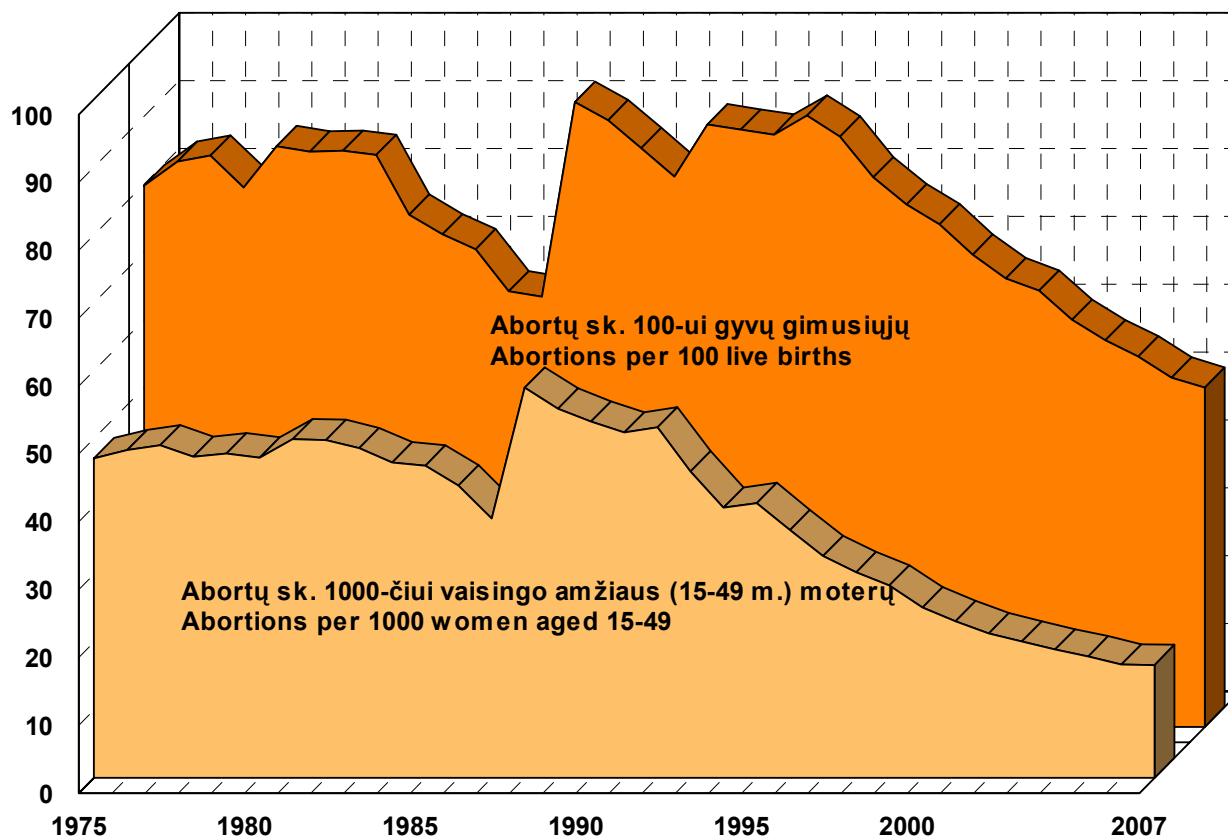

Abortai Abortions

	2005	2006	2007
Iš viso / Total	15912	14976	14667
1000-čiui vaisingo amžiaus (15-49m moterų / Per 1000 women aged 15-49	17.9	16.9	16.6
100-ui gyvų gimusiųjų per 100 live births	54.6	51.5	50.0
Dirbtiniai abortai, iš viso Legally induced abortions, total	9972	9536	9596
1000-čiui vaisingo amžiaus (15-49m. moterų / Per 1000 women aged 15-49	11.2	10.8	10.9
100-ui gyvų gimusiųjų per 100 live births	34.2	32.8	32.7

Abortų struktūra, proc. Structure of Abortions, %

	2005	2006	2007
Savaiminiai / Spontaneous	28.1	26.8	23.3
Pagal moters norą / On request	62.2	62.9	64.5
Pagal medicininės indikacijas / Therapeutic	0.5	0.7	1.0
Kiti / Others	9.2	9.6	11.2

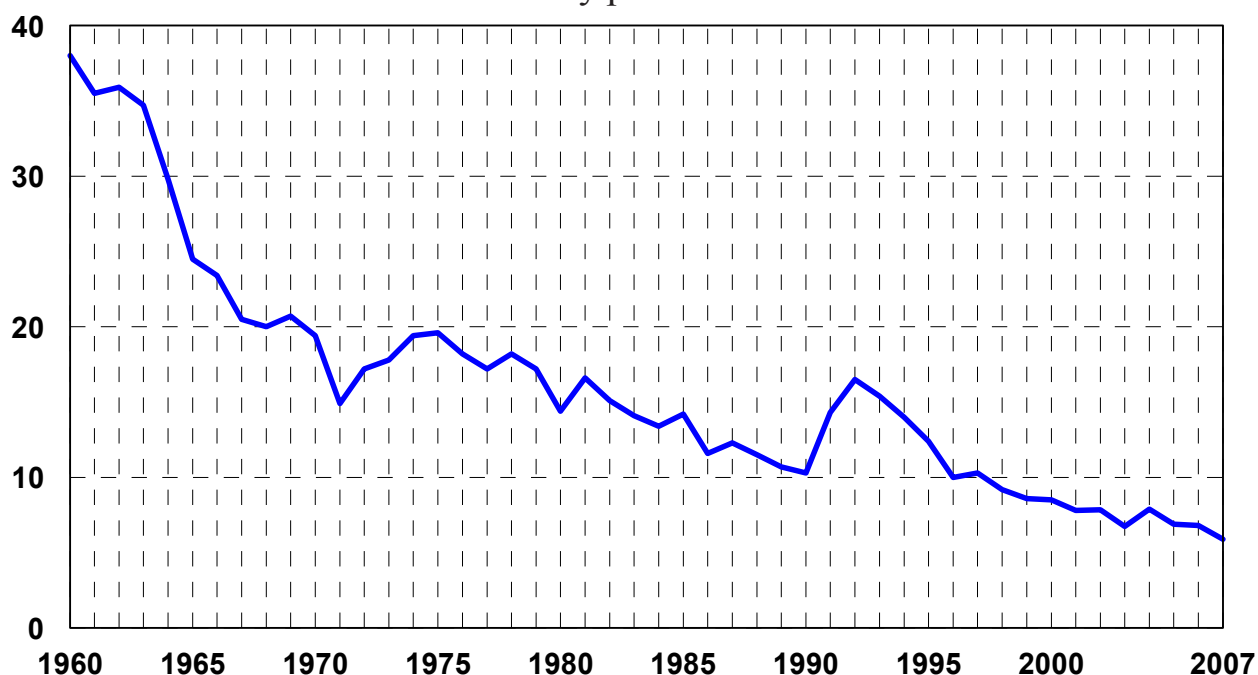
Kūdikių mirtingumas Infant Mortality

	2005	2006	2007
Kūdikių mirtingumas 1000-čiui gyvų gimusiųjų Infant mortality per 100 live births	6.9	6.8	5.9
Ankstyvas neonatalinis mirtingumas 1000-čiui gyvų gimusiųjų Early neonatal mortality per 1000 live births	2.6	2.9	2.5
Neonatalinis mirtingumas 1000-čiui gyvų gimusiųjų Neonatal mortality per 1000 live births	4.1	3.9	3.3
Negyvagimių skaičius 1000-čiui gimusiųjų Still-births per 1000 births	5.0	4.4	5.0
Perinatalinis mirtingumas 1000-čiui gimusiųjų Perinatal mortality per 1000 births	7.6	7.3	7.4
*Standartinis perinatalinis mirtingumas 1000-čiui gimusiųjų Standard perinatal mortality per 1000 births	4.8	4.6	5.2
*Standartinis negyvagimių rodiklis 1000-čiui gimusiųjų Standard still-birth rate per 1000 births	3.9	3.5	3.8
Nėščiųjų ir gimdyvių mirtingumas 100000-čių gyvų gimusiųjų Maternal mortality per 100000 live births	13.1	-	6.2

*Skaičiuojamas 1000 gramų ir didesnės kūno masės kūdikiams (gimdymo stacionarų duomenys)

Includes only births with birth weight more than 1000 g (maternity data)

Kūdikių mirtingumas 1000-čiui gyvų gimusiųjų Infant Mortality per 1000 live births

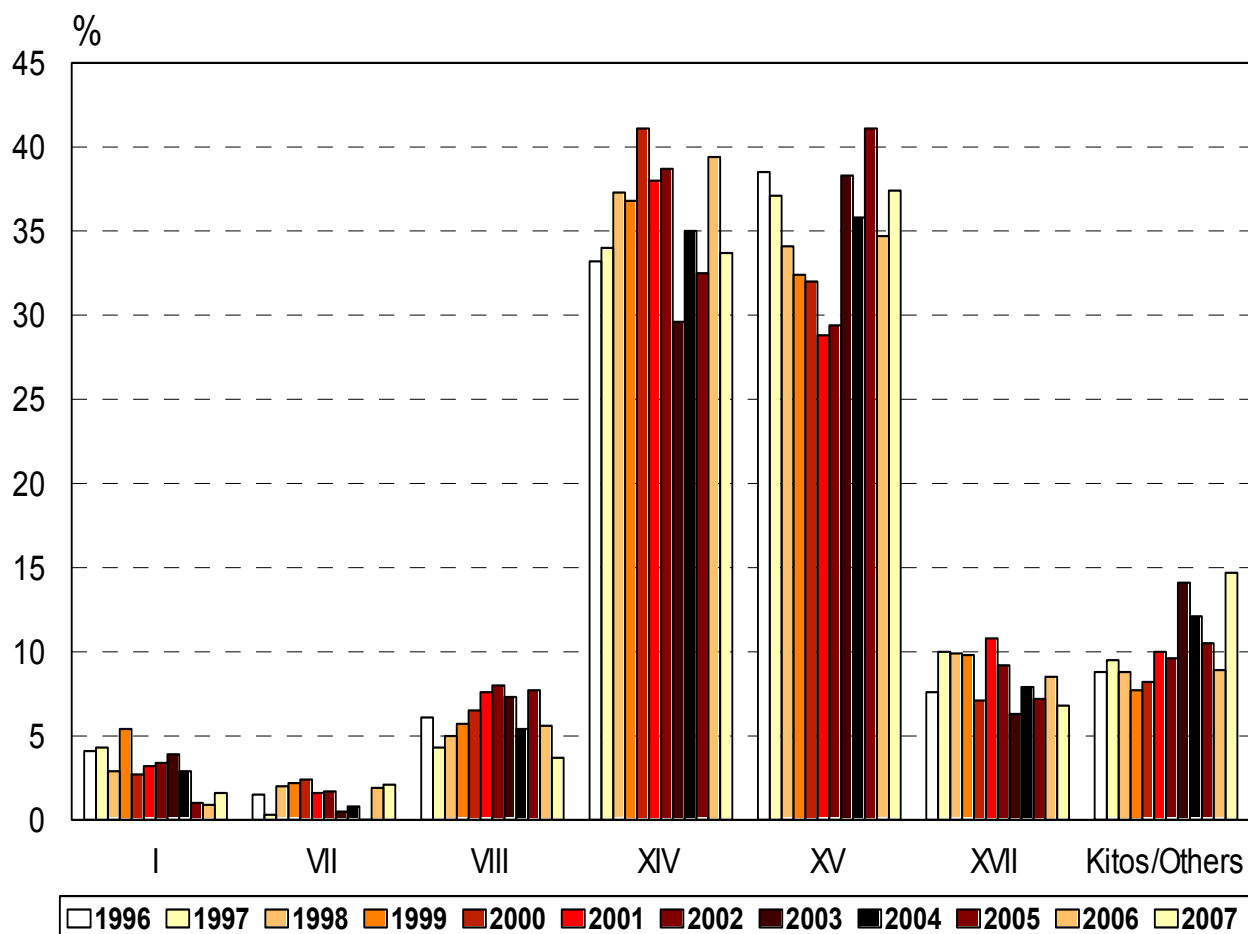

Pastaba. Nuo 1991.01.01 gimimai registruojami pagal paskutiniąsias PSO rekomendacijas (nuo 500 g kūno masės ir 22 nėštumo savaitė)

Note. Since 01.01.1991 births have been registered according to the latest WHO recommendations (from 500 g birth weight and 22 weeks gestational age)

Kūdikių mirčių priežasčių struktūra Structure of Infant Mortality

Ligų grupės pagal TLK-10		Abs. sk.		proc.	
Disease groups according to ICD-10		Abs. numb.		%	
		2006	2007	2006	2007
Iš viso Total		213	190	100.0	100.0
I	Infekcinės ir parazitinės ligos Infectious and parasitic diseases	2	3	0.9	1.6
VII	Kraujo apytakos sistemos ligos Diseases of the circulatory system	4	4	1.9	2.1
VIII	Kvėpavimo organų ligos Diseases of the respiratory system	12	7	5.6	3.7
XIV	Įgimtos anomalijos Congenital anomalies	84	64	39.4	33.7
XV	Atskiros perinatalinio periodo būklės Certain conditions originating in perinatal period	74	71	34.7	37.4
XVII	Traumos ir apsinuodijimai Accidents, injury and poisoning	18	13	8.5	6.8
	Kitos priežastys/Others	19	28	8.9	14.7

II. Sergamumas privalomojo sveikatos draudimo fondo informacinės sistemos SVEIDRA duomenimis

Privalomojo sveikatos draudimo fondo informacinės sistemos SVEIDRA duomenimis, 2007 m. asmenų, sirgusių bent viena liga, lyginant su 2006 m., skaičius keitėsi neženkliai. 2007 m. Lietuvoje 67 proc. gyventojų užregistruotas bent vienas susirgimas ar trauma – 64,5 proc. suaugusiųjų ir 77 proc. vaikų. Dažniausiai buvo užregistruotos kvėpavimo sistemos (28,2 proc.), kraujotakos sistemos (17,2 proc.), virškinimo sistemos (14,1 proc.), jungiamojo audinio ir skeleto-raumenų sistemos (13,6 proc.) bei akies ir jos priedinių organų (11,0 proc.) ligos. Nežymiai pagausėjo sirgusiųjų kraujotakos sistemos ligomis, sumažėjo virškinimo sistemos ligų.

Vaikams (0–17 m.) dažniausiai registruojamos kvėpavimo sistemos ligos. 2007 m. daugiau negu pusė visų vaikų buvo susirgę ūminėmis viršutinių kvėpavimo takų infekcijomis ir gripu. Kitomis ligomis vaikai sirgo gerokai mažiau: virškinimo sistemos ligomis (daugiausia – dantų ligomis) sirgo 17,8 proc., akių ligomis – 15,2 proc., odos ligomis – 10,4 proc. vaikų. Nuo 2005 m. šiek tiek mažėja vaikų sergamumas anemijomis, stemplės, skrandžio ir dvylikapirštės žarnos ligomis, gastritu ir duodenitu, tačiau didėja sergamumas epilepsija, alerginiu rinitu, astma, artropatijomis, deformuojančiomis dorsopatijomis, daugėja vaikų, turinčių regėjimo sutrikimų. Regėjimo sutrikimų akivaizdžiai daugėja vyresnio amžiaus vaikų grupėse.

18–64 m. amžiaus asmenys serga rečiau. 59,8 proc. minėto amžiaus asmenų užregistruotas bent vienas susirgimas ar trauma. Daugiausia jų sirgo kvėpavimo sistemos (21,5 proc.), kraujotakos sistemos (12,4 proc.) bei jungiamojo audinio ir skeleto-raumenų sistemos (12,8 proc.) ligomis.

Vyresniame amžiuje (virš 65 metų) net 83,7 proc. žmonių nustatyta ligos. Šiame amžiuje dominavo kraujotakos sistemos (56,2 proc.), jungiamojo audinio ir skeleto-raumenų sistemos (21,2 proc.) bei akių (20,8 proc.) ligos.

Nuo 2005 m. padidėjo suaugusiųjų, sergančių cukriniu diabetu, epilepsija, hipertenzinėmis ligomis, glaukoma, katarakta, artropatijomis, dorsalgija; sumažėjo skrandžio, dvylikapirštės žarnos ir gastrojejuninės opų, gastrito ir duodenito.

Traumatizmas – sudėtinga socialinė, ekonominė ir demografinė problema, kadangi dėl nelaimingų atsitikimų dažniausiai miršta jauni darbingo amžiaus žmonės. Privalomojo sveikatos draudimo fondo informacinės sistemos SVEIDRA duomenimis 2007 m. užregistruota 349 tūkst. (103,4/1000) traumų ir apsinuodijimų: 72 tūkst. vaikų ir 276 tūkst. suaugusiųjų.

II. Morbidity according to the data of the Compulsory Health Insurance Fund information system SVEIDRA

According to the data of the Compulsory Health Insurance Fund information system SVEIDRA, the number of persons ill with at least one disease in 2007 changed insignificantly compared to the year 2006. In 2007, 67% of the Lithuanian population had at least one disease or trauma registered – 64.5% of adults and 77% of children. Diseases of the respiratory system prevailed – they were registered for 28.2% of inhabitants, followed by diseases of the circulatory system (17.2%), diseases of the digestive system (14.1%), diseases of the connective tissue and musculoskeletal system (13.6%) and diseases of the eye and adnexa (11%). The number of diseases of the circulatory system slightly increased and the number of diseases of the digestive system decreased.

Among children (aged 0-17) diseases of the respiratory system prevailed: more than half of all children had acute upper respiratory infections and influenza in 2007. The incidence of other diseases among children was significantly lower: 17.8% of the children had diseases of the digestive system (mostly, dental diseases), 15.2% – diseases of the eye, 10.4% – skin diseases. The increase of eyesight disorders is apparent in older school age children. The incidence of anaemia, diseases of oesophagus, stomach and duodenitis, gastritis and duodenitis among children has been slightly declining since 2005. However, more children were ill with epilepsy, allergic rhinitis, asthma, deforming dorsopathies.

Persons aged 18-64 were ill most rarely: 59.8% of them have had at least one disease or trauma registered. The majority of them had diseases of the respiratory system (21.5%), circulatory system (12.4%), connective tissue and musculoskeletal system (12.8%).

At older ages (over 65 years old), diseases were diagnosed even to 83.7% of people. Diseases of the circulatory system (56.2%), connective tissue and musculoskeletal system (21.2%), eye and adnexa (20.8%) dominated in this age group.

Since 2005, the number of adults with diabetes, epilepsy, hypertension, glaucoma, cataract, arthropathies, dorsalgia has been increasing, whilst the number of persons ill with peptic and gastrojejunal ulcers, gastritis and duodenitis has decreased.

Accidents and injuries is a complicated social, economic and demographic problem as many young able-bodied people die in accidents. According to the data of the SVEIDRA, 349 thousand of traumas and poisonings were reported (103.4/1000) in 2007, of which 72 thousand for children and 276 thousand for

---

Iš viso traumas patyrė 319 tūkst. asmenų arba 9,5 proc. visų gyventojų. Vaikai dažniau negu suaugusieji patiria pečių lanko ir rankos, klubų ir kojų sužalojimus bei lūžimus, galvos sužalojimus, taip pat dažniau apsinuodija narkotikais, vaistais ir kitomis medžiagomis. Pastaruosius dvejus metus traumų skaičius šiek tiek mažėja.

Šiuo metu labai opi tema yra nelaimingi atsitikimai kelyje. 2007 m. Lietuvoje užregistruota 6600 eismo įvykių, kuriuose 739 žmonės žuvo, 8234 sužeisti. Lyginant su 2006 m. dėl eismo įvykių keliuose žuvusių ir sužeistų neženkliai sumažėjo. Eismo įvykių dėl neblaivių vairuotojų kaltės skaičius išaugo 3,6 proc.

adults. 319 thousand inhabitants have had traumas and poisonings or 9.5% of all population. Children more often than adults experienced injuries to the shoulder and arm, hip and leg, injuries to the head, poisoning by drugs, medicaments and other substances.

A very acute problem in the meantime is accidents on the road. In 2007 there were 6600 traffic accidents registered, where 739 persons died and 8234 were injured. The number of traffic accidents has decreased slightly in comparison with 2006. But the number of traffic accidents caused by drivers intoxicated with alcohol has increased by 3.6%.

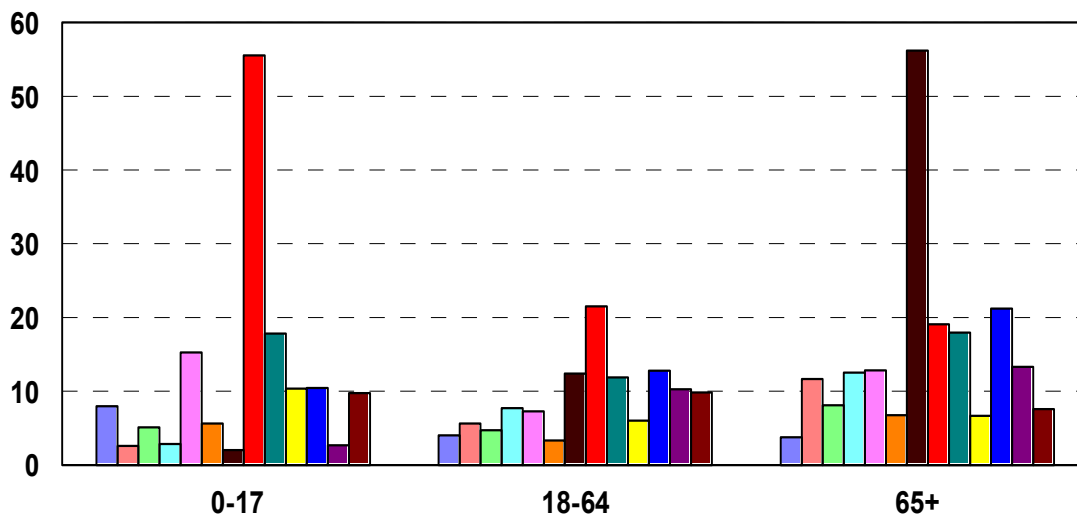

**Asmenų, kuriems 2007 m. užregistruotas bent vienas
susirgimas ar trauma, dalis (%) pagal ligų grupes**
Number of Persons with Registered Diseases or Traumas
as a Part (%) of Total Population by Groups of Diseases in 2007

Ligų klasės pagal TLK-10 Disease groups according to ICD-10	Iš viso Total	iš jų / of which	
		vaikai (0-17 m.) children (0-17)	suaugusieji (nuo 18 m.) adults (18+)
Iš viso/Total	67.02	76.98	64.49
I. Kai kurios infekcinės ir parazitinės ligos Certain infectious and parasitic diseases	4.77	7.98	3.95
II. Navikai Neoplasms	3.74	0.80	4.49
III. Kraujo ir kraujodaros organų ligos bei tam tikri sutrikimai susiję su imuniniais mechanizmais Diseases of blood and blood-forming organs and certain disorders involving the immune mechanisms	0.85	1.19	0.77
IV. Endokrininės, mitybos ir medžiagų apykaitos ligos Endocrine, nutritional and metabolic diseases	5.96	2.58	6.82
V. Psichikos ir elgesio sutrikimai Mental and behavioural disorders	5.32	5.12	5.37
VI. Nervų sistemos ligos Diseases of the nervous system	7.47	2.85	8.65
VII. Akies ir jos priedinių organų ligos Diseases of the eye and adnexa	11.02	15.24	9.95
VIII. Ausies ir speninės ataugos ligos Diseases of the ear and mastoid process	4.34	5.63	4.01
IX. Kraujotakos sistemos ligos Diseases of the circulatory system	17.16	2.03	21.01
X. Kvėpavimo sistemos ligos Diseases of the respiratory system	28.16	55.54	21.19
XI. Virškinimo sistemos ligos Diseases of the digestive system	14.05	17.83	13.09
XII. Odos ir poodžio ligos Diseases of the skin and subcutaneous tissue	6.99	10.37	6.13
XIII. Jungiamojo audinio ir skeleto-raumenų sistemos ligos Diseases of the musculoskeletal system and connective tissue	13.62	10.45	14.43
XIV. Urogenitalinės sistemos ligos Diseases of the genitourinary system	9.21	2.67	10.87
XV. Nėštumas, gimdymas ir pogrūdyminis laikotarpis Pregnancy, childbirth and the puerperium	1.43	0.12	1.77
XVI. Tam tikros perinatalinio periodo ligos Certain conditions originating in the perinatal period	0.28	1.35	0.01
XVII. Įgimtos formavimosi ydos, deformacijos ir chromosomų anomalijos Congenital malformations, deformations and chromosomal abnormalities	1.23	4.85	0.31
XVIII. Simptomai, pakitimai ir nenormalūs klinikiniai bei laboratoriniai radiniai, neklasifikuojami kitur Symptoms, signs and abnormal clinical and laboratory findings, not elsewhere classified	4.34	12.68	2.22
XIX. Traumos, apsinuodijimai ir kiti išorinių priežasčių padariniai Injury, poisoning and certain other consequences of external causes	9.46	9.72	9.39

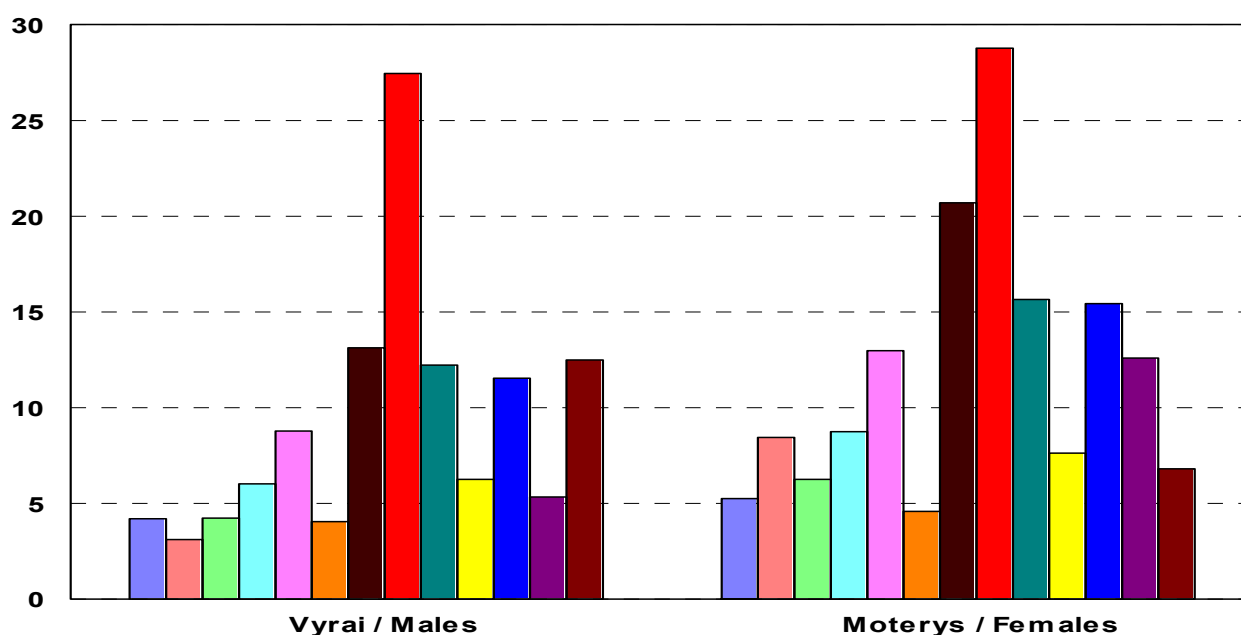
Privalomojo sveikatos draudimo informacinės sistemos SVEIDRA duomenys / Data from Compulsory Health Insurance Fund information system

Asmenų, kuriems 2007 m. užregistruotas bent vienas susirgimas ar trauma, dalis (%) pagal kai kurias ligų grupes
Number of Persons with Registered Diseases or Traumas as a Part (%) of Total Population by Certain Groups of Diseases in 2007
pagal amžių / by age groups

- Kai kurios infekcinės ir parazitinės ligos/ Certain infectious and parasitic diseases
- Endokrininės, mitybos ir medžiagų apykaitos ligos/ Endocrine, nutritional and metabolic diseases
- Psichikos ir elgesio sutrikimai/ Mental and behavioural disorders
- Nervų sistemos ligos / Diseases of the nervous system
- Akies ir jos priedinių organų ligos / Diseases of eye and adnexa
- Ausies ir speninės ataugos ligos / Diseases of the ear and mastoid process
- Kraujotakos sistemos ligos / Diseases of the circulatory system
- Kvėpavimo sistemos ligos / Diseases of the respiratory system
- Virškinimo sistemos ligos / Diseases of the digestive system
- Odos ir poodžio ligos / Diseases of the skin and subcutaneous tissue
- Jungiamojo audinio ir skeleto-raumenų sistemos ligos / Diseases of the musculoskeletal system and connective tissue
- Urogenitalinės sistemos ligos / Diseases of the genitourinary system
- Traumos ir apsinuodijimai / Injury and poisoning

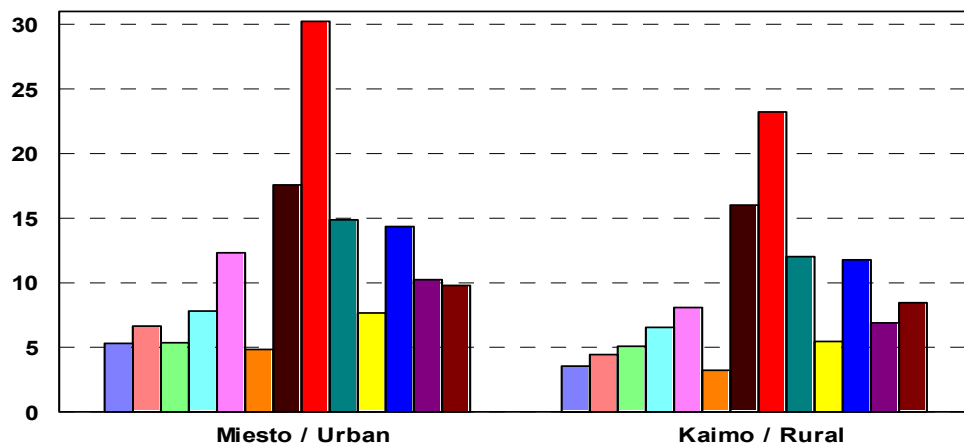
pagal lytį / by sex

Asmenų, kuriems 2007 m. sveikatos priežiūros įstaigose užregistruotas bent vienas susirgimas ar trauma, dalis (%) pagal kai kurias ligų grupes

Number of Persons with Registered Diseases or Traumas as a Part (%) of Total Population by Certain Groups of Diseases in 2007

pagal gyvenamąją vietą / by urban and rural population

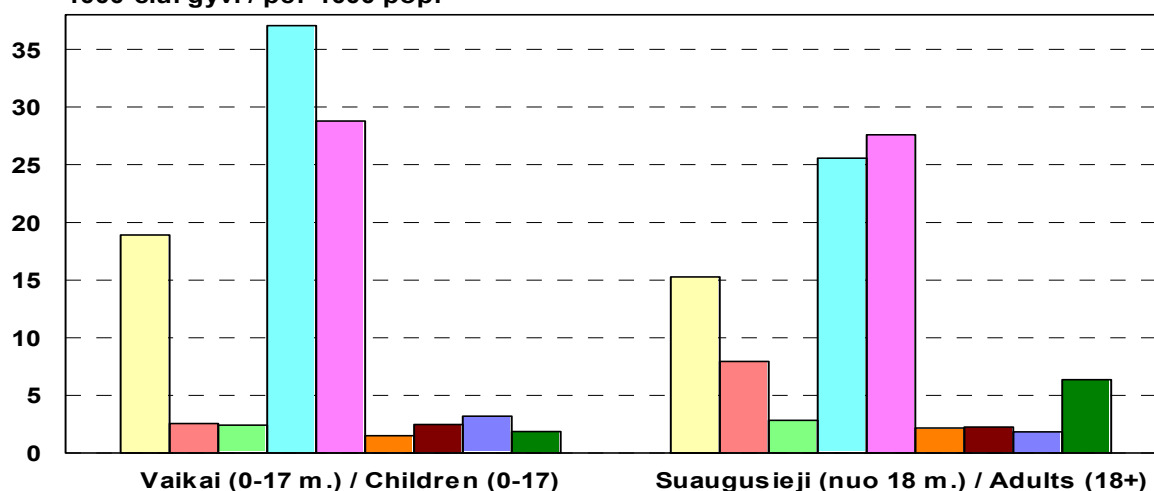
- 1 Kai kurios infekcinės ir parazitinės ligos/ Certain infectious and parasitic diseases
- 2 Endokrininės, mitybos ir medžiagų apykaitos ligos / Endocrine, nutritional and metabolic diseases
- 3 Psichikos ir elgesio sutrikimai/ Mental and behavioural disorders
- 4 Nervų sistemos ligos / Diseases of the nervous system
- 5 Akies ir jos priedinių organų ligos / Diseases of eye and adnexa
- 6 Ausies ir speninės ataugos ligos / Diseases of the ear and mastoid process
- 7 Kraujotakos sistemos ligos / Diseases of the circulatory system
- 8 Kvėpavimo sistemos ligos / Diseases of the respiratory system
- 9 Virškinimo sistemos ligos / Diseases of the digestive system
- 10 Odos ir poodžio ligos / Diseases of the skin and subcutaneous tissue
- 11 Jungiamojo audinio ir skeleto-raumenų sistemos ligos / Diseases of the musculoskeletal system and connective tissue
- 12 Urogenitalinės sistemos ligos / Diseases of the genitourinary system
- 13 Traumos ir apsinuodijimai / Injury and poisoning

Asmenų, kuriems 2007 m. sveikatos priežiūros įstaigose užregistruota bent viena trauma, skaičius 1000-čiui gyventojų pagal traumų lokalizacijas

Number of Persons with Registered Traumas per 1000 pop.

by Groups of Traumas in 2007

1000-čiui gyv. / per 1000 pop.

- 1 Galvos sužalojimai / Injuries to the head
- 2 Kaklo ir krūtinės sužalojimai / Injuries to the neck and thorax
- 3 Pilvo, juosmens, stuburo juosmeninės dalies, dubens sužalojimai / Injuries to the abdomen, lower back, lumbar spine and pelvis
- 4 Pečių lanko ir rankos sužalojimai / Injuries to the shoulder and arm
- 5 Klubų ir kojų sužalojimai / Injuries to the hip and leg
- 6 Traumos, apimančios keletą kūno sričių / Injuries involving multiple body regions
- 7 Terminiai ir cheminiai nudegimai / Burns and corrosions
- 8 Apsinuodijimai narkotikais, vaistais ir kt. medžiagomis / Poisoning by drugs, medicaments and other substances
- 9 Sužalojimų ir apsinuodijimų padariniai / Sequelae of injuries and poisoning

Asmenų, kuriems sveikatos priežiūros įstaigose užregistruotos kai kurios ligos, skaičius

Number of Persons Ill with Certain Diseases

Susirgimai	TLK-10 kodas	1000-čiai gyv./per 1000 pop.		
Diseases	ICD-10 code	2005	2006	2007
0-17 m. vaikai / Children (0-17 years old)				
Anemijos / Anaemias	D50-D64	11.8	11.4	11.0
Cukrinis diabetas / Diabetes mellitus	E10-E14	0.9	1.0	1.0
Epilepsija / Epilepsy	G40-G41	5.1	5.3	5.5
Cerebrinis paralyžius ir kiti paralyžiniai sindromai Cerebral palsy and other paralytic syndromes	G80-G83	3.1	3.5	3.4
Toliaregystė / Hypermetropia	H52.0	29.9	33.7	37.8
Trumparegystė / Myopia	H52.1	38.2	42.0	44.3
Lėtinis otitas / Chronic otitis	H65.2-9, H66.1-9	12.7	10.9	12.5
Nereumatinės vožtuvų ydos/Nonrheumatic valve disorders	I34-I39	9.7	10.1	10.1
Ūminės viršutinių kvėpavimo takų infekcijos Acute upper respiratory infections	J00-J06	484.9	482.2	476.2
Gripas / Influenza	J10-J11	21.4	57.8	30.0
Pneumonija / Pneumonia	J12-J18	33.0	23.5	32.4
Alerginis rinitas / Allergic rhinitis	J30.1-4	13.9	15.3	17.7
Astma / Asthma	J45-J46	17.6	20.1	23.1
Stemplės, skrandžio ir dvylikapirštės žarnos ligos Diseases of oesophagus, stomach and duodenitis	K20-K31	58.7	57.5	50.9
Gastritas ir duodenitas / Gastritis and duodenitis	K29	24.3	23.2	20.5
Dermatitas ir egzema / Dermatitis and eczema	L20-L30	63.7	64.2	60.2
Artropatijos / Arthropathies	M00-M25	29.6	30.2	32.8
Deformuojančios dorsopatijos/Deforming dorsopathies	M40-M43	48.4	52.5	58.4
Suaugusieji nuo 18 m. / Adults (18+ years old)				
Anemijos / Anaemias	D50-D64	6.8	7.0	6.8
Cukrinis diabetas / Diabetes mellitus	E10-E14	20.6	21.8	23.0
Epilepsija / Epilepsy	G40-G41	5.8	6.0	6.3
Katarakta / Cataract	H25-H26	19.6	20.9	21.7
Glaukoma / Glaucoma	H40-H42	17.7	18.3	19.5
Hipertenzinės ligos / Hypertensive diseases	I10-I15	136.4	146.0	152.2
Išeminė širdies liga / Ischaemic heart disease	I20-I25	55.4	55.4	54.8
Miokardo infarktas / Myocardial infarction	I21-I22	2.6	2.6	2.6
Cerebrovaskulinės ligos / Cerebrovascular diseases	I60-I69	32.4	33.2	34.1
Ūminės viršutinių kvėpavimo takų infekcijos Acute upper respiratory infections	J00-J06	116.3	108.9	119.5
Gripas / Influenza	J10-J11	8.9	8.1	15.1
Pneumonija / Pneumonia	J12-J18	15.9	13.2	16.6
Lėtinės apatinių kvėpavimo takų ligos Chronic lower respiratory diseases	J40-J47	33.2	31.6	33.5
Astma / Asthma	J45-J46	8.5	8.9	9.5
Skrandžio, dvylikapirštės žarnos ir gastrojejuninė opos Gastric, duodenal and gastrojejunal ulcer	K25-K28	10.1	9.0	8.4
Gastritas ir duodenitas / Gastritis and duodenitis	K29	23.1	21.7	21.0
Dermatitas ir egzema / Dermatitis and eczema	L20-L30	24.9	31.5	24.7
Artropatijos / Arthropathies	M00-M25	50.2	51.3	54.5
Dorsopatijos ir spondilopatijos Dorsopathies and spondylopathies	M40-M49	28.6	27.7	27.5
Dorsalgija / Dorsalgia	M54	43.5	45.0	47.2

Privalomojo sveikatos draudimo informacinės sistemos SVEIDRA duomenys / Data from Compulsary Health Insurance Fund information system

III. Sergamumas

Nepaisant modernių ir efektyvių gydymo bei profilaktikos priemonių, infekcinės ligos išlieka epidemiologiškai svarbi visuomenės sveikatos sritis. Susirūpinimą kelia ne tik kai kurios senos suaktyvėjusios infekcinės ligos, bet ir naujai registruojamos, kadangi plečiantis tarptautiniams ryšiams, išaugus turistų ir keliautojų srautui, padidėja rizika susidurti su naujų užkrečiamųjų ligų įvežimo ir išplitimo mūsų šalyje galimybe. 2007 m. užkrečiamosios ligos, išskyrus ūmines viršutinių kvėpavimo takų infekcijas ir gripą, užregistruotos ambulatorines paslaugas teikiančiose asmens priežiūros įstaigose, bendrojo sergamumo struktūroje sudarė apie 2,5 proc., ūminės viršutinių kvėpavimo takų infekcijos ir gripas – 14,7 proc. 2007 m. dešimčiai 0-17 m. vaikų teko 7,6 susirgimai ūminėmis viršutinių kvėpavimo takų infekcijomis ir gripu, dešimčiai suaugusiųjų – 1,5 susirgimo.

Tuberkuliozė – viena iš grėsmingiausių ir sunkiausių infekcinių ligų, kurios plitimo priežastys yra socialinės: blogos gyvenimo ir sanitarinės higieninės sąlygos, nevisavertė mityba, girtavimas, nedarbas, gyventojų migracija, skurdas, priklausomybė nuo narkotikų, ŽIV infekcija, nepakankama besigydančių ligonių kontrolė. Nors sergamumas tuberkulioze Lietuvoje per pastaruosius septynerius metus stabilizavosi (2007 m. užregistruoti 1977 nauji susirgimai arba 58,6/100 000 gyv.), sergamumo tuberkulioze epidemiologinė situacija nėra palanki. Ypač neramina atsparios gydymui bei atviros kvėpavimo organų tuberkuliozės atvejų skaičiaus didėjimas. 2007 m. užregistruoti 1467 nauji atviros plaučių tuberkuliozės atvejai arba 61,4 proc. visų naujų atvejų. Atvira tuberkulioze dažniausiai sirgo 25–55 metų amžiaus vyrai. Jie sudarė 31,5 proc. susirgusiųjų. 2007 m. užregistruoti 3 nauji atviros tuberkuliozės atvejai tarp 0–14 metų amžiaus vaikų. Per pastaruosius kelerius metus mirtingumas nuo tuberkuliozės nežymiai svyruoja. 2007 m. mirė 284 ligoniai.

Lietuva yra endeminė erkinio encefalito ir Laimo ligos šalis. Tačiau palyginus su 2006 m., sergamumas erkių pernešamomis ligomis sumažėjo beveik dvigubai: 2007 m. užregistruoti 1395 Laimo ligos (sumažėjo 30 proc.) ir 234 erkinio encefalito atvejai (sumažėjo 49 proc.).

Oficialios statistikos duomenimis, lytiniu keliu plintančių ligų užregistruojama vis mažiau. 2006 m. padidėjęs sergamumas sifiliu 2007 m. vėl sumažėjo, diagnozuoti 275 (8,15/100 000 gyventojų) atvejai, o gonorėjos atvejų padaugėjo – 471 (13,95/100 000 gyventojų). Sergamumo sifiliu bei gonorėja rodikliai Lietuvoje, lyginant su ES šalių vidurkiu (atitinkamai 5,7/100 000 ir 8,7/100 000 gyventojų), buvo apie 1,5 karto didesni. Tikėtina, kad lytiniu keliu plintančių ligų

III. Morbidity

Despite modern and effective treatment and prophylactic measures, infectious diseases remain an epidemiologically important public health area. Not only certain old diseases, but also newly registered infectious diseases are of concern – with expanding international relations and increased flows of travellers, the risk of new contagious diseases being brought into and spread in our country also increases. In 2007 the number of infectious diseases registered in health care institutions makes up about 2.5% of general morbidity, the number of acute respiratory infections and influenza – 14.7%. In 2007, 7.6 cases of acute respiratory infections and influenza was registered per ten children in age 0-17, 1.5 cases – per ten adults.

Tuberculosis is one of the most life-threatening and serious infectious diseases caused by such social factors as poor life, sanitation and hygiene conditions, inadequate nutrition, alcohol abuse, unemployment, migration of population, poverty, drug addiction, HIV infection, inadequate control of patients undergoing treatment. Even though the incidence of tuberculosis has become stable over the last seven years (1977 new cases or 58.6/100000 of this disease were registered in 2007), the epidemiological situation of tuberculosis is not favourable. Increasing prevalence of smear positive lung tuberculosis is of particular concern – 1467 new cases of smear positive lung tuberculosis were registered in 2007. This makes up 61.4% of all new cases of tuberculosis. The biggest part of all patient ill with smear positive lung tuberculosis was males at the age 25-55 years old (31.5%). In 2007, 3 cases of smear positive lung tuberculosis were registered for children in age 0-14. Tuberculosis caused mortality slightly fluctuates in the last several years. 284 patients died in 2007.

Lithuania is an endemic country of tick-borne encephalitis and Lyme disease. Compared to 2006, incidence of tick-borne diseases has decreased almost twice: 1395 cases of Lyme disease and 234 cases of tick-borne encephalitis were reported in 2007 what is 30% and 49% less than in 2006.

According to official statistics, fewer incidents of sexually transmitted diseases are reported every year. In 2007 the incidence of syphilis has decreased (275 cases or 8.2 cases per 100000 inhabitants) but the incidence of gonorrhoea has increased (471 cases or 14/100000 inhabitants). The morbidity indicators of syphilis and gonorrhoea in Lithuania, compared to the average of EU countries (correspondingly 5.7 and 8.7 per 100000 inhabitants) were 1.5 times higher. It is likely that the numbers of incidents of sexually transmitted diseases do not fully reflect the real situation, as the increasing number of private health

skaičiai ne visai atitinka realią situaciją, nes sergamumo registravimo kokybei įtakos turi ir didėjantis privačiai teikiančių paslaugas asmens sveikatos priežiūros įstaigų skaičius.

Nuo 1988 metų, kai buvo diagnozuotas pirmas užsikrėtęs ŽIV asmuo Lietuvoje, nuolat daugėjo ŽIV nešiotojų. Palankias sąlygas ŽIV infekcijai plisti sudarė sparčiai didėti pradėjęs intraveninių narkotikų vartojimas. Šiuo būdu 2007 m. užsikrėtė apie 56 proc. visų ŽIV infekuotų asmenų. 2007 m. nustatyti 106 nauji ŽIV infekcijos atvejai (3,1/100 000 gyventojų), 28 asmenys susirgo AIDS (0,8/100 000 gyventojų). 2007 m. nuo AIDS mirė 11 asmenų. Dalis ŽIV nešiotojų diagnozuojama vėlyvoje AIDS stadijoje, tad galima manyti, kad ŽIV užsikrėtusių asmenų yra gerokai daugiau, nei jų užregistruojama.

Šalia sergamumo ŽIV ir AIDS, aktuali yra ir virusinių hepatitų B ir C problema. Šios ligos plinta kraujo ir lytiniu keliu, todėl jomis dažniausiai užsikrečia jauni žmonės, vartojantys intraveninius narkotikus bei praktikuojantys atsitiktinius lytinius santykius. 2007 m. užregistruoti 195 virusinių hepatitų atvejai (5,8/100 000 gyventojų), iš jų 84 ūminio hepatito B ir 46 ūminio hepatito C.

Išankstiniais Vilniaus universiteto Onkologijos instituto duomenimis sergamumas piktybiniais navikais tolygiai didėja. 2007 m. užregistruoti 16295 nauji vėžio atvejai (277 atvejais daugiau nei 2006 metais). Vyrų sergamumas piktybiniais navikais 2007 m. siekė 578,1/100 000 gyventojų, o moterų – 399,6/100 000 gyventojų. Vyrų dažniausiai suserga priešinės liaukos (prostatos) (40 proc. naujų atvejų), plaučių (11,7 proc.), odos (9,1 proc.), šlapimo pūslės ir inkstų (6,9 proc.), skrandžio (5,2 proc.) vėžiu, moterų – krūties (18,6 proc. naujų atvejų), odos (19,4 proc.), gimdos kūno (7,4 proc.), gimdos kaklelio (6,7 proc.), gaubtinės žarnos (5,0 proc.) vėžiu. Pastaruosiu metu nežymiai mažėja sergamumas plaučių, skrandžio vėžiu, bet padidėjo vyrų sergamumas prostatos vėžiu. Tai galėjo įtakoti vykdoma profilaktinės vyrų patikros dėl prostatos vėžio programa. Piktybinių navikų užleistumas (IV stadijos navikai) palaiptai mažėja ir 2007 m. siekė 15,5 proc.

Pastaraisiais metais psichikos sutrikimų užregistruojama mažiau. 2007 m. 100 000 gyventojų užregistruota 148,9 naujų psichikos ligų atvejų. Ligotumas psichikos ligomis nežymiai auga, ir 2007 m. pabaigoje 100 000 gyventojų teko 2803,2 susirgimų atvejų.

Tarp Lietuvos gyventojų aktuali alkoholizmo problema. Alkoholio suvartojimas vienam gyventojui 2007 m. pasiekė 11,2 litro. Didėjanti girtavimo mastą parodo ir didėjantis asmenų, sergančių alkoholinėmis psichozėmis, skaičius. Per penkerius metus naujų atvejų skaičius padidėjo dvigubai. 2007 m. 100 000

care institutions deteriorates the quality of registering morbidity.

Since 1988 when the first HIV positive person was diagnosed in Lithuania, the number of HIV positive people has been increasing. The conditions favourable for the spread of HIV were created by a rapidly increasing use of intravenous drugs. In 2007 about 56% of all HIV infected people contracted HIV by this way. 106 new HIV cases were identified (3.1 per 100000 inhabitants), 28 persons acquired AIDS (0.8 per 100000 inhabitants), and 11 people died from AIDS in 2007. A part of HIV positive people are diagnosed in a late stage of AIDS, therefore, it can be presumed that there are considerably more HIV positive people than reported.

In addition to HIV and AIDS, the issue of viral hepatitis B and C is acute. These diseases can also be spread sexually, but most often they are contracted by young people who use intravenous drugs and practice casual sex. 195 cases of viral hepatitis (5.8 per 100000 inhabitants), of which 84 cases were acute hepatitis B and 46 cases were acute hepatitis C, were reported in 2007.

The incidence and prevalence of malignant neoplasms is increasing constantly. In 2007, 16295 new cases of cancer were registered and this is by 277 cases more than in 2006. In 2007 incidence rate for malignant neoplasms was 578.1 per 100000 men and 399.6 per 100000 women. The most common cancer for men was prostate cancer (40% of all new cases), followed by lung (11.7%), skin (9.1%), urinary (6.9%), stomach (5.2%) cancer, for women – skin (19.4%), breast (18.6%), corpus uterus (7.4%), cervix uteri (6.7%), colon (5.0%) cancer. During the past few years the number of lung, stomach cancer cases decreased, however, the number of prostate cancer cases grew what could be caused by prostate screening programme. The part of all new cancer cases which were registered at 4th stage is under decrease and in 2007 constituted 15.5%.

Last few years less cases of mental disorders is registered. In 2007, 148.9 new cases of mental disorders per 100000 inhabitants were registered. The prevalence of mental disorders is increasing slightly. 2803.2 cases per 100000 inhabitants were registered at the end of 2007.

The alcohol abuse is an important problem in Lithuania. In 2007 the consumption of pure alcohol increased up to 11.2 litres per 1 inhabitant. An increasing scope of alcohol abuse is reflected by increasing number of alcohol psychosis. During the five years this number has increased twice. In 2007, 111.3 cases of alcohol psychosis per 100000 inhabitants were registered. Since 2001 the prevalence of alcoholic liver disease increased by 50%. In 2007

gyventojų teko 111,3 alkoholinės psichozės atvejų. Nuo 2001 m. alkoholinės kepenų ligos paplitimas padidėjo 1,5 karto. Praėjusiais metais dėl alkoholio vartojimo mirė 1741 žmogus, tai yra 257 daugiau nei 2006 m.

2007 m. asmens sveikatos priežiūros įstaigose dėl priklausomybės nuo narkotinių ir psichotropinių medžiagų iš viso buvo užregistruoti 5715 asmenys (169,8/100 000 gyventojų), pirmą kartą dėl šių priklausomybių kreipėsi 318 asmenų, tai yra 5 asmenimis mažiau nei 2006 m. Sergamumas narkomanija sudarė 9,4 atvejo 100 000 gyventojų. 81 proc. besigydančiųjų buvo priklausomi nuo opiatų, 12 proc. – nuo kelių rūšių narkotikų. Kalėjimuose 17,8 proc. asmenų yra priklausomi nuo narkotinių ir psichotropinių medžiagų, nuteistoms moterims narkotikų problema dar aktualesnė (net 33,3 proc. yra narkomanės). Statistiniai duomenys apie asmenis, priklausomus nuo narkotinių ar psichotropinių medžiagų, nerodo realios situacijos, nes anoniminiai ligoniniai nėra registruojami, be to, didelė dalis narkotikus vartojančių asmenų nesikreipia į medikus ir nesigydo.

2007 m. užregistruoti 1123 profesinių ligų atvejai. Sergamumas profesinėmis ligomis sumažėjo ir sudarė 7,3 atvejo 10 000 dirbančiųjų. Profesinių ligų struktūroje dominuoja jungiamojo audinio ir skeleto-raumenų sistemos ligos (44,7 proc.), ausies ligos (21,6 proc.), nervų sistemos ligos (31,2 proc.). Daugiausia profesinių ligų nustatyta žemės ūkyje – 29,0 proc., apdirbamojoje pramonėje – 24,6 proc., statybose – 18,9 proc. Net 72,7 proc. visų profesinių ligų užregistruota tarp įrenginių, mašinų operatorių ir surinkėjų. 79 proc. profesinių ligų lėmė fizikiniai (triukšmas ir vibracija) ir 18,6 proc. įtampos veiksniai.

Laikinis nedarbingumas 2007 m. sudarė 589 atvejų 1000 apdraustųjų, vidutinė vieno atvejo trukmė buvo 11,9 dienų. Valstybinio socialinio draudimo fondo apmokėtų dienų skaičius vienam apdraustajam – 7,2 dienos. Dažniausia laikinojo nedarbingumo priežastis – ligos (78 proc. visų atvejų), antroje vietoje – ligonių slauga (11,4 proc.).

2007 m. pirmą kartą pripažinti neįgaliais 25824 darbingo amžiaus asmenys (12,1/1000 darbingo amžiaus asmenų). Palyginus su 2006 m., jų padidėjo 26,4 procentais. Dažniausiai darbingo amžiaus asmenys pirmą kartą pripažinti neįgaliais dėl kraujotakos sistemos ligų (24,1 proc.), skeleto-raumenų sistemos ir jungiamojo audinio ligų (20,2 proc.), piktybinių navikų (12 proc.). 2007 m. pirmą kartą neįgaliais pripažinti 2177 vaikai, arba 3,18 iš 1000 vaikų iki 17 m. amžiaus. 32,9 proc. vaikų pirmą kartą nustatytas neįgalumas dėl psichikos ir elgesio sutrikimų, 17,7 proc. – dėl įgimtų anomalijų, 10,7 proc. – dėl nervų sistemos ligų.

1741 persons have died from causes related with alcohol what is 257 persons more than in 2006.

During the year 2007, 5715 drug addicts (169.8 per 100000 inhabitants) were registered in health care institutions, of which 318 were new addicts; this is 5 cases less than in the year 2006. The incidence rate of drug addiction amounted to 9.4 cases per 100000 inhabitants. 81% of drug addicts seeking medical treatment in health care institutions are dependent upon opiates, 12% - upon few types of drugs. In prisons 17.8% of persons are drug addicts, among women this problem is even more actual (33.3%). Statistical data on drug addicts do not reflect the actual situation because anonymous patients are not registered; moreover, a large part of drug addicts do not seek medical advice and treatment.

1123 cases of occupational diseases were registered in 2007. The incidence of occupational diseases has decreased and amounted to 7.3 per 10000 employed people. Musculoskeletal system and connective tissue diseases (44.7%), diseases of the nervous system (31.2 percent) and ear diseases (21.6%) prevail in the structure of occupational diseases. The majority of occupational diseases were identified in agriculture (29%), manufacturing (24.6%) and constructions (18.9%). Even 72.7% of all occupational diseases were reported for drivers and operators of movable mechanisms. 79% of occupational diseased were caused by physical factors (noise and vibration) and 18.6% by stress.

Temporary disability accounted for 589 cases per 1000 insured in 2007. The average duration of one case was 11.9 days, the number of days paid by Social Insurance Fund per one insured person – 7.2 days. The major causes of temporary disability were diseases (78% of all cases) and nursing (11.4%).

25824 persons of working age were recognised disabled for the first time in 2007 (12.1/1000 inhabitants of working age). Compared to the year 2006, the number of disabled persons has increased by 26.4%. Most often disability was caused by diseases of the circulatory system (24.1%), connective tissue and musculoskeletal system (20.2 per cent), malignant neoplasms (12%). In 2007, first-time disability was recognised to 2177 children or to 3.2 per 1000 children under 18 years old. 32.9 % of children had disability due to mental and behavioural disorders, 17.7% due to congenital malformations, 10.7% due to diseases of the nervous system and sense organs.

Sergamumas kai kuriomis infekcinėmis ligomis

Incidence of Selected Infectious Diseases

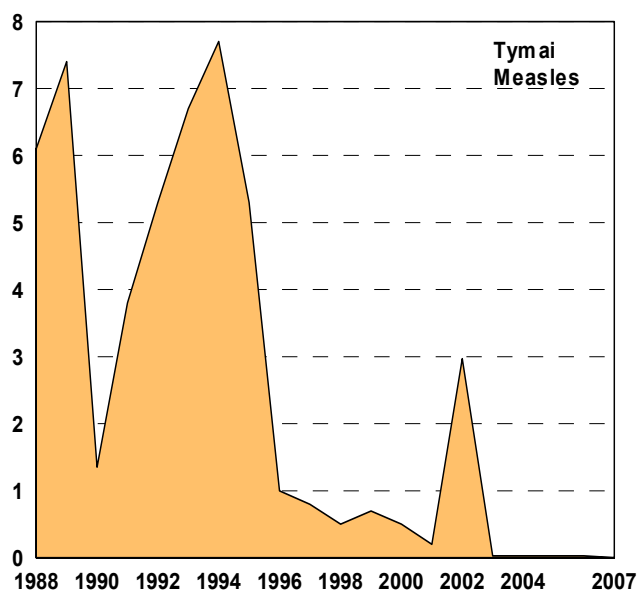
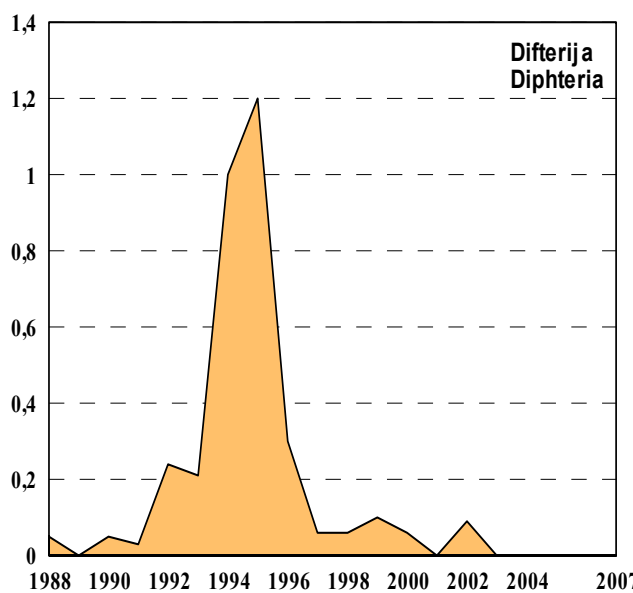
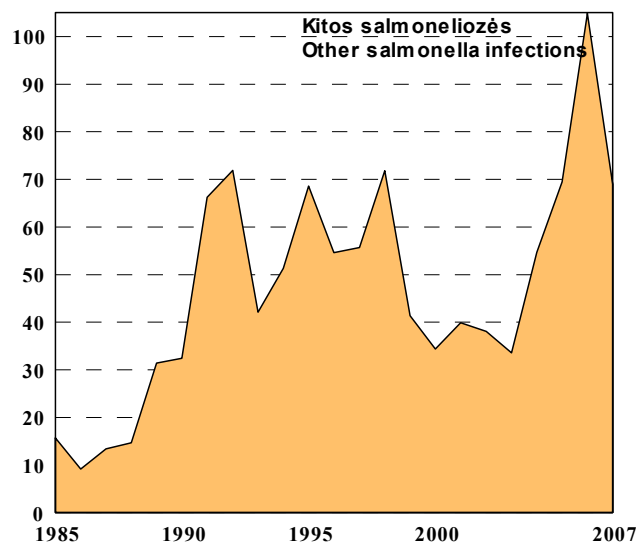
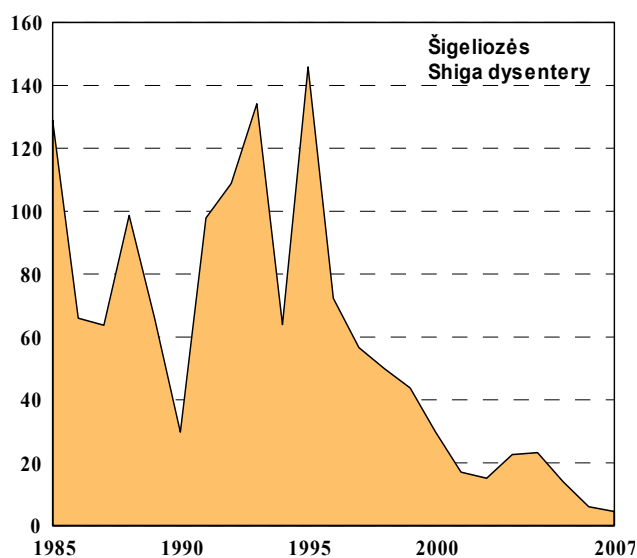
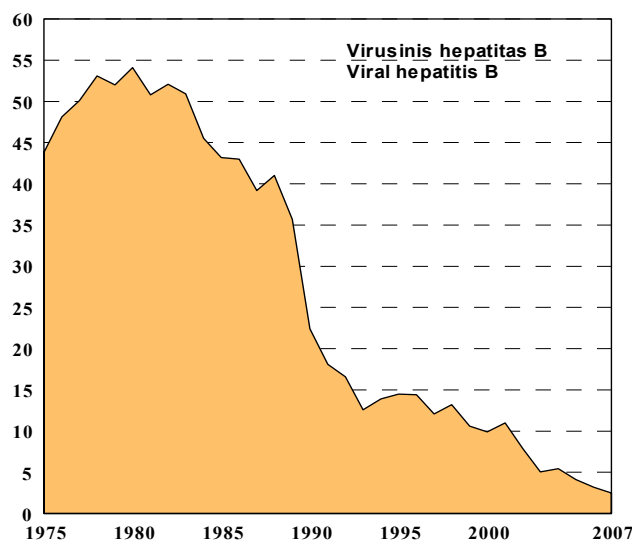
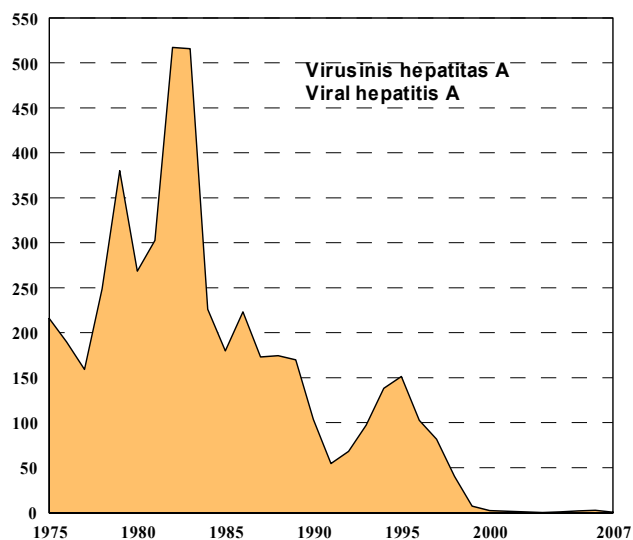
Ligos Diseases	Abs.sk. Abs.numb.		100000-čių gyv. per 100000 pop.	
	2006	2007	2006	2007
Vidurių šiltinė Typhoid fever	4	2	0.1	0.06
Paratifas A,B,C Paratyphoid	2	-	0.06	-
Šigeliozės Shiga dysentery	203	150	6.0	4.4
Kitos salmoneliozės Other salmonella infections	3557	2330	104.8	69.0
Bakterinės žarnyno infekcijos Bacterial intestinal infections	9948	8909	293.1	263.9
Difterija Diphtheria	-	-	-	-
Kokliušas Whooping cough	6	17	0.2	0.5
Skarlatina Scarlet fever	2563	1441	75.5	42.7
Meningokokinė infekcija Meningococcal infection	77	66	2.3	2.0
Tymai Measles	1	-	0.03	-
Erkinis encefalitas Tick-born viral encephalitis	462	234	13.6	6.9
Virusinis hepatitas Viral hepatitis	290	195	8.5	5.8
iš jų/of which				
A	99	23	2.9	0.7
B	107	84	3.2	2.5
C	62	46	1.8	1.4
Ūminės respiracinės viršutinių kvėpavimo takų infekcijos Acute upper respiratory infections	586123	608573	17269.0	18028.5
Gripas Influenza	59980	55723	1767.2	1650.8
Niežai Scabies	4115	3190	121.2	94.5
Tuberkuliozė Tuberculosis				
sergamumas/incidence	2097	1977	61.8	58.6
ligotumas/prevalence	7538	6853	222.1	203.0
Sifilis Syphilis	336	275	9.9	8.2
Gonorėja Gonorrhoea	437	471	12.9	14.0
AIDS				
sergamumas/incidence	27	28	0.80	0.83
ligotumas/prevalence	68	81	2.00	2.41
ŽIV nešiotojai HIV carriers				
sergamumas/incidence	100	106	2.95	3.14
ligotumas/prevalence	1087	1174	32.11	34.87

Sergamumas kai kuriomis infekcinėmis ligomis

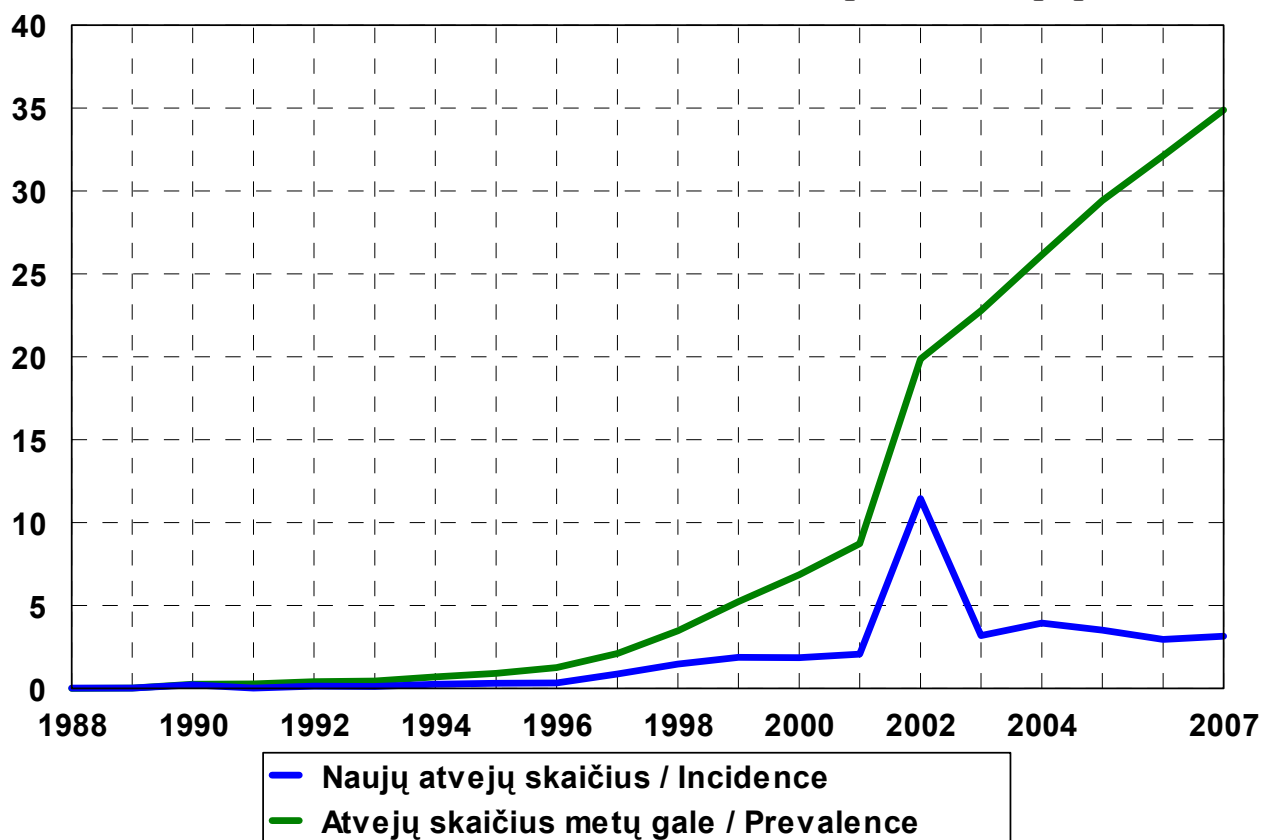
100000-čių gyv.

Incidence of Selected Infectious Diseases per 100000 pop.

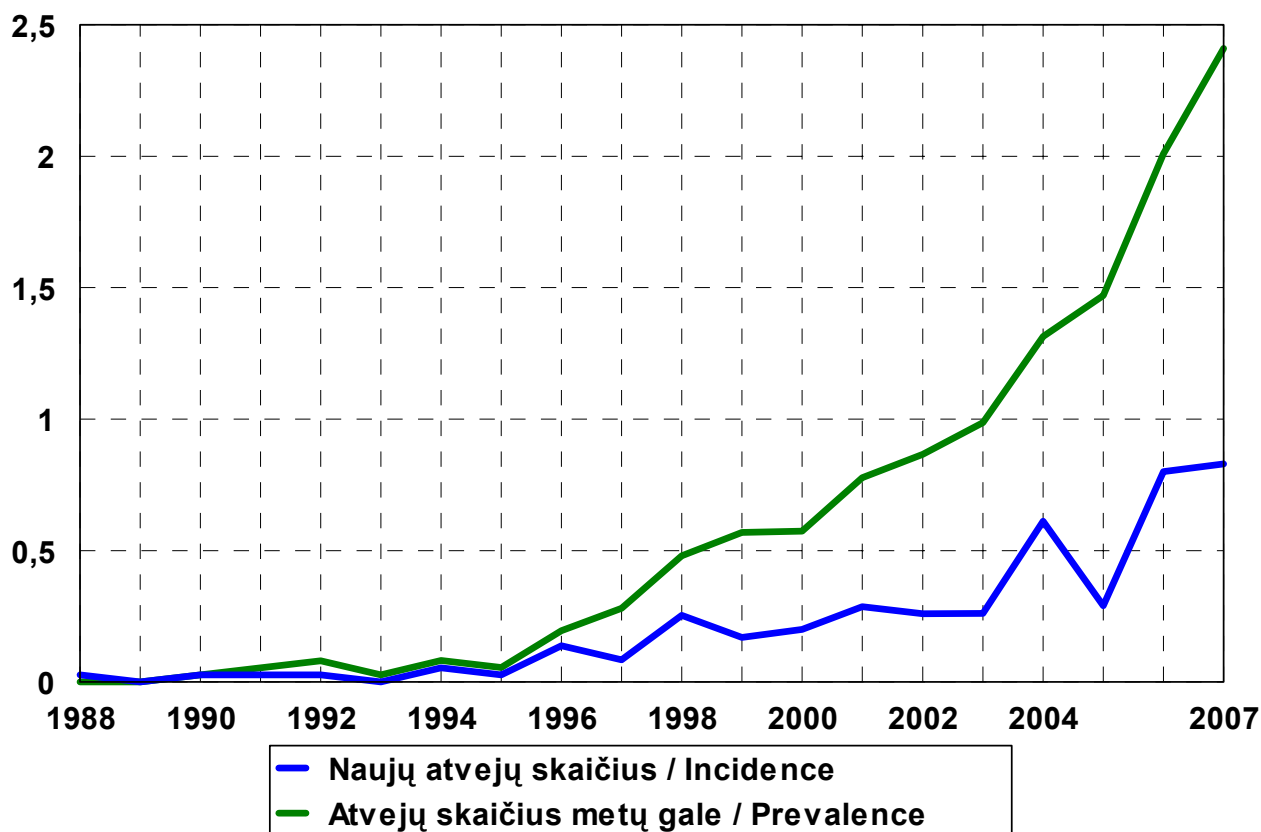
**Infekuotųjų žmogaus imunodeficitu virusu atvejų skaičius
100000-čių gyv.**

Incidence and Prevalence of HIV Positive per 100000 pop.

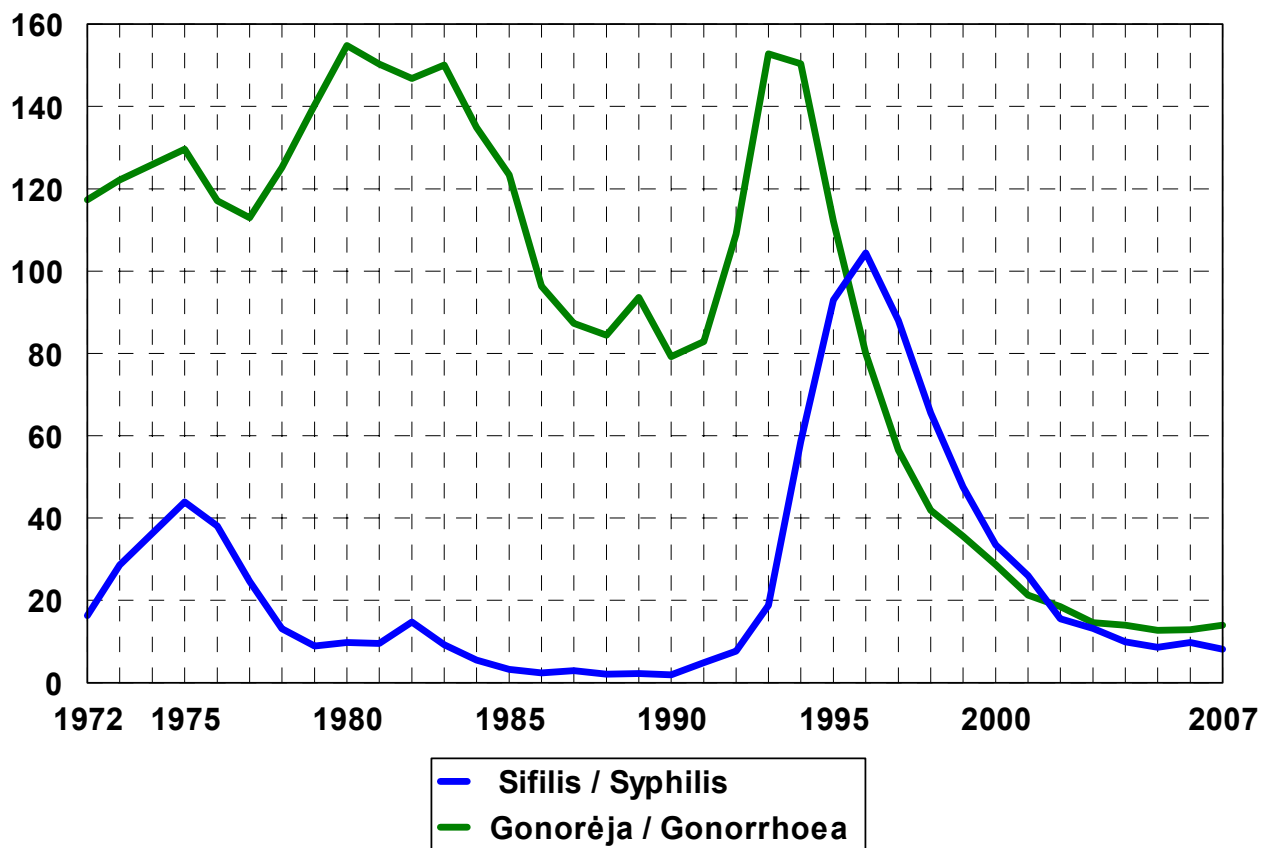

Sergamumas ir ligotumas AIDS 100000-čių gyv.

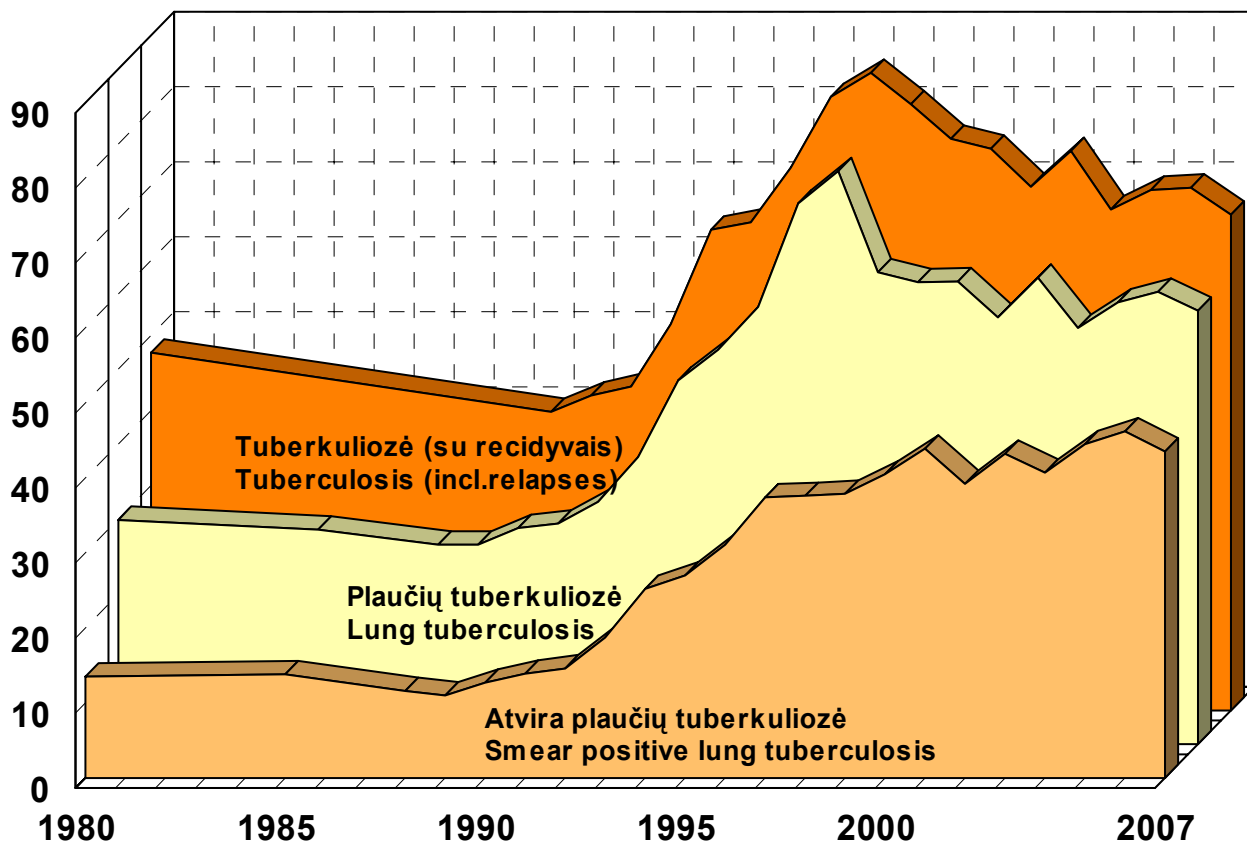
Incidence and Prevalence of AIDS per 100000 pop.

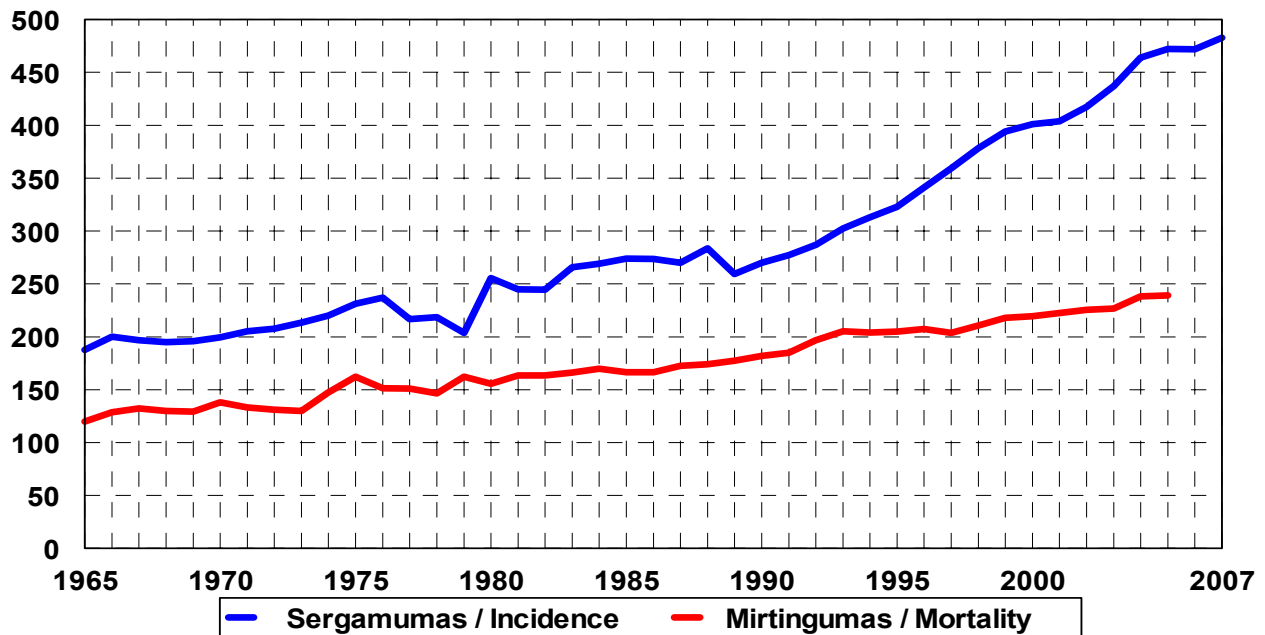
Sergamumas sifiliu ir gonorėja 100000-čių gyv.
Incidence of Syphilis and Gonorrhoea per 100000 pop.

Sergamumas tuberkulioze 100000-čių gyventojų
Incidence of Tuberculosis per 100000 population

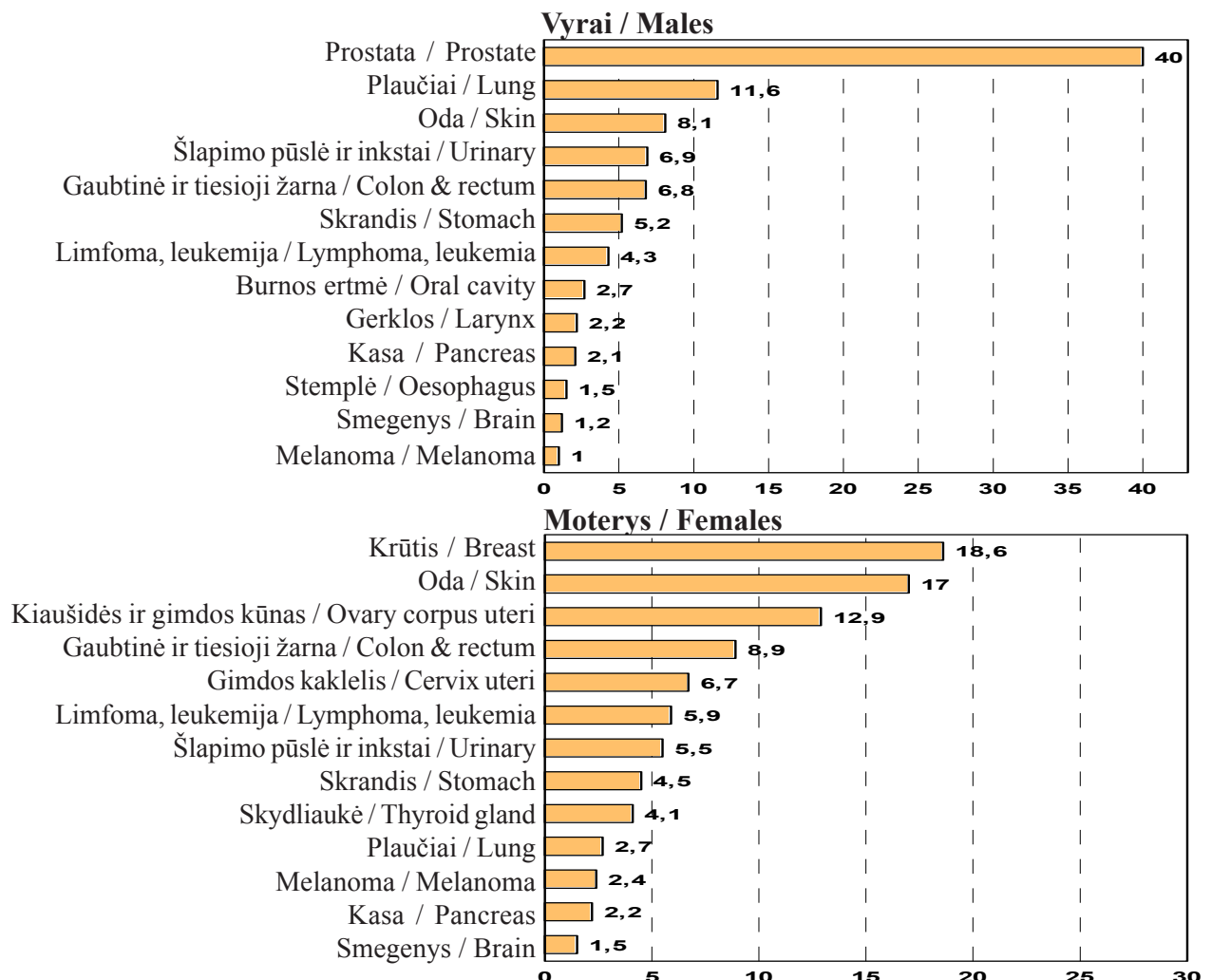

Sergamumas ir mirtingumas nuo piktybinių navikų 100000-čių gyv.
Incidence and Mortality from Malignant Neoplasms per 100000 pop.

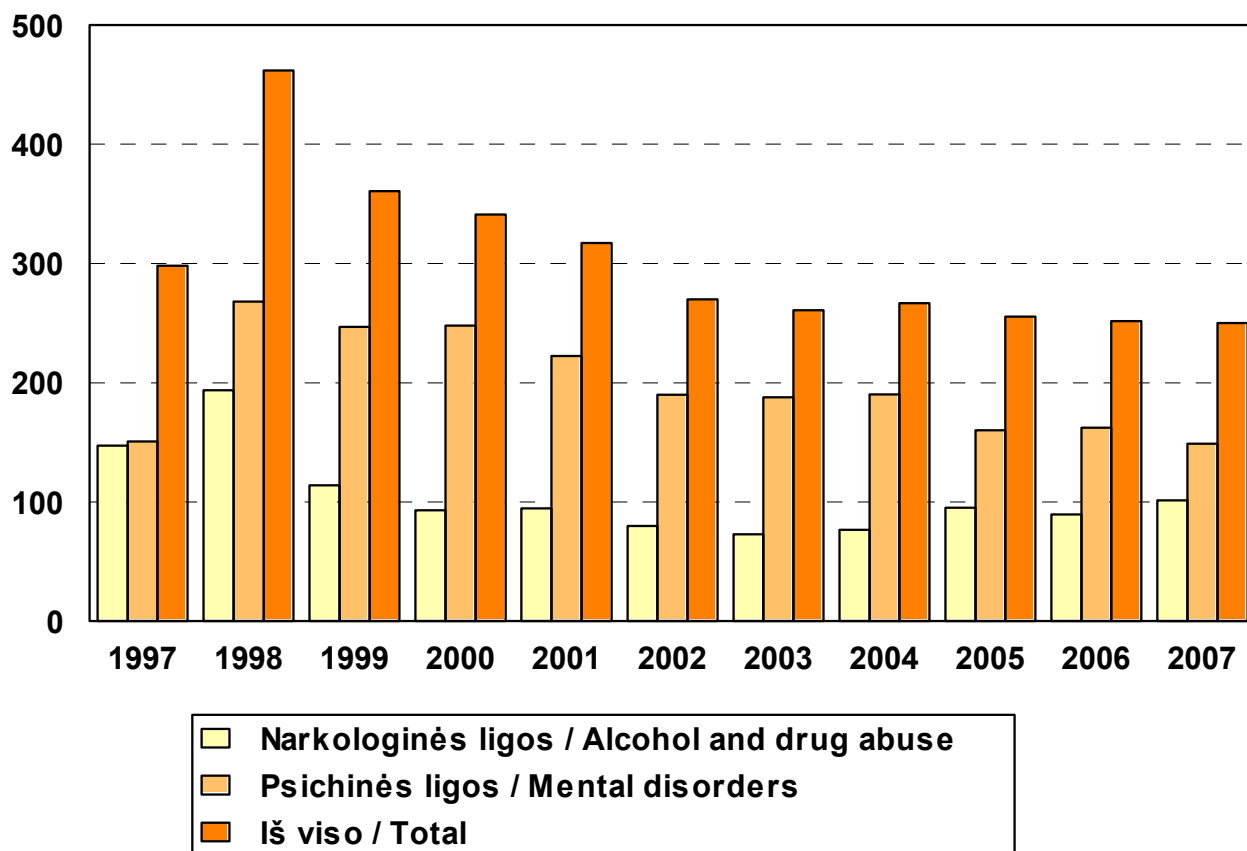

Sergamumo piktybiniais navikais struktūra pagal pagrindines lokalizacijas 2007 m., procentais

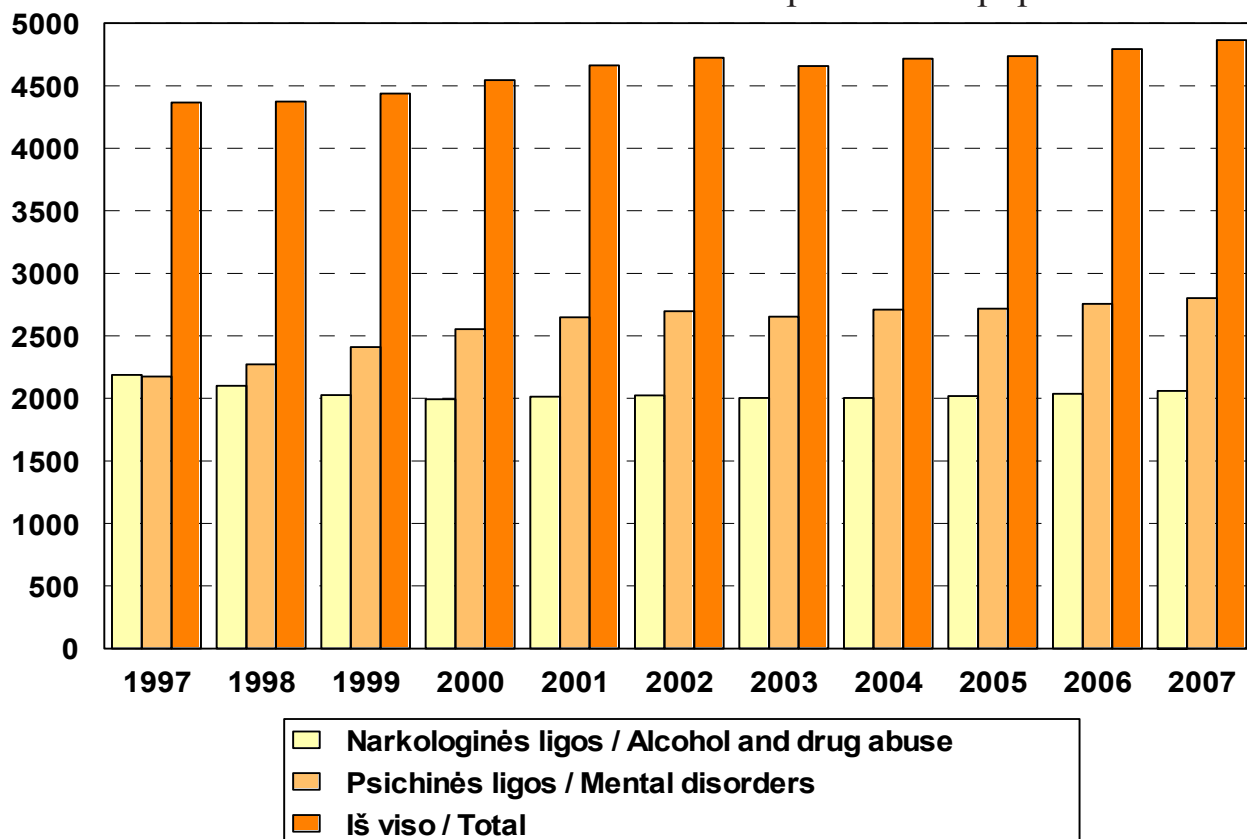
Structure of Incidence of Malignant Neoplasms by Main Sites in 2007 (%)

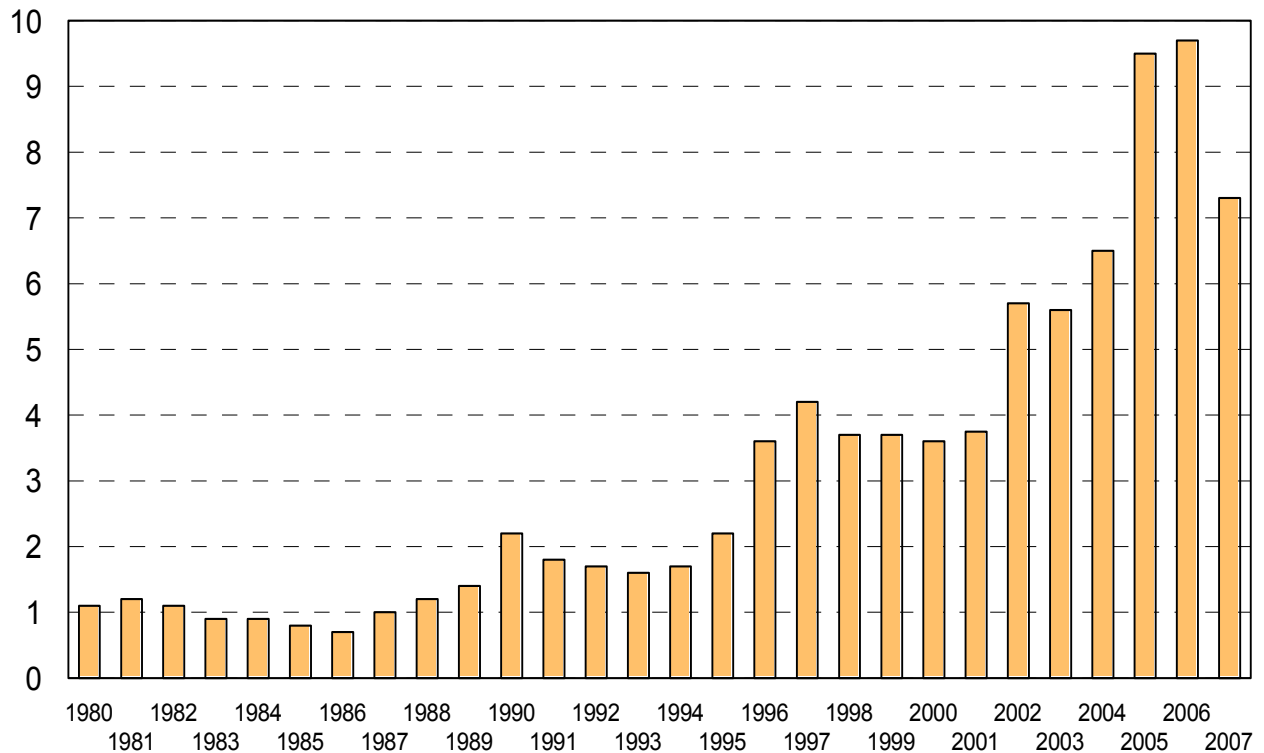
Sergamumas psihikos sutrikimais 100000-čių gyv.
 Incidence of Mental Disorders per 100000 pop.

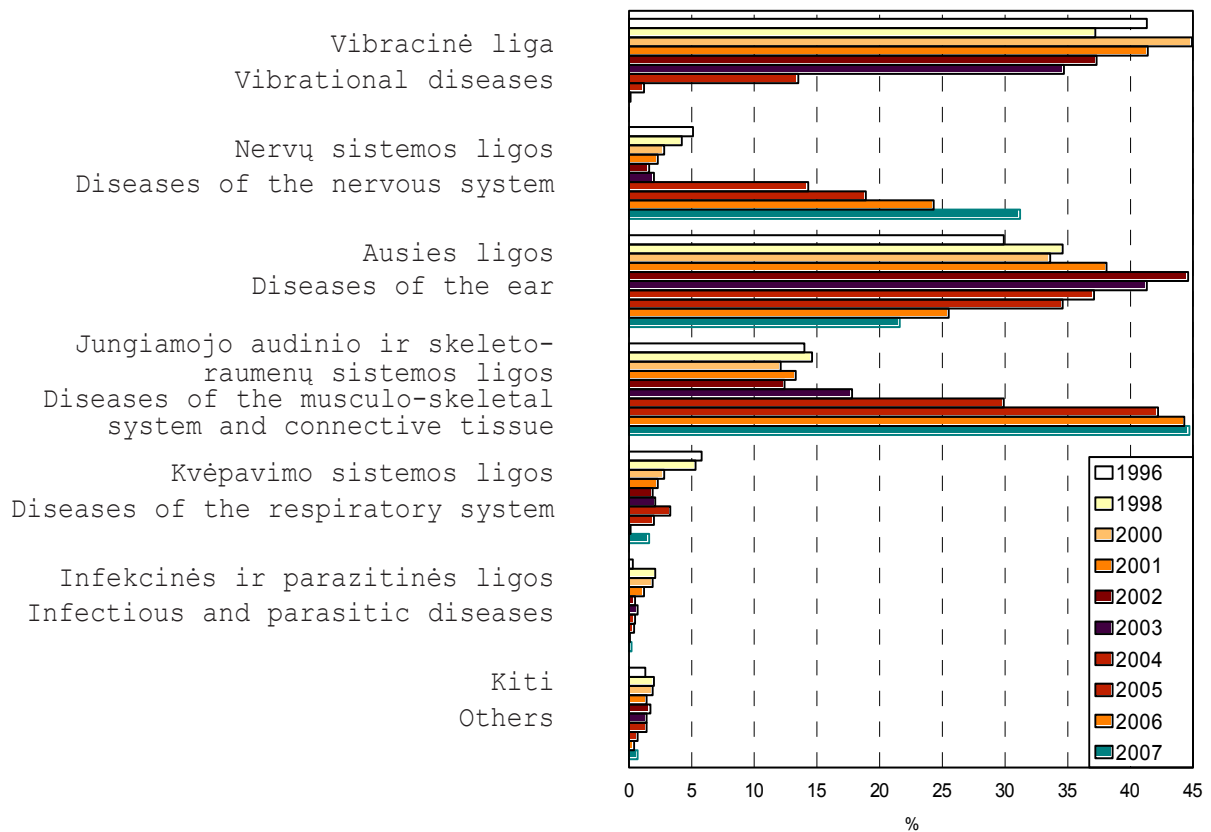
Ligotumas psihikos sutrikimais 100000-čių gyv.
 Prevalence of Mental Disorders per 100000 pop.

Profesinis sergamumas 10000-čių dirbančiųjų Occupational Diseases per 10000 Employees

Profesinių ligų struktūra Structure of Occupational Diseases

Laikinas nedarbingumas pagal priežastis 2007m. Temporal Disability by Causes in 2007

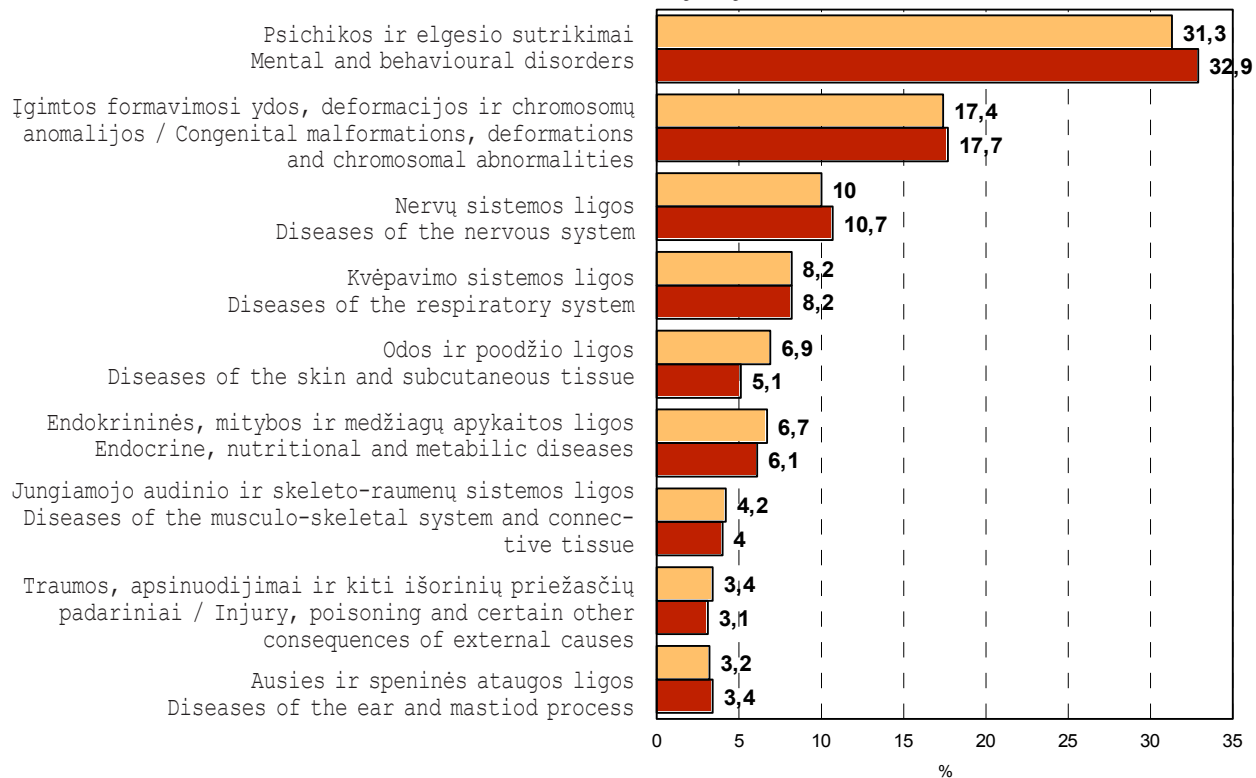
Nedarbingumo priežastys Causes of disability	Atvejų sk. 1000-čiai apdraustuųjų Numb. of cases per 1000 insured persons	Apmokėtų d. sk. 1-am apdraustajam Numb. of days per 1 insured persons	Vidutinė vieno atvejo trukmė (d.) Average length of one case (days)
Iš viso Total	589.13	7.18	11.93
Ligos Diseases	462.04	5.36	11.60
Profesinės ligos Occupational diseases	0.09	0.004	20.42
Nelaimingi atsitikimai darbe ir kelyje į darbą Accidents at work and on the way to work	4.79	0.314	34.17
Nelaimingi atsitikimai buityje Home accidents	55.07	1.06	19.23
Ligonų slaugymas Nursing	67.11	0.44	6.62
Kitos Others	0.02	0.0004	23.77

Asmenys, pirmą kartą pripažinti neįgaliaisiais New Cases of Disability

	2003	2004	2005	2006	2007
Darbingame amžiuje / in working age: Pirmą kartą pripažinti neįgaliaisiais asmenys, iš viso New cases of disability, total	21347	21263	22321	20430	25824
iš jų / of which					
vyrai / males	11865	11701	11874	10846	13531
moterys / females	9482	9562	10447	9584	12293
1000-čiui darbingo amžiaus asmenų, iš viso per 1000 persons in working age, total	10.2	10.1	10.5	9.6	12.1
iš jų / of which					
vyrai / males	11.3	11.1	11.2	10.2	12.8
moterys / females	9.1	9.1	9.9	8.9	11.4
Vaikai (0-17 m.) / Children (0-17)				2003	2177
1000-čiui vaikų / per 1000 children				2.8	3.18

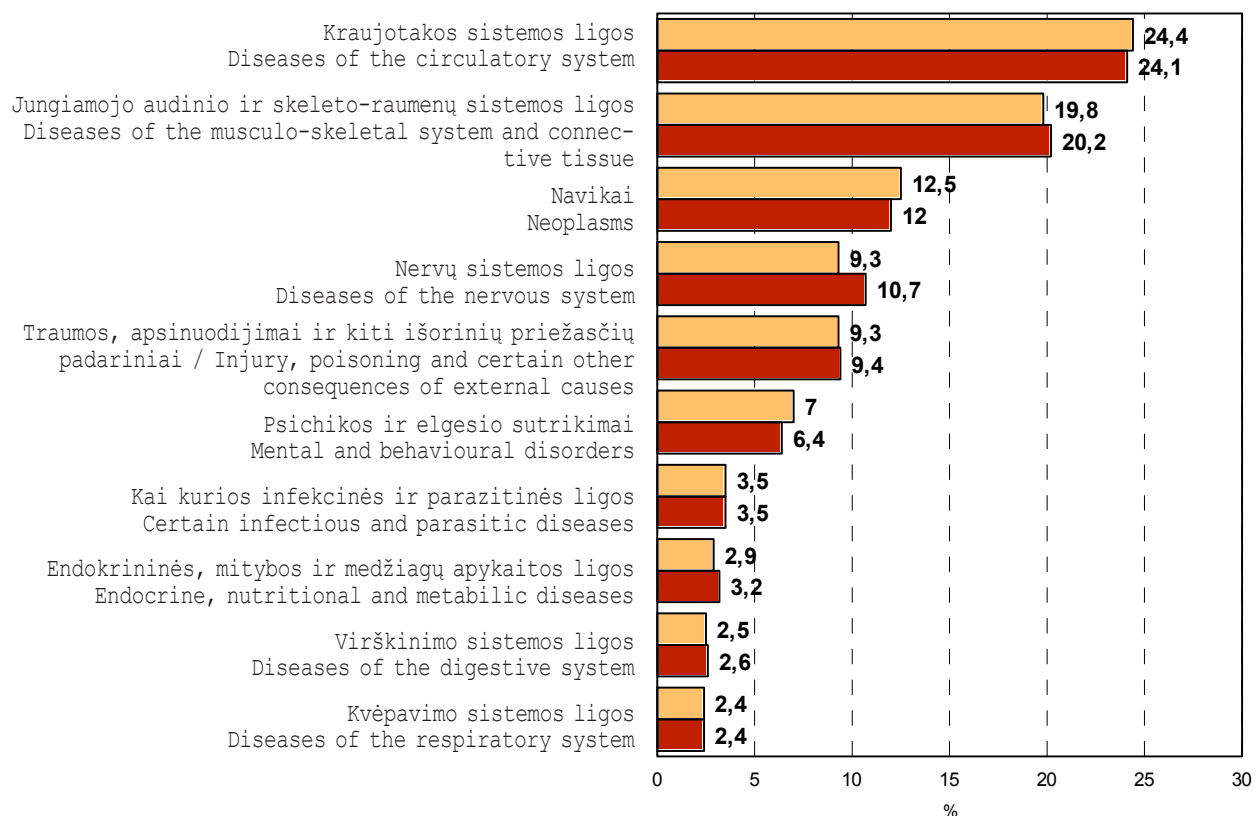
Vaikų, kuriems pirmą kartą nustatytas neįgalumo lygis, pasiskirtymas pagal ligas 2006-2007m.

New Cases of Children Disability by Causes in 2006-2007

Suaugusiųjų, kuriems pirmą kartą nustatytas neįgalumo lygis, pasiskirtymas pagal ligas 2006-2007 m.

New Cases of Adults Disability by Causes in 2006-2007

IV. Sveikatos priežiūros ištekliai

Pastaraisiais metais sveikatos priežiūros ištekliai kito neženkiai. 2007 m. pabaigoje Lietuvoje įskaitant padalinius veikė 165 ligoninės, virš 500 pirminių sveikatos priežiūros įstaigų. Privačių sveikatos priežiūros įstaigų skaičiaus augimo tempai sulėtėjo. 2007 m. Lietuvoje buvo 2308 privačios sveikatos priežiūros įstaigos, iš jų 1506 pateikė metines ataskaitas (68 proc.). Tarp privačių sveikatos priežiūros įstaigų, atsiskaičiusių 2007 m., buvo 918 odontologinių įstaigų, 177 pirminės sveikatos priežiūros centrai, 15 medicininės reabilitacijos įstaigų, 4 greitosios medicinos pagalbos įstaigos, 7 ligoninės.

2007 m. pabaigoje iš viso Lietuvoje dirbo 13729 gydytojai (40,8/10 000 gyventojų) ir 2395 odontologai (7,1/10 000 gyv.). Pastaraisiais metais gydytojų skaičius šiek tiek svyruoja. Ši svyravimą labiausiai įtakoja kintantis gydytojų rezidentų skaičius. 23 proc. gydytojų, 73 proc. odontologų dirba privačiose gydymo įstaigose, bet iš jų tik 8 proc. gydytojų ir net 49 proc. odontologų privati įstaiga yra pagrindinis darbas. 83,8 proc. gydytojų dirba asmens sveikatos priežiūros įstaigose, 3,3 proc. – SAM valdymo, mokslo ir kitose biudžetinėse įstaigose, 12,8 proc. – kitoms žinyboms priklausančiose, dažniausiai mokymo įstaigose.

Nuo 2000 m. įvairių specialybių gydytojų skaičius kito nevienodai. Per šį laikotarpį šeimos (bendrosios praktikos) gydytojų skaičius padidėjo 3 kartus, anesteziologų – 17,4 proc., ortopedų traumatologų – 14,8 proc. Labiausiai sumažėjo vaikų ligų gydytojų – 28,2 proc., vidaus ligų gydytojų – 20,9 proc., nes dalis jų persikvalifikavo į šeimos gydytojus.

Nuo 2000 m. specialistų su aukštesniu ar aukštesniu medicininio išsilavinimu (ne gydytojų) sumažėjo 13 proc. 2007 m. pabaigoje jų buvo 32243 arba 95,8/10 000-ių gyv., tarp jų 24804 slaugytojai arba 73,7/10 000-ių gyv.

2007 m. iš viso Lietuvoje funkcionavo 27476 lovos (81,6/10 000). Nuo 2000 m. stacionaro lovų skaičius sumažėjo 20 proc. Tačiau 2007 m., pirmą kartą po ilgo mažėjimo laikotarpio, lovų skaičius nežymiai padidėjo. Ši pokytį sąlygojo slaugos lovų skaičiaus padidėjimas. Nuo 2000 m. daugiausiai sumažėjo otorinolaringologijos (51 proc.), infekcinių ligų (48 proc.), tuberkuliozės (42 proc.), akušerijos ginekologijos (38 proc.), padidėjo slaugos (30 proc.) lovų skaičius.

IV. Health care resources

During last few years health care resources have not changed significantly. In 2007, there were 165 hospitals and more than 500 primary health care institutions (including subdivisions) functioning in the health system. The increase of the number of private health care providers has slowed down. There were 2308 private health care establishments in 2007, but only 1506 (or 68%) of them presented annual reports on their activities and resources. From all private health care institutions that provided reports in 2007, there were 7 hospitals, 15 medical rehabilitation, 4 ambulance institutions, 177 primary health care institutions and 918 dentist offices.

At the end of 2007, there was a total of 13729 physicians (40.8 per 10000 inhabitants) and 2395 dentists (7.1/10000 inhabitants) working in Lithuania. Over the last years the number of physicians was quite stable, the fluctuation was mostly caused by difference in number of physicians in training. 23% of all physicians and 73% of dentists worked in private health care institutions, but only 8% of all physicians and 49% of all dentists worked there full-time. 83.8% of physicians worked in health care institutions, 3.3% - in Ministry of Health, other state health and public health management, health science institutions, 12.8% - in health education institutions and health care institutions subordinated to other ministries.

Since 2000 the number of physicians by different specialties has changed differently. During this period the number of family doctors (general practitioners) increased 3 times, the number of anaesthesiologists - by 17.4%, orthopaedists traumatologists - by 14.8%. The number of paediatricians decreased by 28.2%, internal physicians - by 20.9% as part of them was retrained to be family doctors.

Since 2000 the number of other specialists with higher medical education decreased by 13% and at the end of 2007 there were 32243 (95.8 per 10000 inhabitants) specialists, of which 24804 (73.7/10000) were nurses.

In 2007 there were 27476 hospital beds or 81.6 per 10000 inhabitants. Since 2000, the number of hospital beds has decreased by 20%. But in 2007, after long period of decrease, the number of hospital beds increased slightly, mostly because of increase of nursing beds. Since 2000 the beds reduction was highest in the departments of otorhinolaryngology (51%), infectious diseases (48%), tuberculosis (42%), obstetrics-gynaecology (38%). The number of nursing beds has increased by 30%.

Sveikatos apsaugos įstaigų tinklas 2007 m.

Health Establishment Network in 2007

Istaigos tipas Type of institution	Istaigų skaičius Number
SAM, apskričių ir savivaldybių pavaldumo sveikatos priežiūros įstaigos*	
Health care institutions subordinate to Ministry of Health and Local Authorities*	
Ligoninės/Hospitals	156
iš jų/of which:	
Bendrojo pobūdžio ligoninės General hospitals	67
Slaugos ligoninės Nursing hospitals	56
Specializuotos ligoninės Specialized hospitals	29
iš jų/of which:	
- infekcinės infectious	2
- tuberkuliozės tuberculosis	9
- onkologijos oncology	2
- psichiatrijos psychiatric	11
- narkologijos narcology	5
Reabilitacijos ligoninės Rehabilitation hospitals	4
Ambulatorinės sveikatos priežiūros įstaigos Out-patient health care institutions	430
iš jų/of which:	
- poliklinikos policlinics	90
- pirminės sveikatos priežiūros centrai primary health care centres	90
- šeimos (bendrosios praktikos) gydytojo kabinetai family doctor (general practitioner) offices	31
- ambulatorijos ambulatories	171
- specializuotos poliklinikos specialized policlinics	41
- odontologijos poliklinikos ir kabinetai dentistry clinics	7
Medicinos punktai Medical stations (aid posts)	739
Greitosios medicinos pagalbos skyriai/stotys Ambulance units/stations	56/19
Kraujo donorystės skyriai/centrai Blood transfusion units/centres	3/1
Specializuoti ir apskričių visuomenės sveikatos centrai/filialai Specialized and county public health centres	44
Medicininės reabilitacijos įstaigos Rehabilitation institutions	11
Privačios sveikatos priežiūros įstaigos**	1506
Private health care institutions**	
iš jų/of which	
- ligoninės hospitals	7
- pirminės sveikatos priežiūros centrai primary health care centres	177
- odontologinės įstaigos dental institutions	918
- medicininės reabilitacijos įstaigos rehabilitation institutions	15
- greitosios medicinos pagalbos įstaigos ambulance institutions	4
Farmacinės įmonės Pharmaceutical institutions	611

* - įskaitant padalinius / incl. subdivisions

** - atskaitaičiusios už 2007 m. / presented annuals reports for 2007

Ligoninių tinklas Lietuvoje 2007 m.

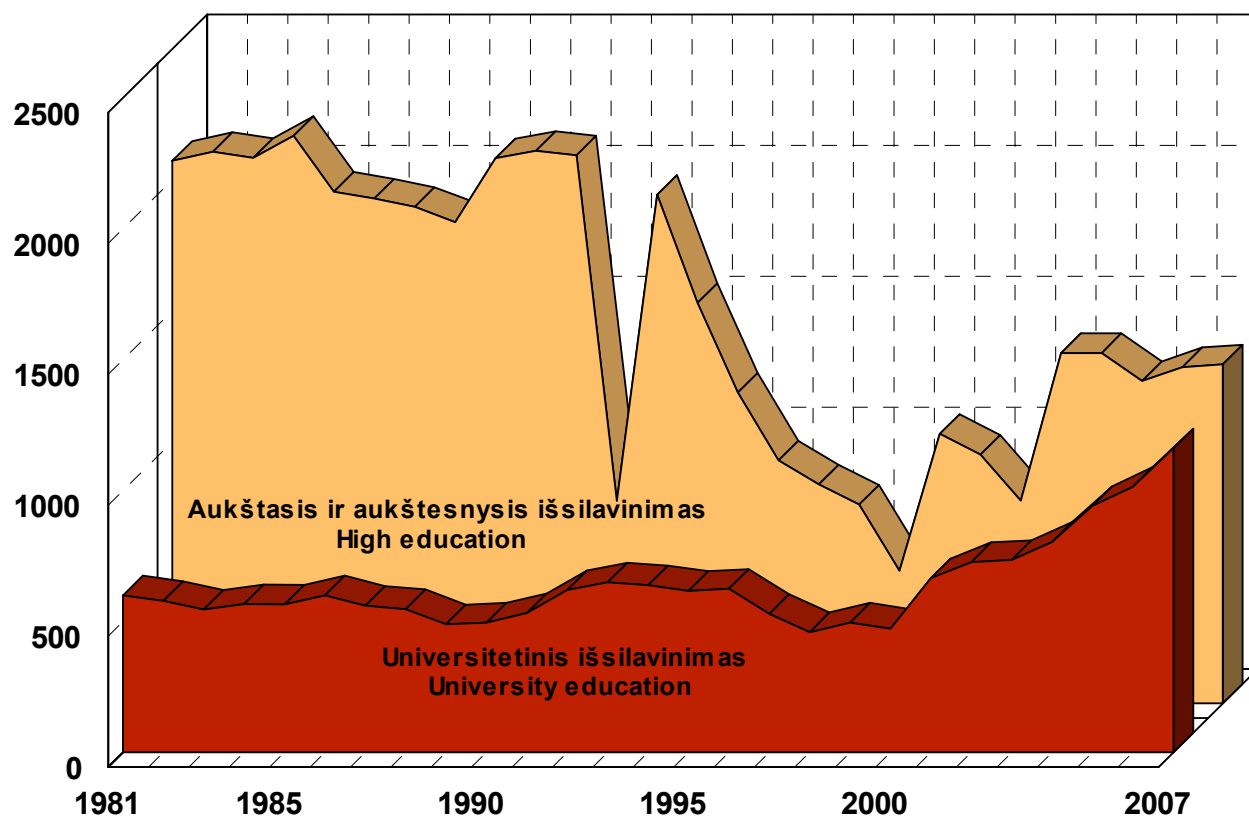
Hospital Network in Lithuania in 2007

- Bendrojo pobūdžio ligoninės
General hospitals
- ▮ Specializuotos ligoninės
Specialized hospitals
- ▮ Psichiatrijos ligoninės
Psychiatric hospitals
- ◇ Slaugos ligoninės
Nursing hospitals
- ❖ Reabilitacijos ligoninės
Rehabilitation hospitals

Medicinos darbuotojų parengimas 2005-2007m. Graduates by Medical Specialities in 2005-2007

	2005	2006	2007
Universitetų skaičius Number of Universities	4	4	4
Baigė specializuotas medicinos studijas Graduates of Medical Universities	942	1014	1162
iš jų/of which:			
medicinos/clinical medicine	216	259	264
odontologijos/dentistry	101	112	116
farmacijos/pharmacy	78	82	97
slaugos/nursing	61	62	312
visuomenės sveikatos/public health	102	163	137
Baigė rezidentūrą Postgraduates of Medical Universities	490	478	554
Medicinos kolegijų skaičius Number of Medical Colleges	6	6	6
Baigė medicinos kolegijas Graduates of Medical Colleges	1231	1284	1294
iš jų/of which:			
slauga/nursing	638	600	621
akušerija/obstetrics	58	-	84
burnos priežiūra/dentistry	110	104	106
biomedicininė diagnostika/biomedical diagnostics	77	145	94
farmakoteknika/pharmacy assistants	22	110	18
dietologija/dietetics	23	19	24
fizinė medicina ir rehabilitacija/ physical medicine and rehabilitation	234	221	219

Medicinos personalo ir stacionarų lovų skaičius

Number of Medical Personnel and Hospital Beds

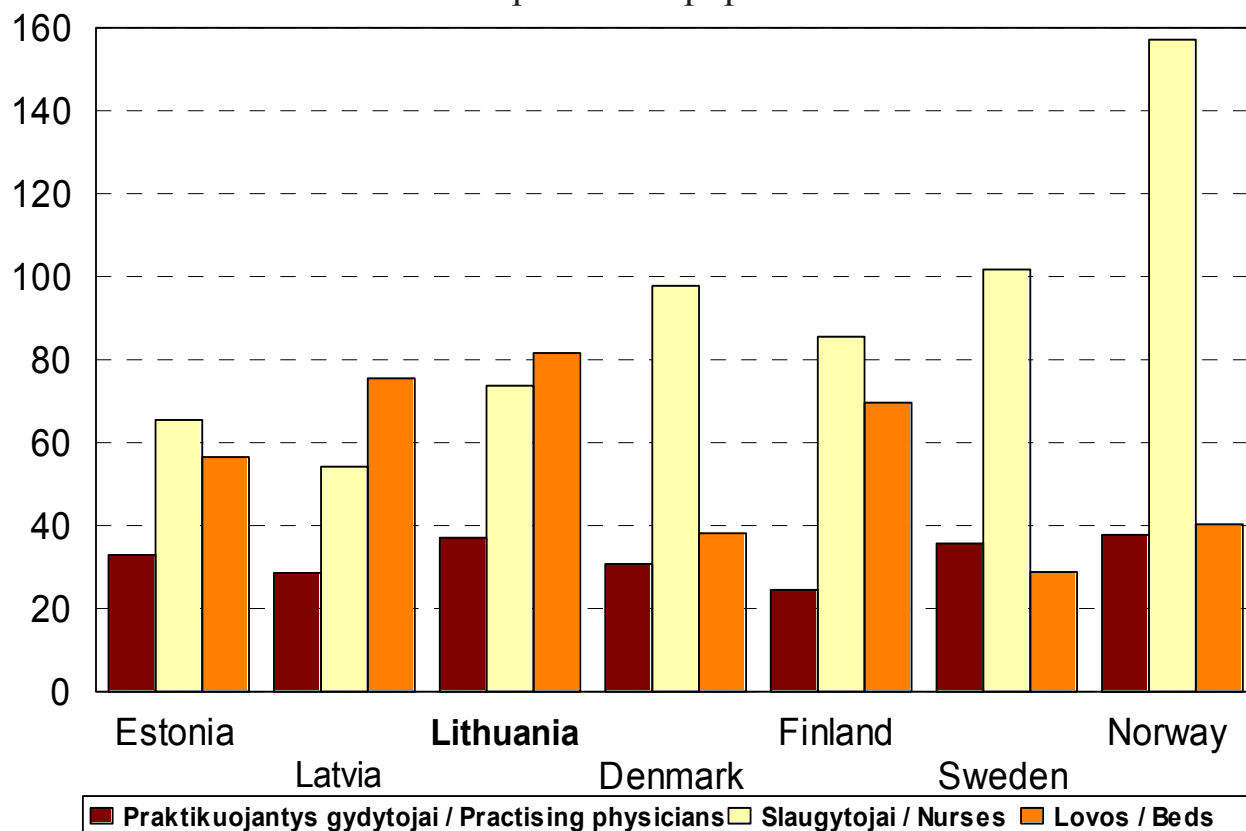
	2003	2004	2005	2006	2007
Gydytojai* / Physicians*	13682	13397	13650	13510	13729
10000-čių gyv./per 10000 pop.	39.7	39.1	40.1	39.9	40.8
Gydytojai** / Physicians**	12479	12180	12361	12349	12490
10000-čių gyv./per 10000 pop.	36.2	35.6	36.3	36.5	37.1
Odontologai* / Dentists*	2372	2272	2453	2249	2395
10000-čių gyv./per 10000 pop.	6.9	6.6	7.2	6.6	7.1
Slaugytojai* / Nurses*	26229	25620	25364	25169	24804
10000-čių gyv./per 10000 pop.	76.1	74.8	74.5	74.4	73.7
Vaistinininkai* / Pharmacists*	2390	2300	2398	2184	2743
10000-čių gyv./per 10000 pop.	6.9	6.7	7.1	6.5	8.2
Stacionaro lovos /Hospital beds	29990	28972	27727	27114	27476
10000-čių gyv./per 10000 pop.	87.0	84.6	81.5	80.1	81.6

* - ekonomišškai aktyvus personalas / economically active personnel
 ** - praktikuojantys / practising

Gydytojų, slaugytojų ir stacionarų lovų skaičius

10000-čių gyv.

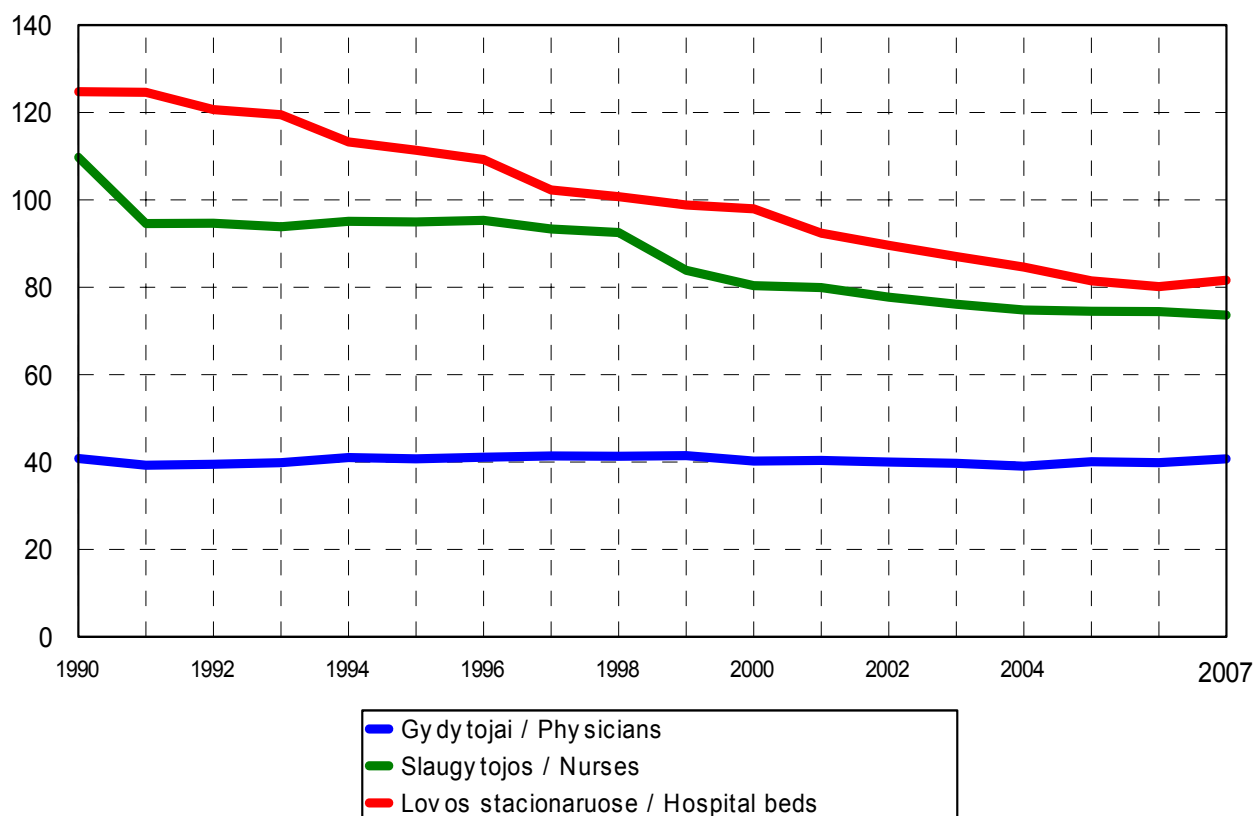
Number of Physicians, Nurses and Hospital Beds
per 10000 pop.

Pastaba. PSO ir Eurostato 2004-2007 m. duomenys; Lietuvos duomenys 2007 m.

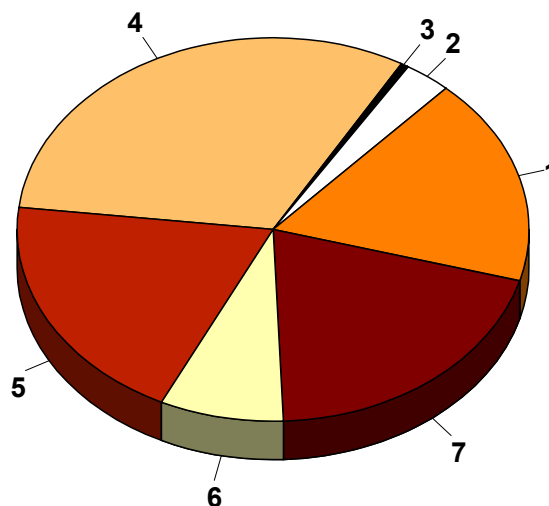
Note. WHO and Eurostat data for 2004-2007; Data for Lithuania for 2007.

Medicinos personalo ir stacionarų lovų skaičius 10000-čių gyv. Number of Medical Personnel and Hospital Beds per 10000 pop.

Sveikatos įstaigų personalo struktūra 2007 m. Structure of Personnel at the Health Institutions in 2007

1 Gydytojai Physicians	17.4%
2 Odontologai Dentists	3.0%
3 Farmacininkai Pharmacists	0.5%
4 Slaugytojos Nurses	31.5%
5 Kiti medicinos ir nemedicinos specialistai Other medical and nonmedical specialists	19.7%
6 Pagalbinis medicinos personalas Auxiliary health personnel	7.7%
7 Kitas pagalbinis personalas Other auxiliary personnel	20.2%

Gydytojai pagal profesinę kvalifikaciją 2007 m. Physicians by Specialities in 2007

Specialybė Speciality	Abs.sk. Abs.numb.	10000-čiai gyv. per 10000 pop.	proc. %
Iš viso/Total	13729	40.78	100.0
iš jų/of which:			
Šeimos gydytojo praktika Family doctors	1841	5.47	13.41
Vidaus ligos Internal medicine	3077	9.14	22.41
Vaikų ligos Paediatrics	1249	18.24*	9.10
Dietologija Dietetics	17	0.05	0.12
Chirurgija Surgery	869	2.58	6.33
Ortopedija traumatologija Orthopaedy traumatology	325	0.97	2.37
Vaikų chirurgija Children surgery	62	0.91*	0.45
Anesteziologija Anaesthesiology	647	1.92	4.71
Akušerija ginekologija Gynaecology (incl.obstetrics)	777	2.31	5.66
Oftalmologija Ophtalmology	339	1.01	2.47
Otorinolaringologija Otorhinolaryngology	286	0.85	2.08
Psichiatrija Psychiatry	594	1.76	4.33
Genetika Genetics	9	0.03	0.07
Teisės medicina Forensic medicine	62	0.18	0.45
Fizinė medicina ir reabilitacija Rehabilitation	411	1.22	2.99
Patalogija Patology	64	0.19	0.47
Laboratorinė medicina Laboratory medicine	89	0.26	0.65
Radiologija Radiology	483	1.43	3.52
Epidemiologija Epidemiology	90	0.27	0.66
Higiiena Hygiene	188	0.56	1.37

* - 10000 vaikų 0-17 m. / per 10000 children (0-17 years old)

Specialistai su aukštuoju ar aukštesnioju medicinos išsilavinimu (ne gydytojai) pagal specialybes 2007 m. Medical Midpersonnel by Specialities in 2007

Specialybė Speciality	Abs.sk. Abs.numb.	10000-čiai gyv. per 10000 pop.	proc. %
Iš viso/Total	32243	95.78	100.0
iš jų/of which:			
slaugytojas/nurse	23857	70.87	73.99
iš jų/of which:			
akušeris/midwife	947	2.81	2.94
fizinė medicina ir reabilitacija rehabilitation	1133	3.37	3.51
burnos priežiūra/dentistry	1856	5.51	5.76
iš jų/of which:			
dantų technikas/dental technician	485	1.44	1.50
laboratorinė diagnostika/laboratory medicine	2692	8.00	8.35
dietologija/dietetics	147	0.44	0.46

Stacionarų lovos pagal profilius 2007 m.
Hospital Beds by Specialities in 2007

Lovų profilis Bed speciality	lovų sk. bed number	10000-čių gyv. per 10000 pop.	proc. %
Iš viso / Total	27476	81.6	100.0
Vidaus ligų/Internal medicine	6568	19.6	24.0
Vaikų ligų/Paediatrics	1486	22.1*	5.4
Chirurgijos/Surgery	3508	10.4	12.8
Ortopedijos traumatologijos/ Orthopaedy traumatology	1227	3.6	4.5
Akušerijos ginekologijos/ Obstetrics gynaecology	1681	5.0	6.1
Oftalmologijos/Ophthalmology	310	0.9	1.1
Otolaringologijos/Otorhinolaryngology	305	0.9	1.1
Psichiatrijos/Psyciatry	3453	10.3	12.6
Onkologijos/Oncology	687	2.0	2.5
Infekcinių ligų/Infectious diseases	563	1.7	2.0
Tuberkuliozės/Tuberculosis	1277	3.8	4.6
Odontologijos/Dentistry	124	0.4	0.5
Slaugos/Nursing	4243	12.6	15.4
Reabilitacijos/Rehabilitation	1310	3.9	4.8

* - 10000-čių vaikų 0-17 m. / per 10000 children (0-17 years old)

**Medicinos personalas* ir stacionaro lovos apskritims
ir savivaldybėms pavaldžiose įstaigose 2007 m. 10000-čių gyv.**
Number of Medical Personnel and Hospital Beds
subordinate to Self-governments in 2007 per 10000 pop.

	Gydytojai	Odontologai	Specialistai su aukštesniojo ir aukštesniojo medicinos išsilavinimu (ne gydytojai)	Stacionaro lovos
	Physicians	Dentists	Medical midpersonnel	Hospital beds
Iš viso/Total	25.9	6.2	74.3	57.0
Vilniaus apsk.	26.0	6.6	64.3	44.2
Kauno apsk.	29.9	8.9	64.2	55.9
Klaipėdos apsk.	30.8	6.5	92.6	80.2
Šiaulių apsk.	22.9	4.1	89.4	64.8
Panevėžio apsk.	26.4	5.4	91.0	66.7
Alytaus apsk.	25.1	5.3	79.9	61.0
Marijampolės apsk.	21.7	5.1	66.8	52.6
Tauragės apsk.	17.5	4.9	66.0	46.3
Telšių apsk.	18.3	4.4	70.1	47.1
Utenos apsk.	23.7	4.3	77.6	59.6

* - *ekonomiškai aktyvus personalas /economically active personnel*

Privačiai dirbantis medicinos personalas 2007 m.
Health Personnel in Private Health Care Institutions 2007

	Gydytojai	Odontologai	Specialistai su aukštesniojo ir aukštesniojo medicinos išsilavinimu (ne gydytojai)
	Physicians	Dentists	Medical midpersonnel
Iš viso/Total	3146	1758	3343
Vilniaus apsk.	923	493	935
Kauno apsk.	852	584	783
Klaipėdos apsk.	366	173	435
Šiaulių apsk.	160	103	175
Panevėžio apsk.	217	103	216
Alytaus apsk.	161	65	307
Marijampolės apsk.	175	75	142
Tauragės apsk.	67	47	91
Telšių apsk.	198	73	213
Utenos apsk.	28	42	46

V. Sveikatos priežiūros įstaigų veikla

Per 2007 m. vienas gyventojas pas gydytojus apsilankė vidutiniškai 6,9 karto. Privalomojo sveikatos draudimo informacinės sistemos SVEIDRA duomenimis 100-ai suaugusiųjų teko 617 apsilankymai, 100-ai vaikų – 746 apsilankymų.

Tarp visų apsilankymų beveik 70 proc. sudarė apsilankymai pas pirmines sveikatos priežiūros paslaugas tiekiančius gydytojus: suaugusiems teko 416, vaikams – 566 apsilankymai 100 gyventojų. 59 proc. pirminės sveikatos priežiūros paslaugų teikė šeimos (bendrosios praktikos) gydytojai, 14 proc. – vidaus ligų gydytojai, 12 proc. - vaikų ligų gydytojai. 100 gyventojų teko 197 apsilankymai pas specialistus. Daugiausiai buvo lankomasi pas oftalmologą (26 apsilankymai 100-ai gyventojų), neurologą (23/100), otorinolaringologą (21/100), ortopedą traumatologą (15/100), kardiologą (14/100), dermatovenerologą (14/100). Miestų savivaldybių gyventojai lankėsi dažniau (8,5 apsilankymo 1-am gyventojui) negu rajonų savivaldybių gyventojai (5,4 apsilankymo 1-am gyventojui).

Vienam gyventojui teko 1,1 apsilankymo pas odontologus. Šis rodiklis skiriasi miestų savivaldybėse (1,39) ir rajonų savivaldybėse (0,8). Tačiau dėl nepakankamo privačių odontologinių įstaigų atsisikaitymo, šie skaičiai gali būti didesni.

2007 m. suteiktų greitosios medicinos pagalbos paslaugų skaičius kito mažai: 216/1000 gyv. Nuo 2000 m. šių paslaugų sumažėjo 11 proc. Greitosios medicinos pagalbos paslaugų struktūroje vyrauja ūmūs susirgimai ir būklės (75,4 proc.) ir nelaimingi atsitikimai (13,6 proc.). Vaikams suteikta greitosios medicinos pagalba sudarė 12,4 proc.

Nepaisant vieno iš pagrindinių sveikatos priežiūros reformos uždavinių - mažinti stacionarių ligonių skaičių - hospitalizavimo rodiklis mažėja lėtai. Nuo 1999 m. hospitalizacijų skaičius sumažėjo 100000 atvejų. Tačiau 2007 m. palyginus su 2006 m. hospitalizacijų skaičius šiek tiek padidėjo: nuo 789 tūkst. iki 803 tūkst. atvejų arba nuo 232,3 iki 235,3 1000-čiui gyventojų.

Stacionarų veikla intensyvėja: mažėjant lovų skaičiui, trumpėja vidutinis gulėjimo laikas, didėja lovos apyvarta ir funkcionavimas. Per praėjusį dešimtmetį beveik visi lovų veiklos rodikliai gerėjo.

2007m. lovos funkcionavimas siekė 291 dieną per metus. Daugiausiai buvo užimtos slaugos (335 d.), tuberkuliozės (320 d.), reabilitacijos (316 d.), vidaus ligų skyrių (302 d.) lovos, mažiausiai – akušerijos ginekologijos skyrių (226 d.) lovos.

Lovos apyvartos rodiklis 2007 metais pasiekė 29,5, o taip vadinamų aktyvaus gydymo (t.y. be

V. The activity of health care institutions

One resident visited doctors 6.9 times over the year 2007. According to the data of the Compulsory Health Insurance Fund information system SVEIDRA, there were 617 visits per 100 adults and 746 visits per 100 children. Visits to primary health care physicians accounted for 70% of all visits: 416 visits per 100 adults and 566 visits per 100 children. 59% of primary health services were provided by family doctors (general practitioners), 14% by internists, and 12% by paediatricians. There were 197 visits to outpatient specialists per 100 inhabitants. Most visits were made to ophthalmologists (26 visits per 100 inhabitants), neurologists (23/100), otorhinolaryngologists (21/100), orthopaedists traumatologists (15/100), dermatologists (14/100), cardiologists (14/100). Inhabitants of cities municipalities visited out-patient health care institutions more often (8.5 visits per 1 inhabitant) than inhabitants of districts municipalities (5.4 visits per 1 inhabitant).

In 2007 there were 1.1 visits per 1 inhabitant to dentists. Inhabitants of cities municipalities visited dentists more often (1.39 visits per 1 inhabitant) than inhabitants of districts municipalities (0.8 visits per 1 inhabitant). However, due to only partial reporting of private dentists these figures can be higher.

There are no notable changes in the area of activities of first aid services. The volume of the services provided slightly decreased in the last years, from 222.3 cases per 1000 inhabitants in the year 2000, to 216 cases per 1000 inhabitants in the year 2007. The structure of first aid is dominated by acute illnesses and conditions (75.4%) and accidents (13.6%). First aid services rendered to children accounted for 12.4%.

In spite of the task of health care reform to reduce the number of inpatient, the admission rate is decreasing very slowly. Since 1999 the number of admissions was decreased by 100000 cases. But in 2007 compared with 2006 the number of admissions has increased from 789 thousand to 803 thousand or from 232.3 to 235.3 cases per 1000 population.

During the period of ten years the activities of hospital beds has become more intensive: with decrease of hospital beds, the average length of stay has become shorter, bed turnover and occupancy has increased gradually.

In 2007 bed's occupancy was 291 days per year. The longest occupancy was in nursing (335 days), tuberculosis (320 days), rehabilitation (316 days), internal diseases (302 days) departments, the shortest - in obstetrics gynaecology (226 days) departments.

In 2007 the bed turnover reached 29.5 and bed turnover of so called "acute care beds" (all hospital beds excluding tuberculosis, nursing, psychiatry and

tuberkuliozės, slaugos, psichiatrijos ir reabilitacijos) lovų – net 42 kartus. Vidutinis gulėjimo laikas sutrumpėjo nuo 11,2 dienų 2000 m. iki 9,9 dienų 2007 m. Ilgiausias gulėjimo laikas buvo tuberkuliozės (66,5 dienos), slaugos (47,8), psichiatrijos (26,5), reabilitacijos (24,4), trumpiausias – oftalmologijos (3,2), akušerijos ginekologijos (4), otorinolaringologiniuose (4,1) skyriuose.

Stacionarinis letališkumas auga. 2007 metais jis pasiekė 2,25 proc. (2000 m. – 1,73 proc.). Letališkumo augimas gali būti susijęs tiek su bendruoju mirtingumo didėjimu, tiek ir su tuo faktu, kad stacionaruose mažėja taip vadinamų „lengvų“ ligonių (kuriuos galima gydyti ambulatoriškai) skaičius.

2007 m. pagal hospitalizavimo priežastis tarp suaugusiųjų ženkliai išsiskiria kraujotakos sistemos ligos: 56,5 atvejai 1000 gyventojų, navikai (24,1/1000), nėštumas, gimdymas ir pogimdyminis laikotarpis (22,3/1000), traumos ir apsinuodijimai (19,9/1000) bei virškinimo sistemos ligos (18,8/1000). Vaikai (0-17 m.) dažniausiai buvo hospitalizuojami dėl kvėpavimo sistemos ligų (63,8/1000), infekcinių ir parazitinių ligų (19,6/1000), traumų ir apsinuodijimų (19,1/1000), virškinimo sistemos ligų (16,9/1000).

Siekiant efektyviai taikyti stacionarinį gydymą, ligoninės skatinamos diegti naujas medicininės technologijas, gydymo metodus, tarp jų ir dienos stacionaro paslaugas. Pagal tarptautinę statistinę apibrėžimą stacionaro dienos ligonių vadinamas ligonis, formaliai hospitalizuotas diagnostikai, gydymui, procedūroms ir/arba operacijai, planuojant jį išrašyti į namus tą pačią dieną. Jei ligonis dėl kokių nors priežasčių paliekamas per naktį, jis nebelaikomas dienos ligoniu. Įvairiose šalyse šis apibrėžimas taikomas nevienodai, nes dienos ligonių dažnai galima registruoti ir kaip ambulatorinį apsilankymą ar procedūrą, pvz.: hemodializės, chemioterapijos procedūros, ambulatorinė chirurgija.

Šiuo metu statistikos tikslais stacionaro dienos ligoniai yra skaičiuojami kaip ligoniai, formaliai hospitalizuoti į stacionarą ir išrašyti į namus tą pačią dieną. SVEIDROS duomenimis šių ligonių skaičius kasmet didėja: 2001 m. dienos ligoniai sudarė 1,3 proc. visų stacionaro ligonių, o 2007 m. jų jau buvo 5,57 proc. 2007 m. buvo atlikta daugiau kaip 36 tūkst. operacijų stacionaro dienos ligoniams. Tai sudarė 12,5 proc. visų stacionare atliktų chirurginių operacijų. Dažniausiai dienos stacionaro sąlygomis buvo atliekamos odos ir poodinio audinio operacijos (32 proc.), vyrų lyties organų operacijos (28 proc.), moters lyties organų operacijos (22,7 proc.).

rehabilitation beds) reached 42. The average length of stay has shortened from 11.2 days in 2000 to 9.9 days in 2007. The longest length of stay was in tuberculosis (66.5 days), nursing (47.8 days), psychiatry (26.5 days), rehabilitation (24.4 days) departments, shortest – in ophthalmology (3.2 days), obstetrics gynaecology (4 days), otorhinolaryngology (4.1 days) departments.

Inpatient mortality is increasing. In 2007, it amounted to 2.25% (1.73% in 2000). Rise in mortality may be related to both increasing general mortality and the fact that there are fewer so-called “easy” patients (those who could be treated by outpatient institutions).

Among the main reasons of adult (aged 18 and over) admissions in 2007 diseases of the circulatory system prevail considerably – 56.5 cases per 1000 inhabitants, followed by neoplasms (24.1/1000), pregnancy, childbirth and puerperium (22.3/1000), injury and poisoning (19.9/1000), diseases of the digestive system (18.8/1000). Children (aged 0-17) were most often admitted due to diseases of the respiratory system (63.8 per 1000 inhabitants), infectious and parasitic diseases (19.6/1000), injury and poisoning (19.1/1000), diseases of the digestive system (16.9/1000).

In order to use inpatient treatment effectively, hospitals are encouraged to apply new medical technologies and treatment methods, including day cases in hospitals. According to the international statistical definition, a day case is a patient who is officially admitted for diagnostics, treatment, procedures and/or surgery, intending to discharge him/her on the same day. If the patient stays overnight, he/she shall not be considered a day case. This definition is not applied uniformly in different countries, as it is often possible to register a day cases as an outpatient visit or procedure, e.g. haemodialysis, chemotherapy procedures, outpatient surgery.

Currently, day cases for statistical purposes are calculated as patients formally admitted to hospital and discharged on the same day. According to the data of the Compulsory Health Insurance Fund information system SVEIDRA, the number of day cases is increasing every year. In 2001, day cases made up 1.3% of all inpatients, whereas in 2007 – 5.6%. More than 36 thousand surgeries were done to day case patients in 2007. They amounted to 12.5% of all surgeries done for hospital patients. Even 32% of day surgery operations were operations on skin and subcutaneous tissue, 28% - on males genital organs, 22.7% - on female genitals.

Apsilankymai pas gydytojus Visits to Physicians

	2005	2006	2007
Apsilankymų skaičius (tūkst.) Number of visits (thous)	23109.2	22320.5	23106.2
1-am gyv./per 1 pop.	6.8	6.6	6.9
iš jų / of which:			
apsilankymų skaičius pirminiame lygyje (tūkst.) number of visits in primary care (thous)	15379.9	14783.1	15457.2
1-am gyv./per 1 pop.	4.5	4.4	4.6
Apsilankymų pas odontologus skaičius (tūkst.) Number of visits to dentists (thousands)	3950.7	3340.9	3575.7
1-am gyv./per 1 pop.	1.2	1.0	1.1

Tyrimai ir procedūros Examinations and Procedures

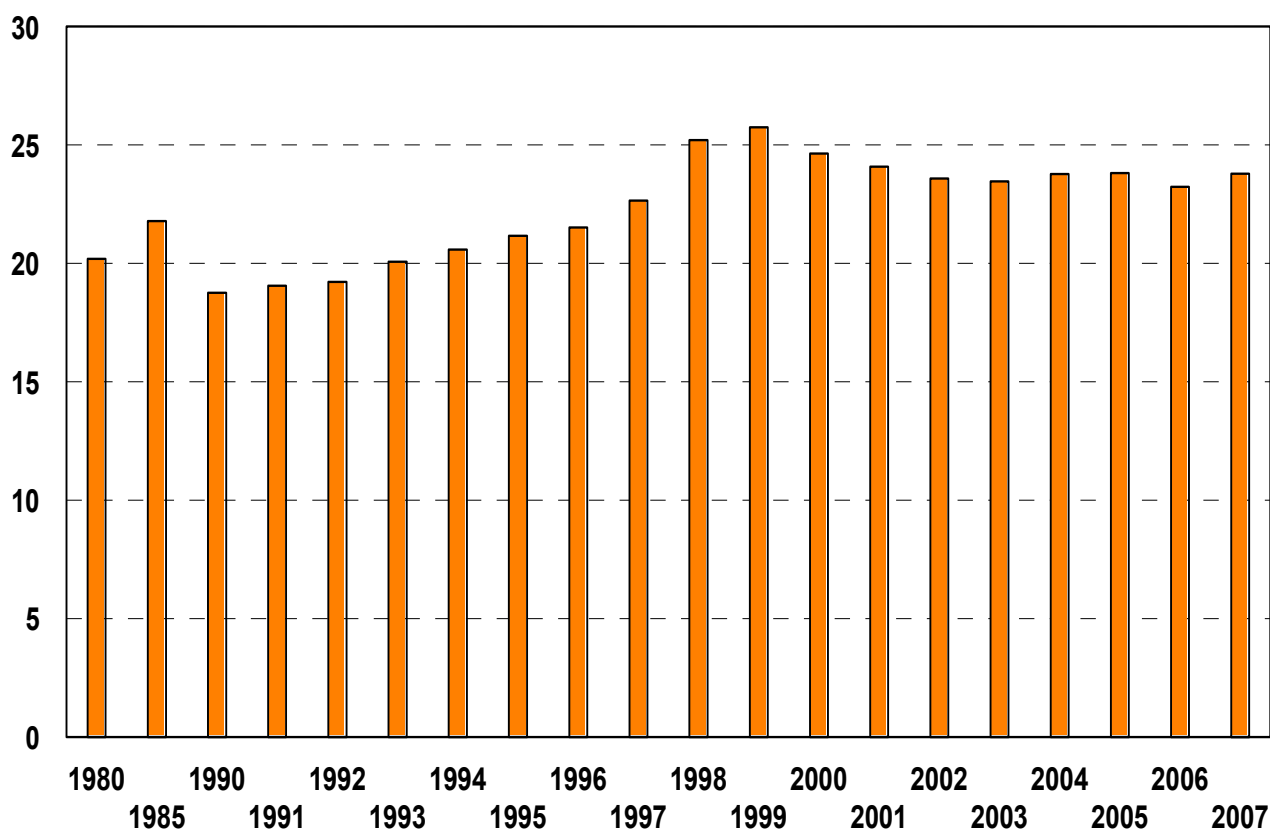
Tyrimų ir procedūrų rūšys Type of examinations and procedures	Abs.sk. Abs.numb.		100-ui gyv. per 100 pop.	
	2006	2007	2006	2007
Laboratoriniai tyrimai Laboratory examinations	27768816	28350067	818.2	839.9
iš jų/of which:				
hematologiniai hematological	7759200	7850475	228.6	232.6
citologiniai cytological	193644	199983	5.7	5.9
biocheminiai biochemical	9547484	10699124	281.3	317.0
mikrobiologiniai microbiological	1037879	1087876	30.6	32.2
imunologiniai immunological	997606	1299891	29.4	38.5
Endoskopiniai tyrimai Endoscopy examinations	223171	237043	6.6	7.0
Rentgenologiniai tyrimai X-ray diagnostics	3376938	3739543	99.5	110.8
Ultragarsiniai tyrimai Ultra-sound examinations	1306106	1339269	38.5	39.7
Funkcinės diagnostikos procedūros Functional diagnostic procedures	1658425	1976346	48.9	58.5
Fizinės medicinos ir reabilitacijos procedūros Procedures in physical medicine and rehabilitation	8404189	9236221	247.6	273.6
Patologinės anatomijos tyrimai Pathologic anatomy tests	2072	1764	4.6*	3.9*
Teismo medicinos ekspertizės Forensic medicine tests	11790	10876	26.3*	23.8*

* - 100-ui mirusiųjų / per 100 deaths

Pagrindiniai stacionarų veiklos rodikliai The Main Indicators of Hospital Activities

	2004	2005	2006	2007
Stacionaro ligonių skaičius Number of discharges	816515	812982	788426	802645
100-ui gyv./per 100 pop.	23.8	23.8	23.2	23.8
Vidutinė gulėjimo trukmė Average length of stay	10.2	10.2	10.0	9.9
Lovos užimtumas Bed occupancy	287.8	295.6	292.3	291.0
Lovos apyvarta Bed turnover	28.2	29.0	29.1	29.5
Letališkumas, % Death, %	2.09	2.28	2.47	2.53
Iš stacionaro ligonių - dienos ligoniai From total number of discharges - number of day cases	21013	28064	30176	44700
dalis (%) nuo visų stacionaro ligonių % of total number of discharges	2.6	3.5	3.8	5.6

Stacionaro ligonių skaičius 100-ui gyventojų Number of Discharges per 100 population

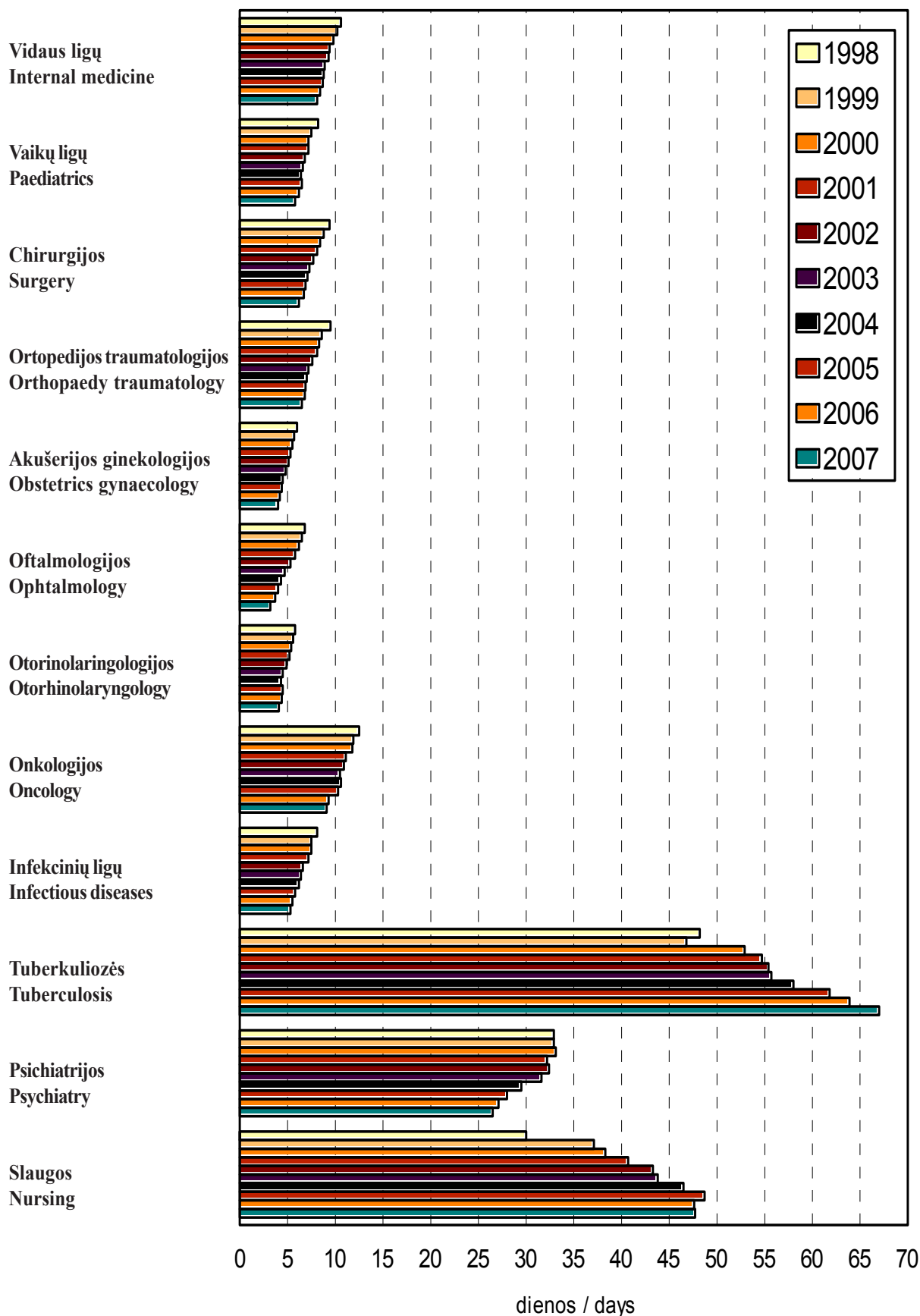

Stacionaro lovų veikla pagal profilius 2007 m. Hospital Bed Utilization by Specialities in 2007

Profilis Speciality	Hospitalizacija 1000-čiui gyv. Admissions per 1000 pop.	Lovos užimtumas Bed occupancy	Vidutinė gulėjimo trukmė Average length of stay	Lovos apyvarta Bed turnover	Letališkumas Deaths (%)
Iš viso/Total iš jų/of which:	237.8	291.0	9.9	29.5	2.53
Vidaus ligų Internal medicine	68.2	302.4	8.2	37.1	2.25
Vaikų ligų Paediatrics	92.9*	263.6	5.8	45.1	0.03
Chirurgijos Surgery	43.2	268.8	6.2	43.0	0.87
Ortopedijos traumatologijos Orthopaedy traumatology	14.2	265.3	6.5	40.6	0.27
Akušerijos ginekologijos Obstetrics gynaecology	28.1	226.4	4.0	56.3	0.02
Oftalmologijos Ophtalmology	6.9	241.8	3.2	75.5	0.01
Otorinolaringologijos Otorhinolaryngology	5.7	261.5	4.1	63.6	0.02
Psichiatrijos Psychiatry	11.2	296.0	26.5	11.2	0.43
Onkologijos Oncology	6.4	293.3	9.1	32.2	2.00
Infekcinių ligų Infectious diseases	7.6	258.3	5.3	48.4	0.15
Tuberkuliozės Tuberculosis	1.8	319.2	66.5	4.8	4.97
Odontologijos Dentistry	1.9	278.2	5.4	51.2	0.09
Slaugos Nursing	8.6	334.5	47.8	7.0	21.14
Reabilitacijos Rehabilitation	4.7	316.0	24.4	12.9	0.17

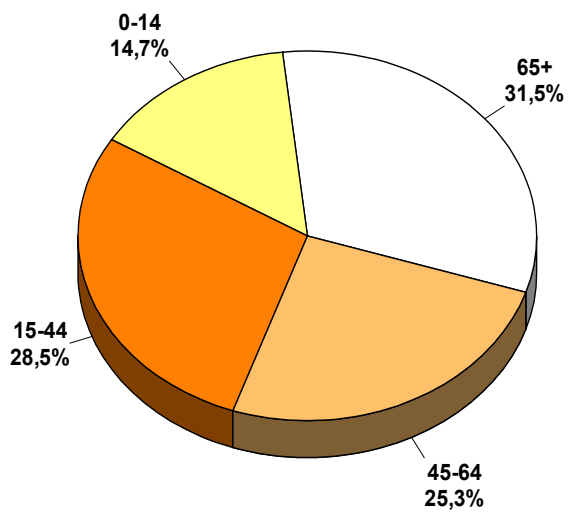
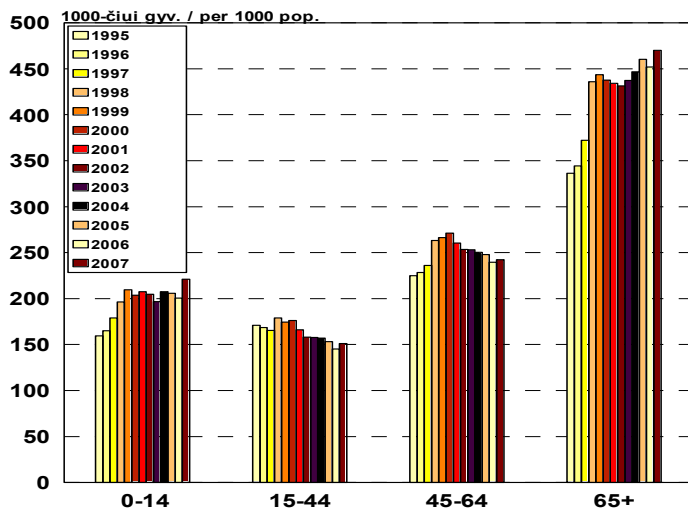
* - 1000-čiui vaikų 0-17 m. / per 1000 children (0-17 years old)

Vidutinis gulėjimo laikas Average Length of Stay

Stacionaro ligoniai pagal amžių 2007 m.

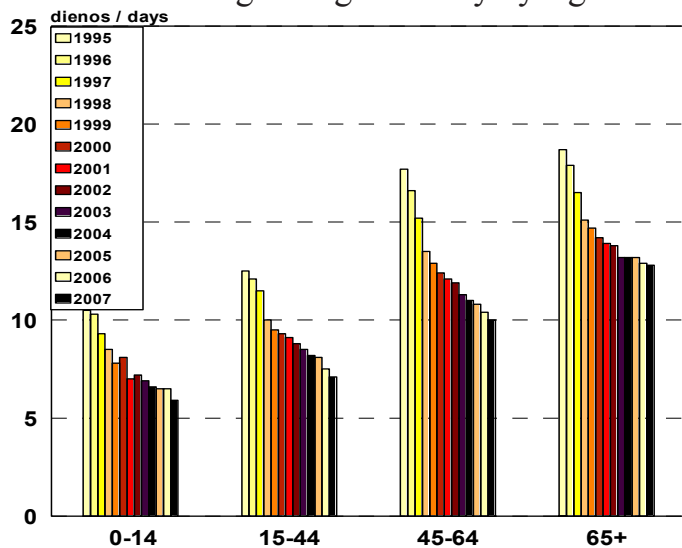
Discharges by Age in 2007

Pastaba. 1995-1999 m. duomenys neperskaičiuoti pagal 2001 m. gyventojų surašymo duomenis
 Note. Data for 1995-1999 is not recalculated according to data of population census of 2001

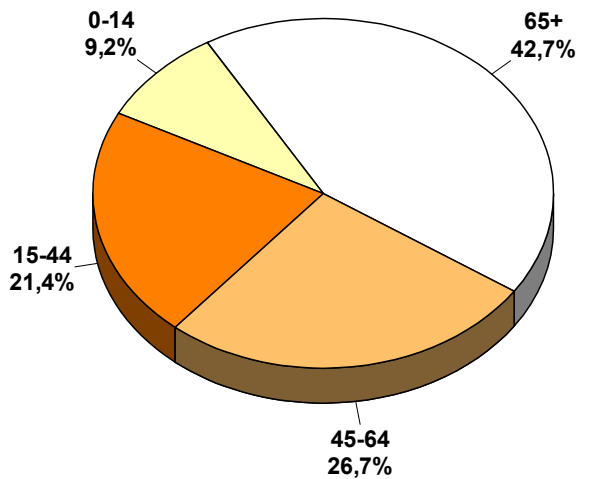
Vidutinis gulėjimo laikas pagal amžių

Average Length of Stay by Age

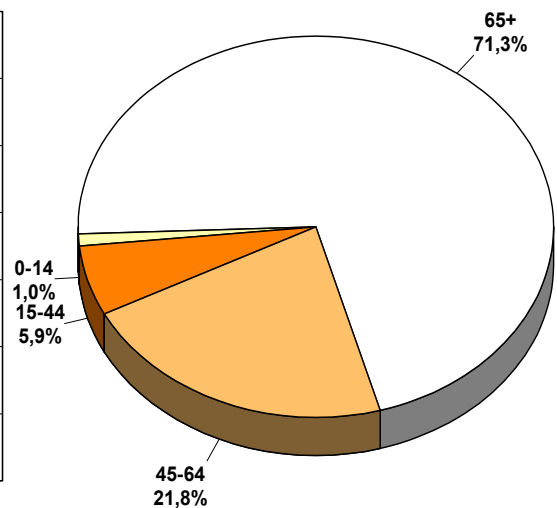
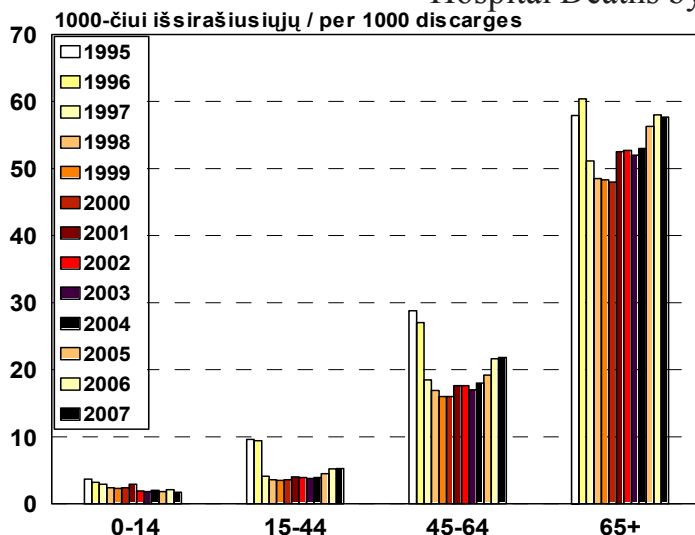
Lovadieniai pagal amžių 2007 m.

Beddays by Age in 2007

Hospitalinis letališkumas pagal amžių 2007 m.

Hospital Deaths by Age in 2007

Hospitalinis sergamumas pagal priežastis 2007 m. Discharges by Groups of Diseases in 2007

Ligų klasės pagal TLK-10 Disease groups according to ICD-10	Suaugusieji (nuo 18 m.) Adults (18+)		Vaikai (0-17 m.) Children (0-17)	
	išrašyta 1000-čiui gyv. discharges per 1000 pop.	vidutinė gulėjimo trukmė average length of stay	išrašyta 1000-čiui gyv. discharges per 1000 pop.	vidutinė gulėjimo trukmė average length of stay
Iš viso/Total	242.7	10.2	203.2	6.0
I. Kai kurios infekcinės ir parazitinės ligos Certain infectious and parasitic diseases	5.1	26.9	19.6	5.6
II. Navikai Neoplasms	24.1	9.1	4.2	5.7
III. Kraujo ir kraujodaros organų ligos bei tam tikri sutrikimai susiję su imuniniais mechanizmais Diseases of blood and blood-forming organs and certain disorders involving the immune mechanisms	1.2	7.5	0.9	5.1
IV. Endokrininės, mitybos ir medžiagų apykaitos ligos Endocrine, nutritional and metabolic diseases	4.6	9.4	2.6	6.4
V. Psichikos ir elgesio sutrikimai Mental and behavioural disorders	12.9	25.9	5.1	12.5
VI. Nervų sistemos ligos Diseases of the nervous system	14.4	9.8	6.1	6.6
VII. Akies ir jos priedinių organų ligos Diseases of the eye and adnexa	7.2	3.2	3.2	4.9
VIII. Ausies ir speninės ataugos ligos Diseases of the ear and mastoid process	1.5	7.3	2.9	5.8
IX. Kraujotakos sistemos ligos Diseases of the circulatory system	56.5	13.1	2.5	5.0
X. Kvėpavimo sistemos ligos Diseases of the respiratory system	14.7	9.5	63.8	5.5
XI. Virškinimo sistemos ligos Diseases of the digestive system	18.8	7.1	16.9	4.0
XII. Odos ir poodžio ligos Diseases of the skin and subcutaneous tissue	4.2	8.7	5.9	4.3
XIII. Jungiamojo audinio ir skeleto-raumenų sistemos ligos Diseases of the musculoskeletal system and connective tissue	12.7	9.0	4.0	6.4
XIV. Urogenitalinės sistemos ligos Diseases of the genitourinary system	18.3	4.5	6.6	5.4
XV. Nėštumas, gimdymas ir pogimdyminis laikotarpis Pregnancy, childbirth and the puerperium	22.3	4.1	2.4	4.0
XVI. Tam tikros perinatalinio periodo ligos Certain conditions originating in the perinatal period	-	-	17.6	6.6
XVII. Įgimtos formavimosi ydos, deformacijos ir chromosomų anomalijos Congenital malformations, deformations and chromosomal abnormalities	0.8	3.7	7.0	5.6
XVIII. Simptomai, pakitimai ir nenormalūs klinikiniai bei laboratoriniai radiniai, neklasifikuojami kitur Symptoms, signs and abnormal clinical and laboratory findings, not elsewhere classified	1.7	3.6	7.1	20.2
XIX. Traumos, apsinuodijimai ir kiti išorinių priežasčių padariniai Injury, poisoning and certain other consequences of external causes	19.9	9.7	19.1	4.1
XXI. Sveikatos būklę veikiantys faktoriai ir kontaktai su sveikatos tarnyba Factors influencing health status and contacts with health services	1.8	7.7	5.8	3.9

Privalomojo sveikatos draudimo informacinės sistemos SVEIDRA duomenys/Data from Compulsary Health Insurance Fund information system

Chirurginės operacijos stacionaruose 2007 m. Surgical Operations in Hospitals in 2007

Operacijos Operations	Iš viso operacijų Total number of operations	100000-čių gyv. per 100000 pop.	operacijos dienos ligoniams operacijas for day cases	dienos operacijų dalis, % % of total number of operations
Iš viso/Total iš jų/of which:	288590	8549.2	36134	12.52
Nervų sistemos On the nervous system	8112	240.3	321	3.96
Endokrininės sistemos On the endocrine system	2228	66.0	3	0.13
Akių On the eye	21366	633.0	2062	9.65
Ausų, nosies, gerklės On the ear, throat and nose	22977	680.7	2950	12.84
Veido ir žandikaulių Maxilla-facial	6834	202.5	348	5.09
Kvėpavimo organų On the respiratory system	3640	107.8	26	0.71
Širdies On the heart	3476	103.0	6	0.17
Kraujagyslių On the vessels	12300	364.4	836	6.80
Pilvo ertmės organų On the digestive system	40519	1200.3	1536	3.79
Inkstų ir šlapimtakių On the kidney and ureter	7328	217.1	155	2.12
Prostatos On the prostate	9159	582.6 ¹	2636	28.78
Moters lyties organų On the female genital organs	37394	2073.3 ²	8477	22.67
Akušerinės Obstetrical	28640	1587.9 ²	3805	13.29
Kaulų ir raumenų sistemos On the musculo-skeletal system	46117	1366.2	2936	6.37
Pienliaukės On the breast	3357	99.4	178	5.30
Odos ir poodinio sluoksnio On the skin and subcutaneous tissue	29191	864.8	9351	32.03

¹ 100 000-čių vyrų / per 100 000 males pop.

² 100 000-čių moterų / per 100 000 females pop.

Privalomojo sveikatos draudimo informacinės sistemos SVEIDRA duomenys / Data from Compulsary Health Insurance Fund information system

VI. Sveikatos aplinka

Valstybinis aplinkos sveikatos centras renka, kaupia ir analizuoja informaciją apie gyventojų **apsinuodijimus** nuodingomis medžiagomis Lietuvoje, nagrinėja apsinuodijimų dinamiką ir tendencijas, jų paplitimą, dominuojančius apsinuodijimo tipus ir medžiagas. Visuomenės sveikatos centrai apskrityse 2007 m. ištyrė 2171 apsinuodijimo atvejį, 2006 m. – 2246 atv., 2005 m. – 1915 atv., 2004 m. – 2043 atv.

Didžiausias apsinuodijimo atvejų skaičius, tenkantis 10 tūkst. apskrities gyventojų, 2007 m. užregistruotas Marijampolės, Klaipėdos, Utenos ir Šiaulių apskrityse. Santykinai mažiausiai apsinuodijimo atvejų 2007 m. užregistruota Panevėžio, Kauno, Alytaus ir Vilniaus apskrityse. 67,9 proc. visų 2007 m. ištirtų apsinuodijimo atvejų įvyko namų aplinkoje, 35,2 proc. apsinuodijimų yra atsitiktiniai. 2006 m. ir 2007 m. vyravo apgalvoti (tyčiniai) apsinuodijimai. 2007 m. jie sudarė 61,1 proc. visų ištirtų apsinuodijimų, 2006 m. – 57,3 proc. Apsinuodijimai savižudybės tikslu sudarė 28,6 proc. (380 atvejų), o apsinuodijimai piktnaudžiaujant įvairiomis medžiagomis – 62 proc. (823 atvejai) visų apgalvotų apsinuodijimų. Didžiausią visų 2007 m. užregistruotų apsinuodijimų dalį sudaro apsinuodijimai medikamentais (41,8 proc.) (2006 m. – 41,8 proc., 2005 m. – 45 proc., 2004 m. – 45,6 proc.) ir alkoholiu bei jo surogatais (40,4 proc.) (2006 m. – 39,6 proc., 2005 m. – 35 proc., 2004 m. – 31,9 proc.). Tarp moterų vyrauja apsinuodijimai medikamentais (557 atv.), o tarp vyrų – alkoholiu (539 atv.). 2007 m. vaikų (0–17 metų) apsinuodijimai sudarė 68,5 proc. visų ištirtų apsinuodijimo atvejų (iš viso 1487 atvejai). Daugiausia apsinuodijimų užregistruota tarp mažamečių vaikų (0–7 m.) – 524 (24,1 proc.) ir paauglių (15–18 m.) – 516 (23,8 proc.). Pagrindinė vaikų iki 7 m. amžiaus apsinuodijimų priežastis – atsitiktinis apsinuodijimas medikamentais (73,3 proc.), o paaugliai (15–18 m.) dažniausiai nukentėjo vartodami alkoholių ar jo surogatus (52,7 proc.) ir medikamentais (32,4 proc.). Dažniausiai vaikai (iki 18 m.) apsinuodija medikamentais (2006 m. – 731 atv., 2007 m. – 651 atv.) ir alkoholiniais gėrimais (2006 m. – 595 atv., 2007 m. – 607 atv.), o buitinės chemijos produktais 2006 m. – 37 vaikai, 2007 m. – 28 vaikai.

2007 m. užregistruota 14 mirtinai apsinuodijusių žmonių (8 vyrai ir 6 moterys): du vaikai jaunesni nei 7 metų amžiaus, 12 suaugusiųjų. 2006 m. buvo užregistruotas 21 mirtinas apsinuodijimo atvejis, tačiau visi nukentėję buvo vyresni nei 18 metų.

Valstybinis aplinkos sveikatos centras kasmet apibendrina informaciją apie visuomenės sveikatos priežiūros įstaigų atliktus **elektromagnetinės spinduliuotės** tyrimus. 2007 m. atlikti 25 matavimai gyvenamojoje aplinkoje prie televizijos stočių

VI. Environmental Health

State Environmental Health Centre is collecting, storing and analysing the information on the **poisonings** with poisonous substances of inhabitants of Lithuania: dynamics, tendencies, distribution, dominating types of poisonings and dominating substances causing those poisonings are analysed. Environmental Health Centre has analysed 2171 cases of poisonings in 2007 and 2246 cases in 2006, 1915 cases in 2005, and 2043 cases in 2004.

In 2007 the largest amount of poisonings for 10 thousand citizens happened in Marijampolė, Klaipėda, Utena and Šiauliai districts. Proportionally the least number of poisoning cases was registered in Panevėžys, Kaunas, Alytus and Vilnius districts in 2007. 67,9 % of all analyzed poisoning cases has happened at the household environment, 35,2 % are casual. Thought out cases of poisoning (deliberated) dominated in 2006 and 2007: from all analyzed cases they composed 61,1 % in 2007 and 57,3 % in 2006. Poisonings with the purpose of suicide composed 28,6 % (380 cases), poisoning cases as abuse of various substances – 62% (823 cases) from all thought out cases. The biggest part of all poisoning cases compose poisonings with medicaments (41,8 %) (in 2006–41,8%, in 2005 –45%, in 2004 –45,6%) and with alcohol and surrogate (40,4%) (2006 m. – 39,6%, 2005 m. – 35%, 2004 m. – 31,9%). Poisoning with medicaments dominate among women (557 cases) and poisoning with alcohol among men (539 cases). Poisonings among children composed 68,4 % of all examined cases (1487 cases) in 2007. The biggest number registered among the youngest 0–7 age old children – 524 (24,1 %) and teenagers (15–18 years old) – 516 (23,8%). The main causes of the poisonings among children under 7 years old were casual poisonings with medicaments (73,3%), teenagers (15–18 years old) most of all suffered from use of alcohol or surrogates (52,7%) and medicaments (32,4%). Children under 18 in most cases have poisoned with medicaments (651 cases in 2007, 731 cases in 2006), alcohol (607 cases in 2007, 595 cases in 2006) and household products (28 cases in 2007, 37 cases in 2006).

The consequence of 14 poisonings cases was the death (8 men and 6 women) in 2007: two children younger than 7 years old, and 12 adults. It has been registered 21 lethal poisonings and all decedents were more than 18 years old in 2006.

The State Environmental Health Centre is annually summarizing information on **electromagnetic radiation measurements** carried out by public health surveillance institutions. In 2007 25 measurements were carried out in living environment

(patikrintos 2 stotys iš 118 arba 1,7 proc. visų stočių), 54 matavimai prie radijo stočių (patikrinta 1 stotis iš 219 arba 0,5 proc. visų stočių) ir 881 matavimas prie judriojo radijo ryšio bazinių stočių (patikrintos 59 stotys iš 2575 arba 2,3 proc. visų stočių).

Vilniaus mieste prie eksploatuojamos AB „Lietuvos radijo ir televizijos centras“ Tujų g. radijo stoties, veikiančios 612 kHz–0,6 MHz dažniu, buvo atlikti matavimai, kurių metu nustatyta, kad 19 iš 54 matavimų neatitiko leidžiamų verčių Sugiharos g., Tujų g., Justiniškių g., Blindžių g. prie gyvenamųjų namų, vidurinės ir pradinės mokyklos ir vaikų darželio-mokyklos teritorijoje. Radijo stoties įrangos spinduliuotei sumažinti taikytos inžinerinės techninės prevencinės priemonės ir numatyti pakartotiniai laboratoriniai matavimai.

Radiacinės saugos centras 2007 m. tęsė radiologinius „maisto krepšelio“, geriamojo vandens, laukinių grybų ir kritulių tyrimus, kurie vykdomi pagal aplinkos radiologinės stebėsenos programą. Ištirti 147 geriamojo vandens ir 96 maisto produktų mėginiai, atlikti 222 grybų mėginių tyrimai.

Tirti vietinės kilmės neapdoroti „maisto krepšelio“ produktai, kurių gyventojai daugiausia vartoja: pienas, mėsa, žuvis, daržovės ir maistiniai grūdai. Radiologiškai taip pat tirti ir paruošto maisto – tipinio Lietuvos gyventojų paros raciono – mėginiai. Tyrimų rezultatai parodė, kad maisto tarša antropogeninės taršos radionuklidais yra maža, o apšvitos dozė, kurią gauna šalies gyventojai dėl radionuklidų maiste, vidutiniškai yra 0,2 mSv. Šios apšvitos didžiąją dalį lemia gamtinės kilmės 40K. Taip pat radiologiškai tirti importiniai maisto produktai ir geriamasis bei mineralinis vanduo pakuotėse siekiant įvertinti, kokią poveikį gyventojų apšvitai gali turėti nevietiniuose maisto produktuose esantys radionuklidai. Ištyrus 10 geriamojo, šaltinio ir mineralinio vandens, pagaminto Prancūzijoje, Gruzijoje, Vokietijoje, Baltarusijoje ir kitose šalyse, mėginių, nustatyta, kad juose esančių gamtinės kilmės radionuklidų kiekiai yra nedideli, tūrinis aktyvumas neviršija leistinųjų lygių ir yra artimas Lietuvoje pilstomojo vandens tūriniam aktyvumui.

Valgomieji miškų grybai yra svarbi nemažos dalies žmonių maisto raciono dalis, be to, radioaktyvioji grybų tarša ^{137}Cs yra ir aplinkos taršos indikatorius. Todėl labai svarbu palyginti ^{137}Cs savituosius aktyvumus grybuose, renkamuose įvairiuose Lietuvos miškuose, ir grybuose iš Ignalinos rajono, kuriame yra atominė elektrinė, taip pat grybuose iš Varėnos miškų, nes ši Lietuvos dalis, labiau nei kitos mūsų šalies vietos, buvo užteršta po Černobylio atominės elektrinės avarijos.

2007 m. ištirti 222 grybų bandiniai iš 85 miškų. Juose nustatytas ^{137}Cs savitojo aktyvumo vidurkis 76 Bq/kg yra artimas ankstesniųjų metų vidurkiams.

near 2 from 118 acting TV stations (1,7% of all stations investigated) and 54 measurements near 1 from 219 acting radio stations (0,5% from all stations investigated) and 881 measurements near 59 from 2275 acting mobile radio connection basic stations (2,3% of all stations).

In Vilnius measurements have been carried out near joint-stock company "Lithuanian radio and television center" exploited radio station acting by 612 kHz – 0,6 MHz frequency in Tujų str. 19 from 54 measurements exceeded allowable levels of electromagnetic radiation in Sugiharos str., Tujų str., Justiniškių str., Blindžių str. around living places, kindergartens and secondary and primary schools. It is important to note that after implementation of preventive (engineering – technical) measures for reduction of radiation, repeated measurements of radiation near this basic station of mobile radio connection detected no exceedance of allowable levels.

Investigations of foodstuffs ("food basket"), drinking water, wild mushrooms and precipitation were continued in **Radiation Protection Centre** in 2007 according to the environmental monitoring programme. There were investigated 147 samples of drinking water, 96 samples of foodstuffs and 222 samples of mushrooms. "Food basket" containing raw foodstuffs of local origin mostly consumed by the general public was investigated, i.e. milk, meat, fish, vegetables and cereal. Samples of processed food, the daily diet of a typical Lithuanian resident, were also radiologically investigated. Results of investigations showed that food contamination with radionuclides of anthropogenic origin is not significant and the average dose of public exposure due to radionuclides in food is 0.2 mSv. The main contributor to the dose is naturally occurring 40K. Imported foodstuffs and mineral water in packing were also radiologically investigated with the aim to assess the impact of radionuclides present in foodstuffs of illocal origin. 10 samples of drinking, spring and mineral water produced in France, Georgia, Germany, Byelorussia and in other countries were investigated. It was determined that the concentrations of radionuclides in samples are not large, the specific concentrations of radionuclides do not exceed permissible levels and they are similar to the specific activities of water poured in Lithuania.

Edible forest mushrooms is an important part of food diet of not inconsiderable part of the general public. Moreover, radioactive contamination of mushrooms with ^{137}Cs is also an indicator of the contamination of the environment. With this regard it is very important to compare the specific activities of ^{137}Cs in mushrooms collected in different forests in Lithuania with those collected in forests of Ignalina district in which atomic energy plant (INPP) is located,

Siekiant nustatyti, kokią įtaką Ignalinos AE turi grybų taršai ^{137}Cs , analizuoti sukaupti grybų daugiametės stebėsenos duomenys. ^{137}Cs savitieji aktyvumai grybuose iš Varėnos miškų yra didesni nei grybuose iš Ignalinos miškų. Tai lėmė Černobylio atominės elektrinės avarijos įtaka.

Išanalizavus tyrimų rezultatus galima teigti, kad padidėjusios radioaktyviosios grybų taršos Ignalinos AE galimos įtakos zonoje užfiksuoti neįmanoma. Viena svarbiausių to priežasčių – Černobylio atominės elektrinės avarijos poveikis, kuris grybų taršoje, jaučiamas iki šiol.

Viena iš aktualesnių problemų Lietuvoje išlieka vis didėjantis **medicininių atliekų** kiekis bei nepakankamai saugus jų tvarkymas asmens ir visuomenės sveikatos priežiūroje įstaigose. Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūroje įstaigose 2007 m. iš viso susidarė 1743 t medicininių atliekų. Didžiausias susidariusių medicininių atliekų kiekis buvo Vilniaus apskrityje - 474 t ir Kauno apskrityje 188 t. Infekuotos atliekos sudarė 66,5 proc. (1160 t), naudoti vienkartiniai gaminiai – 25,6 proc. (445 t), aštrūs daiktai – 5,1 proc. (88 t), netinkami naudoti vaistai – 0,3 proc. (5,5 t), kūno dalys ir organai – 2,5 proc. (44 t) visų medicininių atliekų. Infekuotos atliekos dažniausiai buvo deginamos (47,9 proc.) ir nukenksminamos dezinfekcijos medžiagomis (28,7 proc.). 19,6 proc. infekuotų atliekų buvo apdorotos mikrobangomis, 3,7 proc. – autoklavuotos. Aštrūs daiktai buvo dažniausiai dezinfekuojami (42,4 proc.), deginami (36,4 proc.), atiduoti perdirbti (7 proc.). 35,8 proc. kūno dalių ir organų buvo sudeginta, 46,9 proc. – užkasta kapinėse, 8,8 proc. – užkasta įstaigos teritorijoje.

Įgyvendinant Valstybinės **triukšmo** strateginio kartografavimo programos nuostatas Lietuvoje vyko 2002 m. birželio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/49/EB dėl aplinkos triukšmo įvertinimo ir valdymo pirmojo etapo įgyvendinimo darbai, kurių metu Vilniaus ir Kauno miestų savivaldybės bei Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijai pavaldi Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos atliko aglomeracijų (kuriose gyvena daugiau nei 250 tūkst. gyv.) ir pagrindinių kelių, kuriais per metus pravažiuoja daugiau kaip 6 mln. transporto priemonių (pagrindinių kelių), triukšmo strateginį kartografavimą. Remiantis pateiktais triukšmo strateginio kartografavimo rezultatais galima teigti, kad 39 tūkst. Vilniaus miesto gyventojų veikia triukšmo ribinius dydžius (L_{dvn}) viršijantis automobilių transporto triukšmas, 116 tūkst. Vilniaus miesto gyventojų veikia nakties metu triukšmo ribinius dydžius (L_{nakties}) viršijantis automobilių transporto triukšmas (atitinkamai 2,5 ir 8,3 tūkst. – geležinkelių transporto triukšmas ir 0,9 ir 1,6 tūkst. – orlaivių transporto triukšmas).

as well as with those collected in Varėna district, which in comparison with other parts of Lithuania is more impacted on contamination with radionuclides originated during the Chernobyl atomic energy plant accident.

In 2007, 222 samples of mushrooms collected in 85 forests were investigated. The average specific concentration of ^{137}Cs was 76 Bq/kg. It is similar to mean values calculated in previous years. With the view of determination of the impact of ^{137}Cs of INPP origin to the contamination of mushrooms, data collected during the perennial monitoring of mushrooms was analyzed. Specific activities of ^{137}Cs in mushrooms from Varėna forests are higher than in mushrooms of Ignalina forests. This was caused by the impact of Chernobyl atomic energy plant accident.

It can be stated after the investigation results are analyzed that there is no possibility to determine any higher radioactive contamination of mushrooms in the region of potential impact of INPP. One of the most important reasons for that is the Impact caused by the Chernobyl accident which by now influences the results of analysis of mushrooms contamination.

One of the most relevant problems in Lithuania is continually increasing number **hospital wastes** number and its insufficient disposal in personal and public health care institutions. Overall 1743 tons of hospital wastes were formed in health care institutions of Lithuania in 2007. The biggest amount of hospital wastes was generated in Vilnius region about 474 t and Kaunas region – 188 t. The main types of hospital wastes were the following: infected wastes (66,5% or 1160 t), used disposable products (25,6% or 445 t), sharp objects (5,1% or 88 t), unusable pharmaceuticals (0,3% or 5,5 t), parts of body (2,5% or 44 t). Most frequently infected wastes were burned (47,9%) and disinfected (28,7%). 19,6% of infected wastes were processed in microwaves, 3,7% – autoclaved. Sharp objects most frequently were disinfected (42,4%), burned (36,4%), recycled (7%). 35,8% of parts of body were burned, 46,9% – buried in cemeteries, 8,8% – buried within the territory of health care institution.

As implementation of Directive 2002/49/EC of the European Parliament and of the Council of 25 June 2002 relating to the assessment and management of **environmental noise** and National Program on Strategic Noise Mapping, first stage tasks has been completed. Municipalities of Vilnius and Kaunas, Lithuanian Roads Administration under the Ministry of Transport and Communications were executing agglomerations (with more than 250 thousands inhabitants) and main roads (with more than 6 millions vehicle passages a year) strategic noise mapping. Referring to presented noise maps, 39 thousands

Kaune 1,8 tūkst. gyventojų yra veikiami didesnio nei 65 dBA ekvivalentinio garso lygio, kurį skleidžia automobilių ir geležinkelių transporto triukšmas. Šalia pagrindinių kelių (už aglomeracijų ribų) gyvena 1,5 tūkst. gyventojų, kuriuos veikia triukšmo ribinius dydžius (L_{dvn}) viršijantis automobilių transporto triukšmas, ir 1,6 tūkst. gyventojų nakties metu veikia triukšmo ribinius dydžius ($L_{nakties}$) viršijantis automobilių transporto triukšmas.

Apibendrintai galima teigti, kad Vilniaus miesto 2,62 proc. gyventojų, kurie yra veikiami didesnio nei 65 L_{dvn} kelių transporto triukšmo, patiria dirginamąjį triukšmo poveikį (0,13 proc. – geležinkelių ir 0,08 proc. – orlaivių transporto triukšmo); Vilniaus miesto 4,12 proc. gyventojų, kurie yra veikiami didesnio nei 55 $L_{nakties}$ kelių transporto triukšmo, patiria miego trikdytą dėl triukšmo (0,2 proc. – geležinkelių ir 0,05 proc. – orlaivių transporto triukšmo).

Vykdamas Valstybinės triukšmo prevencijos veiksmų 2007–2013 metų programos įgyvendinimo 2007–2008 metų priemonių planą 21 savivaldybė yra nustačiusi tyliąsias viešąsias zonas ir 5 savivaldybės – tyliąsias gamtos zonas, tarp jų Kauno ir Klaipėdos miestų savivaldybės. Triukšmo prevencijos viešosiose vietose taisyklės patvirtino 34 savivaldybės ir tai yra geriausiai įgyvendinama Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymo savivaldybių prievolė.

Pagrindinė **vandens** kokybės problema Lietuvoje yra padidėjusi geležies, mangano, sulfatų, chloridų ir fluoro koncentracija požeminiame vandenyje. Viešai tiekiamu vandeniu Lietuvoje aprūpinama apie 73 proc. visų šalies gyventojų (93 proc. didžiųjų miestų gyventojų ir apie 49 proc. kaimo gyventojų). Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos duomenimis 2007 metais patikrinti 1845 (96 proc.) geriamojo vandens tiekimo subjektai (vandentiekiai), iš jų 60 proc. nustatyti pažeidimai. Daugiausia pažeidimų (94,8 proc.) nustatyta smulkiuose geriamojo vandens tiekimo subjektuose (vandentiekiuose). Kelerių metų tendencija rodo, kad padėtis šalyje dėl geriamojo vandens programinės priežiūros (nuolatinės ir periodinės) vykdymo gerėja, o palyginti su 2003 m. pagerėjo 20 proc. Viešai tiekiamo geriamojo vandens saugai ir kokybei nustatyti 2007 m. buvo atlikti 1176 patvirtinamieji mėginių tyrimai: 602 mikrobiologiniai geriamojo vandens tyrimai, iš jų neatitiko reikalavimų 31 (5 proc.), 2006 m. neatitiko reikalavimų 11,3 proc. atliktų tyrimų, iš 478 fizikinių cheminių tyrimų neatitiko 122 (26 proc.), 96 cheminiai (toksikologiniai) tyrimai, iš jų neatitiko reikalavimų 9 (9 proc.). 2007 m. dėl nustatytos cheminės (nitratai) ir mikrobinės taršos 7 atvejais laikinai buvo uždrausta tiekti geriamąjį vandenį (2006 m. – 15 atvejų, 2005 m. – 13 atvejų). Apie 1 mln. gyventojų (daugiausia kaimuose ar priemiesčiuose) maistui vartoja vandenį iš gruntinių

inhabitants of Vilnius agglomeration are exposed of limits-exceeded (L_{DEN}) traffic noise, 116 thousands inhabitants are exposed of limits-exceeded traffic noise at night (L_N) (respectively 2,5 and 8,3 thousands – railway noise, 0,9 and 1,6 thousands – aircraft noise). 1,8 thousands inhabitants of Kaunas agglomeration are exposed higher than 65 dBA equivalent noise levels, which are produced by road and railway traffic. Near main roads (outside agglomerations) lives 1,5 thousands inhabitants exposed of limits-exceeded (L_{DEN}) road traffic noise and 1,6 thousands exposed of limits-exceeded road traffic noise at night (L_N).

In conclusion it's possible to say, that 2,62% inhabitants of Vilnius agglomeration, who are exposed of road traffic noise higher than 65 L_{dvn} , are suffering annoyance (0,13% – exposed of railway traffic noise and 0,08% - exposed of aircraft noise). 4,12% inhabitants of Vilnius agglomeration, who are exposed higher than 55 L_N , suffers from sleep disturbance (0,2% – exposed of railway traffic noise and 0,05% – exposed of aircraft noise).

As implementation of The National Program's on Noise Prevention for 2007-2013 Year, Action Plan for 2007-2008 years, 21 municipalities established quiet public areas and 5 municipalities established quiet areas in open country among them Kaunas and Klaipėda municipalities. Noise prevention instructions in public areas were approved in 34 municipalities and this is the underlying implemented duty of the Republic of Lithuania Noise Management Law.

The main **water quality** problem is the increased concentration of iron, manganese, sulphate, chloride and fluorine in groundwater in Lithuania. Drinking water supplies are served for 73% of all the population in Lithuania (93% urban population and 49% population in rural areas). According to the data of State Food and Veterinary Service 1845 (96%) drinking water facilities were inspected and in 60% of them irregularities were identified in 2007. Most irregularities (94,8%) were ascertained in small-scale drinking water facilities. In Lithuania, the number of that kind of facilities reaches 1738. For some years now there has been a tendency towards the improvement of programme drinking water supervision (regular and periodic), and in comparison with 2003, it improved by 20%. In 2007 1176 confirming specimen analysis were made on quality and safety for public supplied drinking water: 602 – microbiological, 31 (5%) – did not correspond requirements, in 2006 – 11,3% did not correspond requirements, from 478 – physical-chemical analysis 122 (26%) – did not correspond requirements, from 96 chemical (toxicological) analysis 9 (9%) – did not correspond requirements. In 2007 because of chemical (nitrates) and microbiological pollution it was contemporary forbidden to supply

kastinių šulinių, kuris dažnai yra užterštas ir neatitinka geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimų. Gyventojams – tai vienintelis geriamojo vandens šaltinis. Gruntinio vandens monitoringo duomenimis, šalyje per 40 proc. tirtų šachtinių šulinių vandens užteršta nitratais, iki 50 proc. – nustatyta mikrobinė tarša. Tai arčiausiai žemės paviršiaus esantis požeminis vanduo (dažniausiai 5–15 m gylyje), taigi žmogaus ūkinė veikla jo kokybei labai svarbi. Šulinio vandens kokybė priklauso ir nuo šulinio vietos parinkimo, jo įrengimo ir priežiūros. Kadangi mažuose sodybiniuose sklypuose intensyviai ūkininkaujama, rasti atokesnę vietą šuliniui įrengti dažnai nėra galimybės. Trašų, mėšlo perteklius patenka į požeminius vandenis ir užteršia geriamojo vandens šaltinius azoto junginiais ir bakterijomis.

Padidėjęs **oro užterštumas** vienas iš rizikos veiksnių, turintis įtakos sergamumo kvėpavimo sistemos ir kraujotakos sistemos ligomis padidėjimui. Oro užterštumas smulkiosiomis kietosiomis dalelėmis Europos šalyse kelia didžiausią nerimą. Aplinkos apsaugos agentūros prie Aplinkos ministerijos duomenimis Lietuvoje vidutinė metinė KD_{10} koncentracija neviršija nustatytos ribinės vertės (RV), tačiau neretai viršijama paros RV ($50 \text{ } \mu\text{g}/\text{m}^3$). 2007 m. vidutinė paros KD_{10} koncentracija visose zonos teritorijoje esančiose oro kokybės tyrimų stotyse viršijo ribinę vertę nuo 7 iki 26 dienų. Per pastarųjų penkerių metų laikotarpį vidutinė koncentracija daugelyje miestų sumažėjo apie 20–25 proc., o Klaipėdoje ir Šiauliuose – 30–35 proc. Pirmą kartą per pastaruosius penkerius metus nė viename mieste zonos teritorijoje atvejų skaičius neviršijo leistinųjų 35 dienų per metus. Tikėtina, kad mažesnis oro užterštumas kietosiomis dalelėmis galėjo būti nulemtas geresnio tvarkymosi savivaldybėse, nes daugelio miestų savivaldybės yra parengusios oro kokybės gerinimo planus, o juose svarbią vietą užima gatvių švaros palaikymas šiltuoju metų laiku.

Nuo 2007 m. pradžios Klaipėdos Šilutės plento oro kokybės tyrimų stotyje pradėta matuoti dar smulkesnė kietųjų dalelių frakcija – dalelės iki 2,5 mikronų aerodinaminio skersmens. Naujojoje Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje dėl aplinkos oro kokybės ir švaresnio oro Europoje, kuri pakeis keletą su oro kokybės vertinimu susijusių direktyvų, ypatingas dėmesys skiriamas $KD_{2,5}$ koncentracijos stebėjimams. Joje pabrėžiama, kad dar nėra nustatyta riba, kurios nesiekiant $KD_{2,5}$ nebekeltų pavojaus, todėl turėtų būti siekiama bendrai sumažinti šio teršalo koncentraciją miestų ore ir užtikrinti, kad geresnė oro kokybė būtų naudinga kuo didesniai gyventojų skaičiui. 2007 m. Klaipėdos Šilutės plento oro kokybės tyrimų stotyje užfiksuota vidutinė metinė $KD_{2,5}$ koncentracija siekė $9 \text{ } \mu\text{g}/\text{m}^3$. Didžiausios smulkiųjų kietųjų dalelių vertės buvo fiksuojamos vasario ir kovo mėn., kai vidurkis siekė

drinking water in 7 cases (2006 – 15 cases, 2005 – 13 cases). About one million inhabitants (mostly in rural and suburb areas) for food preparation use drinking water from ground water dug wells, which is frequently contaminated and do not correspond safety and quality requirements of drinking water. It is the only one source of drinking water for inhabitants of that area. According to the data of ground water monitoring 40% of analysed ground water dug wells are contaminated by nitrates and detected by 50% bacterial contamination. Usually dug well water is shallow groundwater (mostly at depths of 5-15 m deep), thus farming is very important for the quality of this water. Well water quality depends on the location of the well, its installation of maintenance. As small garden-plots are used for intensive farming, it is impossible to find a remote place for a dug well. Redundant fertilizers, which are not absorbed by the plants, pass into groundwater and contaminate the drinking water supplies by nitric compounds and bacteria.

Urban **air pollution** is one of the environmental factors which may have a negative impact on human health: higher morbidity by respiratory and cardiovascular diseases. Air pollution with particulate matter is the issue of the major concern in Europe. According to the data of Environmental Protection Agency under the Ministry of Environment, although the average year concentration of PM_{10} is not exceeding the limit value, however, the 24 hours limit value ($50 \text{ } \mu\text{g}/\text{m}^3$) is exceeded fairly often in Lithuania. The average 24 hours PM_{10} concentration in all territory zones air quality analysis stations had exceeded limit value from 7 to 26 days in 2007. During the last 5 years average concentration in most of the cities decreased by 20-25%, in Klaipėda and Šiauliai – 30-35%. First time during the last five years the cities had not exceeded the permissible 35 days. Believable, the less air pollution with particular matter could be the better management in the municipalities – air quality development plans has in the most number of the municipalities, where the street cleanness during the warm weather season takes the major part of it.

From the beginning of 2007, in Klaipėda and Šilutė road air quality measurement station has been started measuring even smaller particular matter – matter to 2,5 microns aerodynamic diameter. In the European Parliament and Council directive of “ambient air quality and fresher air in Europe”, which replaces several other directives, the main attention is dedicated to the observation of concentration of $PM_{2,5}$. It emphasizes that there’s no limit, in which $PM_{2,5}$ had no danger, therefore, should be an aim to

18–20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Kitais mėnesiais vidutinė koncentracija buvo lygi 5–8 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Susirūpinimą kelia pastaraisiais metais vis dažniau užregistruojama padidėjusi ozono koncentracija aplinkos ore. Ozonas aplinkos ore – tai antrinis teršalas, kuris susidaro vykstant fotocheminėms reakcijoms, dažniausiai tarp azoto oksidų, lakiųjų organinių junginių (LOJ) ir kitų komponentų, esančių atmosferoje, juos veikiant saulės šviesai ir šilumai. Didžiausia šio teršalo koncentracija būna priemiesčių zonose pavasarį ir vasarą, kai saulės aktyvumas didžiausias. Europos Sąjungos ir Lietuvos teisės aktuose, reglamentuojančiuose ozono aplinkos ore vertinimą, nustatytos šios normos: 1 val. koncentracijai – informavimo ($180 \mu\text{g}/\text{m}^3$) ir pavojaus ($240 \mu\text{g}/\text{m}^3$) slenksčiai, 8 val. vidutinei koncentracijai – siektina vertė ($120 \mu\text{g}/\text{m}^3$), kuri nuo jos įsigaliojimo datos (2010 m.) neturi būti viršyta daugiau nei 25 dienas per kalendorinius metus, imant 3 metų vidurkį.

Aplinkos apsaugos agentūros duomenimis, 2007 m. ozono koncentracija zonos teritorijoje matuota 7-iose miestų stotyse ir 3-iose foninėse, toli nuo taršos šaltinių, Žemaitijos, Aukštaitijos, Dzūkijos nacionaliniuose parkuose esančiose stotyse. Visose stotyse ozono koncentracijos vertės buvo mažesnės nei 2006 m. Vidutinis per pastaruosius 3 metus užfiksuotas siektinos vertės viršijimų skaičius niekur neviršijo leistinų 25 dienų. Didžiausia 1 valandos koncentracija nustatyta Dzūkijos parko stotyje siekė $152 \mu\text{g}/\text{m}^3$, kitose stotyse svyravo nuo 101 iki $132 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Informavimo ir pavojaus slenksčio vertės niekur nebuvo viršytos.

decrease this pollutant concentration in cities air and confirm, that the better air quality should be useful to as many citizens, as possible. In 2007 in Klaipėda and Šilutė road air quality measurement station the average year concentration of $\text{PM}_{2,5}$ reached $9 \mu\text{g}/\text{m}^3$. The largest amount of particular matter was found in February and March, when the average was 18-20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. During other months the average concentration was 5-8 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

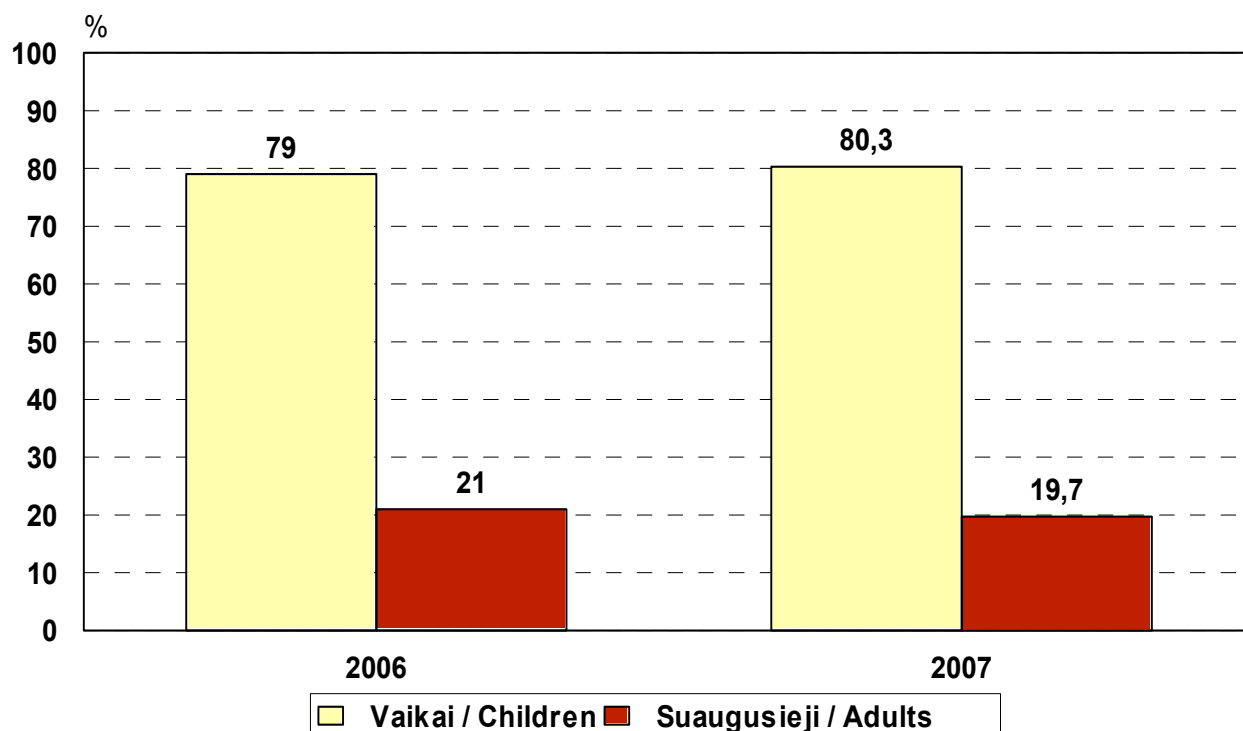
Ozone concentration in the ambient air is another huge concern of the latest years. Ozone is being formed during the photochemical reactions, generally between nitric oxides, volatile organic compounds and other components in the atmosphere, affected by sunlight and warmth. The main concentration of this pollutant is observing in the suburbs zones in spring and summer, when sun reaches its maximum activity. EU and Lithuanian Law, regulating the assessment of ozone in the ambient air, stipulates the norms: for 1 hour concentration – conveyance ($180 \mu\text{g}/\text{m}^3$) and danger ($240 \mu\text{g}/\text{m}^3$) thresholds, 8 hours average concentration – aiming value ($120 \mu\text{g}/\text{m}^3$), which from its effect date (2010) shouldn't be exceeded more than 25 days in an artificial year, taking the average of 3 last years.

According to Environment Protection Agency data, in 2007 ozone concentration in zone territory measured in 7 town stations and 3 background, far from pollution sources, in Žemaitija, Aukštaitija and Dzūkija national parks' stations. In all the stations, ozone concentration values were less than in 2006. Average number of the fixed aiming value number during the last 3 years did not exceed permissible 25 days. The largest 1 hour concentration was found in Dzūkija station – $152 \mu\text{g}/\text{m}^3$, in other stations varied 101-132 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Conveyance and danger threshold values were not exceeded.

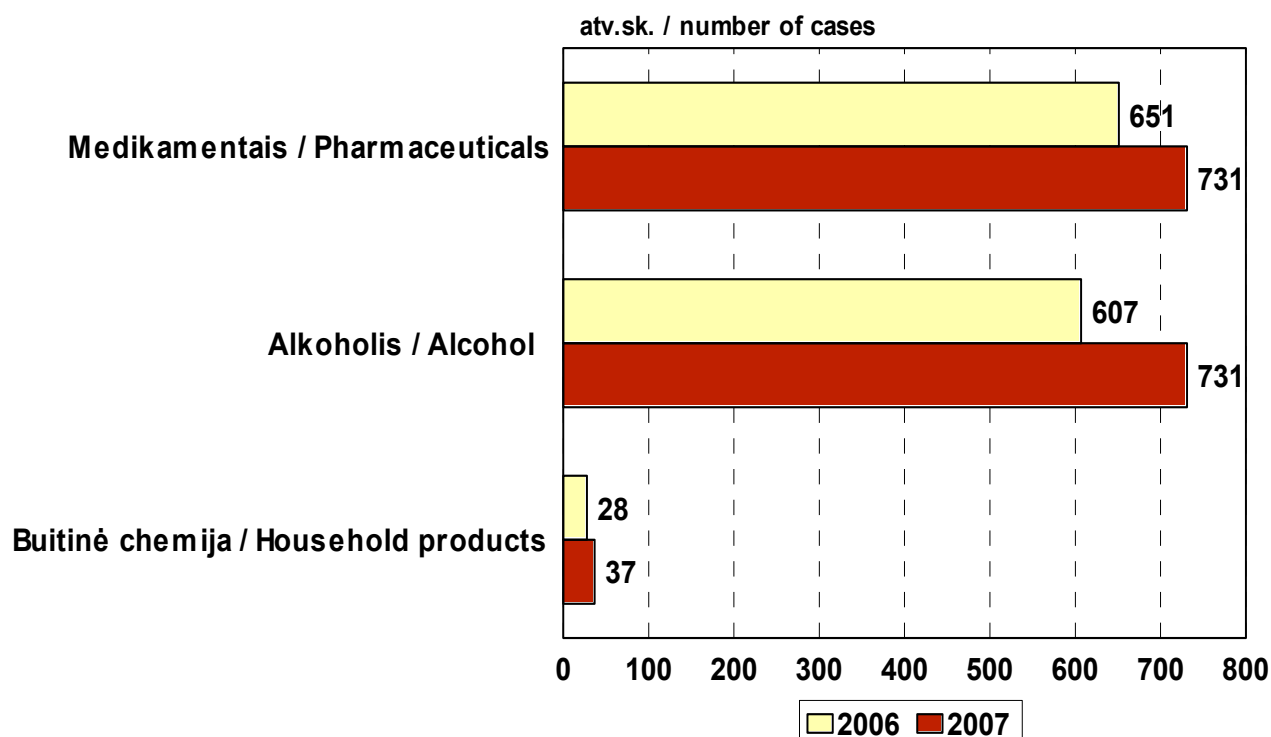
Vaikų (0-17 m.) ir suaugusiųjų atsitiktinių apsinuodijimų pasiskirstymas 2006-2007 m.

Distribution of Unintentional Poisonings of Children (0-17 years old) and Adults in 2006-2007

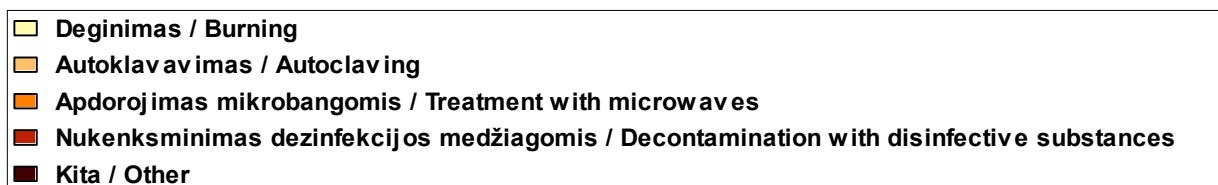
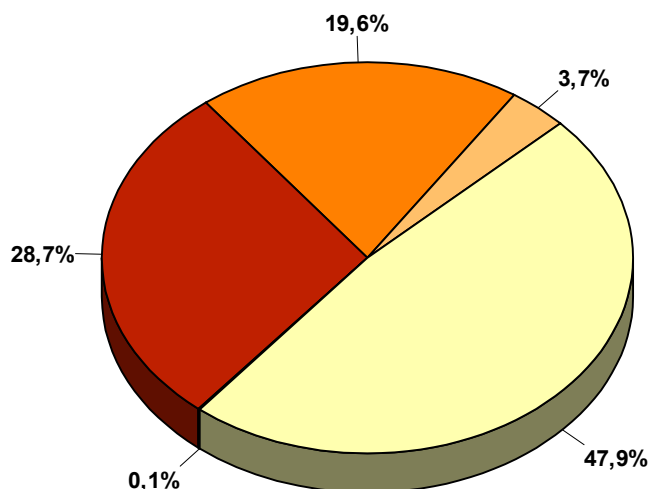

Vaikų (0-17 m.) apsinuodijimų pasiskirstymas pagal medžiagas 2006-2007 m.

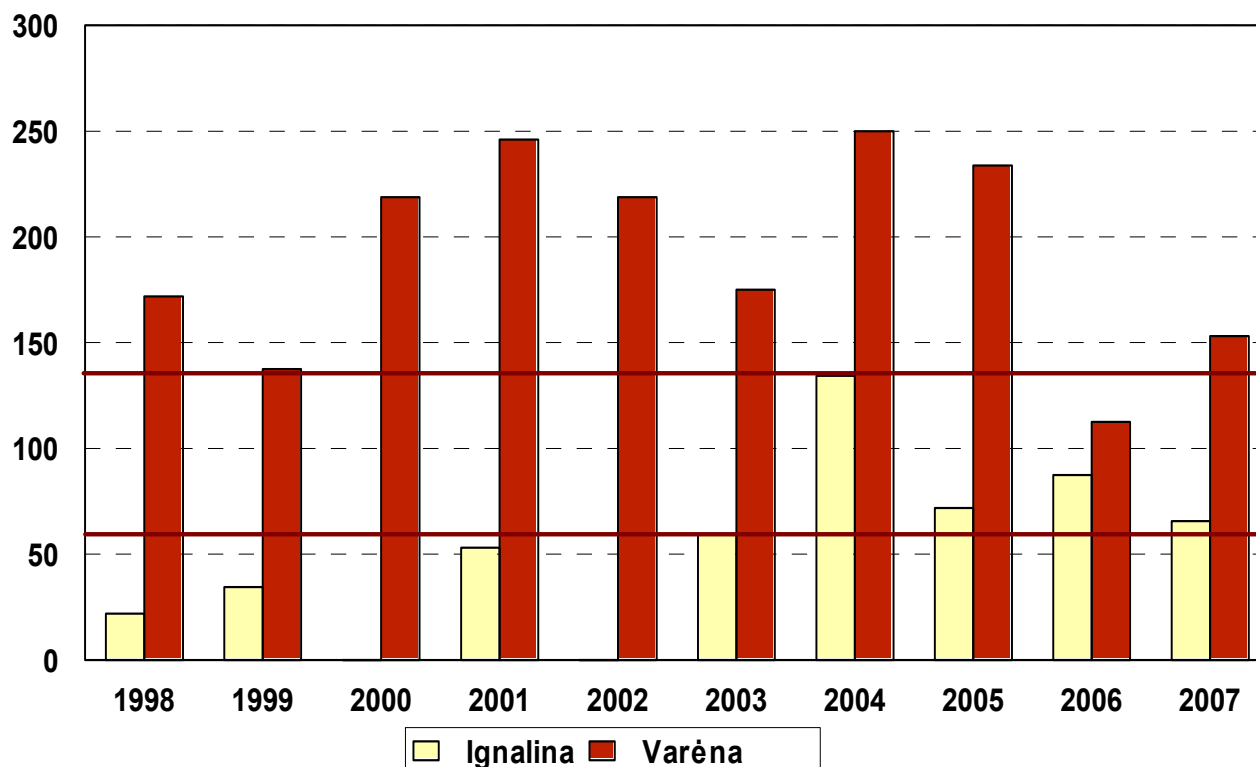
Distribution of Children (0-17 years old) Poisonings According to Substances in 2006-2007

Infekuotų atliekų tvarkymas 2007 m. Management of Infected Wastes in 2007

¹³⁷Cs savitas aktyvumas (Bq/kg) grybų bandiniuose iš Ignalinos ir Varėnos miškų Specific Activities (Bq/kg) of ¹³⁷Cs in Mushrooms Samples Collected in Forests of Ignalina and Varėna Districts

*Linijos parodo ¹³⁷Cs savitojo aktyvumo Lietuvos grybų bandiniuose reikšmių vidurkių 1998-2007 intervalą
Lines indicate the range of average specific activities of ¹³⁷Cs in samples of Lithuanian mushrooms in 1998-2007*

VII. Sveikatos priežiūros finansavimas

Išankstiniais duomenimis išlaidos sveikatai 2007 m. sudarė 5,6 mlrd. litų arba 5,8 proc. bendrojo vidaus produkto.

2007 metais valdžios sektoriaus išlaidos sveikatos priežiūrai (valstybės ir savivaldybių biudžetai bei privalomojo sveikatos draudimo fondo išlaidos) sudarė 4,1 mlrd. litų. Palyginti su 2006 m., jos padidėjo 18 proc. Valdžios sektoriaus išlaidų sveikatos priežiūrai dalis nuo bendrojo vidaus produkto, mažėjusi nuo 1998 m., 2005–2007 m. augo ir 2007 m. pasiekė 4,29 proc. Valdžios išlaidos sveikatos priežiūrai vienam gyventojui 2007 m. buvo 1228 lt.

Privalomojo sveikatos draudimo fondas (PSDF) – pagrindinis sveikatos priežiūros finansavimo šaltinis. PSDF išlaidos sveikatos priežiūrai 2007 m. sudarė 88,1 proc. valdžios sektoriaus išlaidų sveikatos priežiūrai ir siekė 3354,9 mln. litų. PSDF išlaidos asmens sveikatos priežiūrai siekė 2521,3 mln. litų arba 69 proc. visų PSDF išlaidų, išlaidos vaistų ir medicinos pagalbos priemonių įsigijimo išlaidoms kompensuoti – 617,8 mln. litų arba 16,9 proc., išlaidos sveikatos programoms finansuoti – 173,2 mln. litų arba 4,7 proc., išlaidos medicininei reabilitacijai ir sanatoriniam gydymui kompensuoti – 131,8 mln. litų arba 3,6 proc. PSDF išlaidų asmens sveikatos priežiūrai struktūra per pastaruosius metus keitėsi nežymiai: šiek tiek sumažėjo stacionarų paslaugoms apmokėti skirtų išlaidų dalis, padidėjo ambulatorinės specializuotos pagalbos paslaugoms apmokėti skirtų išlaidų dalis. Išlaidos stacionaro paslaugoms apmokėti 2007 m. sudarė 55,6 proc., pirminės sveikatos priežiūros – 19,6 proc., greitosios medicinos pagalbos – 4,6 proc., slaugos ir palaikomojo gydymo – 3,8 proc., ambulatorinės specializuotos pagalbos – 16,5 proc. visų PSDF išlaidų asmens sveikatos priežiūrai.

Privačios gyventojų išlaidos sveikatos priežiūrai apskaičiuojamos remiantis Statistikos departamento duomenimis apie namų ūkių vartojimo išlaidas (įskaitant pinigines ir natūrinės) vienam gyventojui ir demografinės statistikos duomenimis apie vidutinį metinį gyventojų skaičių. 1998–2007 m. tiesioginės gyventojų išlaidos sveikatai padidėjo daugiau nei du kartus (nuo 177,6 lt vienam gyventojui 1998 m. iki 433,2 lt 2007 m.). Iš viso 2007 m. Lietuvos gyventojai sveikatai išleido 1,46 mlrd. litų. Tai sudarė 26,1 proc. visų išlaidų sveikatai.

Nuo 2004 m. Lietuvoje pradėta diegti Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) Sveikatos sąskaitų sistemos (*A System of Health Accounts, OECD, 2000*) metodika. Vadovaujantis šia metodika, išlaidos sveikatai skaičiuojamos pagal sveikatos priežiūros funkcijas,

VII. Health Care Financing

In 2007 according to preliminary data expenditure on health constituted 5.6 billion Litass at current prices or 5.8% of GDP.

In 2007 public expenditure on health constituted 4.1 billion Litass. Compared with 2006 public expenditure has increased by 28 percent. Public expenditure on health as percentage of gross domestic product had been decreasing in 1998–2004. In 2005–2006 it started to increase and in 2007 reached 4.29% of GDP. In 2007 public sector average expenditure on health care per capita amounted to 1228 Litass.

Compulsory Health Insurance Fund (CHIF) is the main source of health care financing. CHIF expenditure in 2007 constituted 3354.9 million Litass or 88.1% of all public sector expenditure on health. CHIF expenditure on personal health care reached 2521.3 million Litass or 69% of all CHIF expenditure, compensations for medicine – 617.8 million Litass or 16.9%, expenditure for financing of health programmes – 173.2 million Litass or 4.7%, expenditure for rehabilitation – 131.8 million Litass or 3.6%. Over the last few years the structure of CHIF expenditure on personal health did not change significantly: the part of inpatient care expenditure has decreased slightly and the part of specialized outpatient care expenditure has increased. In 2007 CHIF expenditure on in-patient care financing constituted 55.6%, primary health care financing – 19.6%, emergency service financing – 4.6%, nursing – 3.8%, specialized outpatient care – 16.5% of total CHIF expenditure on personal health care.

The private expenditure on health was calculated using data of household expenditure on health (in cash and in kind) per capita provided annually by the Statistics Lithuania on the basis of the national household budget survey and the average annual number of inhabitants. During the years 1998–2007 the average household expenditure on health per capita increased more than twice (from 177.6 Litass in 1998 to 433.2 Litass in 2007). The household expenditure in 2007 increased up to 1.46 billion Litass, what accounted for 26.1% of all expenditure on health.

Since 2004 the OECD methodology of System of Health Accounts was introduced in Lithuania for the calculation of expenditure on health. According to this methodology health care expenditure are calculated by health care functions, health care providers and financing agencies. Data from different statistical surveys, administrative sources is used for the calculations. Health care expenditure data calculated by this methodology is slightly different from the number discussed above. According to OECD

paslaugų teikėjų rūšis ir finansuotojus. Skaičiavimams naudojami įvairių statistinių tyrimų, administracinių šaltinių, ministerijų ir kitų žinybų duomenys. Šiuo metodu apskaičiuotos sveikatos išlaidos šiek tiek skiriasi nuo anksčiau nurodytų skaičių, nes pagal EBPO metodiką į sveikatos išlaidas nėra įskaičiuojamos kai kurios išlaidos, kurias teikia sveikatos sistemai priklausančios įstaigos, bet kurios pagal tarptautinius klasifikatorius tiesiogiai nėra priskiriamos sveikatos priežiūrai (pvz., higienos kontrolė, aplinkos sveikata, aplinkos stebėseną, apsauga, kontrolė). Sveikatos išlaidoms pagal EBPO metodiką yra priskiriamos išlaidos sveikatai socialinėje ir kai kuriose kitose srityse.

Negalutiniais duomenimis, 2006 m. bendrosios sveikatos priežiūros išlaidos sudarė 5107,6 mln. litų. Palyginti su 2005 m., bendrosios sveikatos priežiūros išlaidos išaugo 21 procentu, o palyginti su 2004 m. – 43 procentais.

2006 m. didžioji einamųjų sveikatos priežiūros išlaidų dalis pagal sveikatos priežiūros funkcijas teko gydymo paslaugoms (47,9 proc.) ir medicinos prekėms ambulatoriniams ligoniams (35,9 proc.). Pagal paslaugų teikėjų rūšis didžiausia bendrųjų išlaidų dalis teko ligoninėms (40 proc.), mažmeninės prekybos įmonėms ir kitiems medicinos prekių teikėjams (vaistinėms, optikoms ir kt.) teko 33,7 proc. visų išlaidų, 19,4 proc. teko ambulatorinės sveikatos priežiūros paslaugų teikėjams.

2006 m. 70 proc. bendrųjų sveikatos priežiūros išlaidų buvo finansuojama valdžios sektoriaus, privačiam sektoriui teko 30 proc. išlaidų. Palyginti su 2004 m., valdžios sektoriaus sveikatos priežiūros išlaidos išaugo 48 proc., privataus sektoriaus – 32 proc. 2006 m. bendrosios sveikatos priežiūros išlaidos sudarė 6,2 proc. bendrojo vidaus produkto.

methodology some expenditure of the institutions of health system (such as hygiene control, environmental health, environmental monitoring and control) are not attributed to health expenditure. And to the contrary some expenditure on social and some other sectors are included in health expenditure.

According to preliminary data total expenditure on health in 2006 constituted 5107.6 million Lit. In comparison with 2005 expenditure on health has increased by 21%, in comparison with 2004 – by 43%.

In 2006 the biggest part of current expenditure on health was spent on services of curative care (47.9%) and on medical goods dispensed to out-patients (35.9%). By health care providers the biggest part was spent in hospitals (40%), retail sale and other providers of medical goods (33.7%), providers of ambulatory health care (19.4%).

In 2006 70% of total expenditure on health was financed by public sector, 30% - by private. In comparison with 2004 public expenditure on health increase by 48%, private sector – by 32%. Total expenditure on health amounted 6.2% of GDP in 2006.

Išlaidos sveikatos priežiūrai (mln. litų)
Expenditure on Health (millions litas)

	2003	2004	2005	2006	2007**
Iš viso/Total	3226.9	3478.2	4065.8	4832.5	5609.4
iš jų/of which:					
Valstybės ir savivaldybių biudžetas State and municipal budget	270.9	260.4	332.0	410.2	492.2
Privalomojo sveikatos draudimo fondas Compulsory Health Insurance Fund	1957.0	2112.9	2512.8	3090.5	3654.9
Tiesioginės gyventojų išlaidos*) Direct expenditure of inhabitants*)	999.0	1104.9	1221.0	1331.8	1462.3
Bendrasis vidinis produktas (BVP) Gross domestic product (GDP)	56804.0	62586.7	71380.4	81905.2	96739.7
Išlaidų sveikatai dalis nuo BVP (proc.) Expenditure on health as percentage of GDP	5.68	5.56	5.70	5.90	5.80
Valdžios sektoriaus išlaidų sveikatai dalis nuo BVP (proc.) Public expenditure on health as percentage of GDP	3.92	3.79	3.99	4.27	4.29
Valdžios sektoriaus išlaidų dalis nuo visų išlaidų Public expenditure as percentage of total	69.0	68.2	70.0	72.4	74.0
1-am gyventojui tenka išlaidų sveikatai Expenditure on health per 1 inhabitant	934Lt 271Euro	1012Lt 293Euro	1191Lt 345Euro	1424Lt 412Euro	1162Lt 481Euro

*) Namų ūkių tyrimo duomenys / household survey data

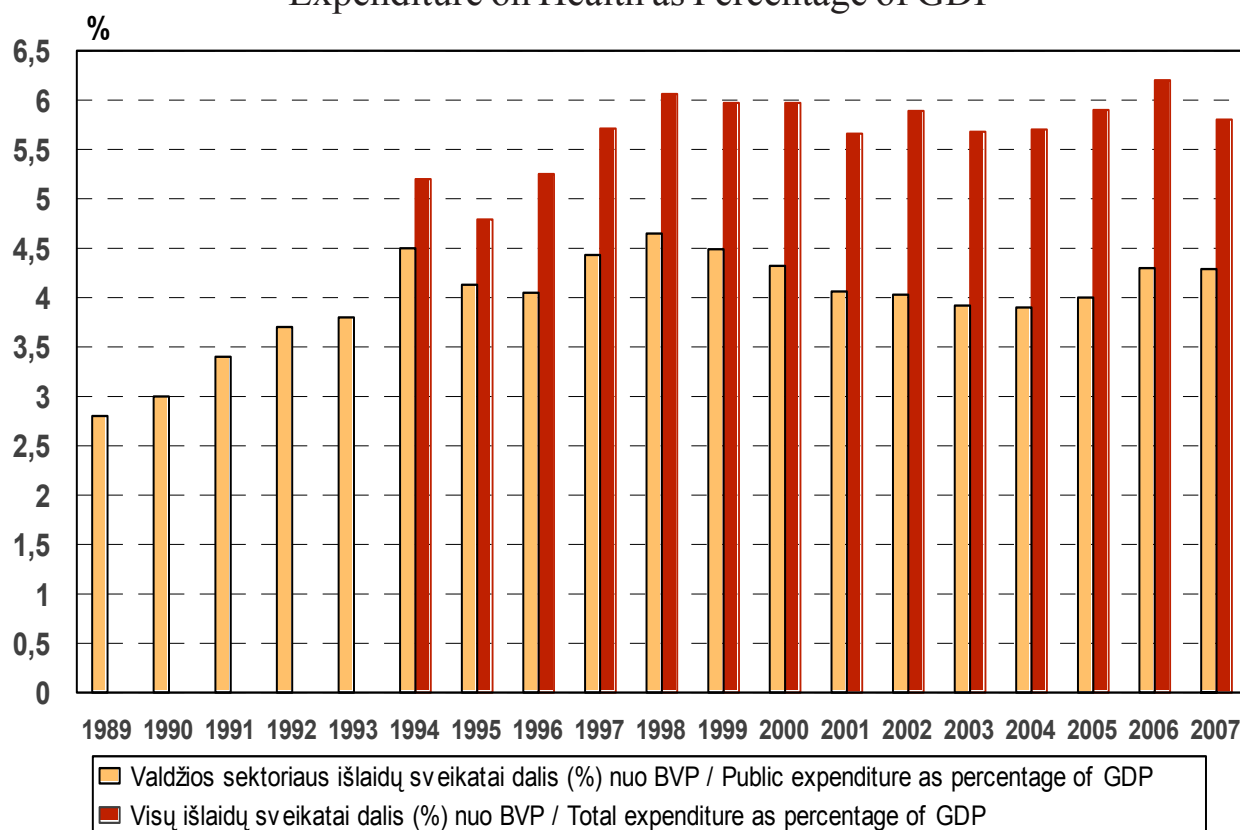
***) Išankstiniai duomenys / preliminary data

Išlaidos sveikatos priežiūrai (mln. litų) pagal EBPO metodiką
Expenditure on Health (millions litas) according to OECD methodology

	2004	2005	2006**
Iš viso/Total	3574.1	4224.2	5107.6
iš jų/of which:			
Valdžios sektorius Public sector	2414.4	2862.5	3574.4
iš jų socialinio draudimo fondai of which Social Insurance Funds	2106.1	2466.3	3021.3
Privatus sektorius Private sector	1159.5	1360.9	1532.7
iš jų tiesioginės privačių namų ūkių išlaidos of which direct expenditure of private households	1141.4	1341.1	1507.0
Išlaidų sveikatai dalis nuo BVP (proc.) Expenditure on health as percentage of GDP	5.7	5.9	6.2
Valdžios sektoriaus išlaidų sveikatai dalis nuo BVP (proc.) Public expenditure on health as percentage of GDP	3.9	4.0	4.3
Privataus sektoriaus išlaidų sveikatai dalis nuo BVP (proc.) Private expenditure on health as percentage of GDP	1.8	1.9	1.9
Valdžios sektoriaus išlaidų dalis nuo visų išlaidų Public expenditure as percentage of total	67.6	67.8	70.0

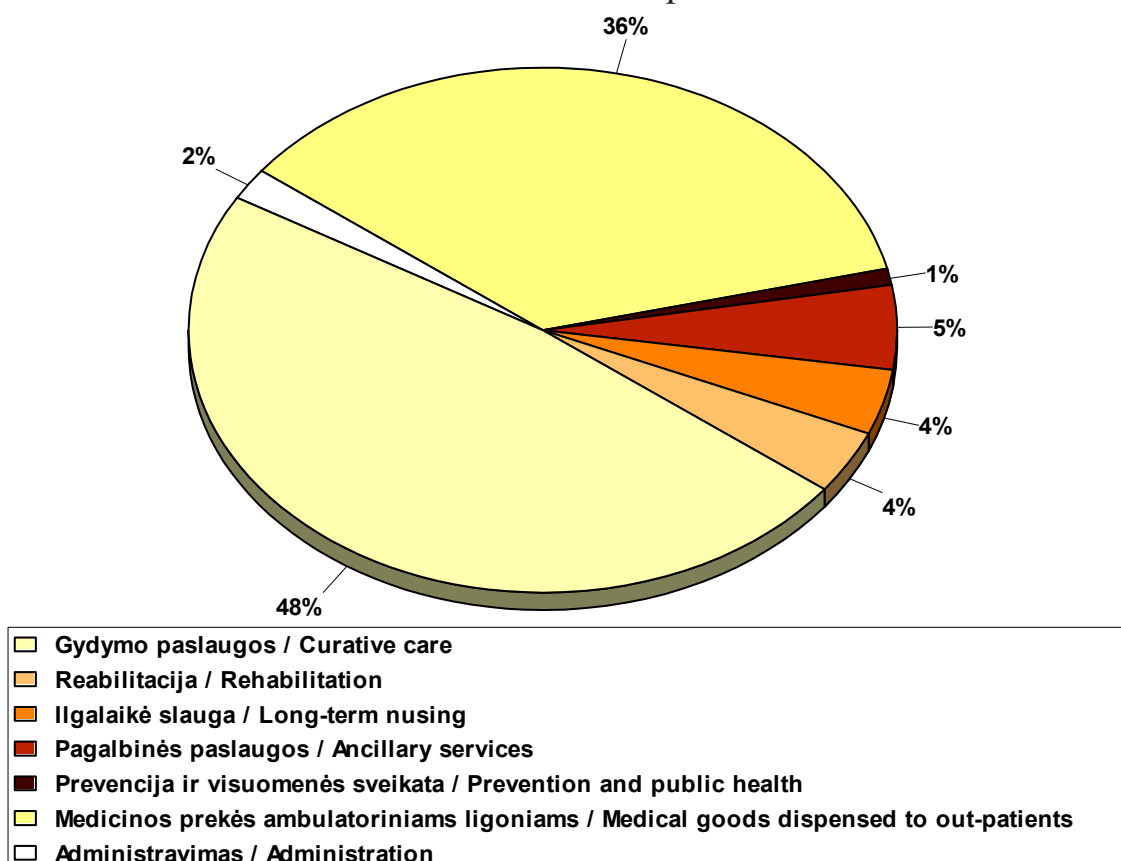
***) Negalutiniai duomenys / preliminary data

Išlaidų sveikatos priežiūrai dalis (proc.) nuo BVP Expenditure on Health as Percentage of GDP

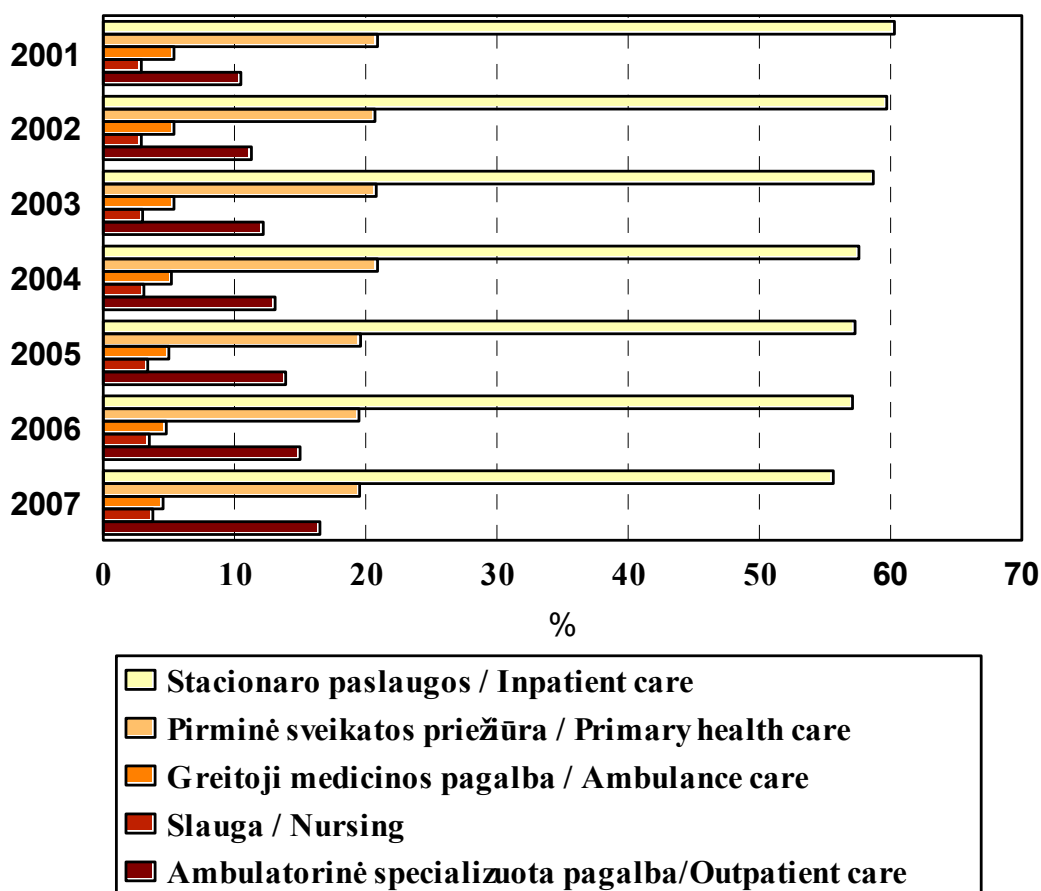

2004-2006 m. duomenys apskaičiuoti pagal EBPO metodiką
 Data for 2004-2006 calculated according to OECD methodology

Einamųjų sveikatos priežiūros išlaidų struktūra 2006 m. Structure of currant health care expenditure in 2006

**Privalomojo sveikatos draudimo fondo išlaidų
asmens sveikatos priežiūrai struktūra**
Structure of Compulsory Health Insurance Fund Expenditure
on Personal Health Care

Privalomojo sveikatos draudimo fondo išlaidos 2007 m.
Compulsory Health Insurance Fund Expenditure in 2007

Teritorinė ligonių kasa Territorial Patient Fund	Apmokėta už suteiktas asmens sveikatos priežiūros paslaugas Expenses for the provided personal health care services		Išlaidos vaistų ir medicinos pagalbos priemonių išsigijimui kompensuoti Expenses for reimbursement of medicine	
	tūkst.Lt thous.litas	1 gyv.,Lt per 1 inh.,Lt	tūkst.Lt thous.litas	1 gyv.,Lt per 1 inh.,Lt
Iš viso Total	2521287.8	746.9	617765.0	183.0
Vilniaus TLK Vilnius TPF	771026.7	751.5	202571.3	197.5
Kauno TLK Kaunas TPF	650142.5	758.3	162507.6	189.5
Klaipėdos TLK Klaipėda TPF	373599.9	736.6	86952.2	171.4
Šiaulių TLK Šiauliai TPF	383219.8	728.9	88903.7	169.1
Panevėžio TLK Panevėžys TPF	343298.9	747.4	76830.2	167.3

Turinys

I. Demografija	4
Demografinė statistika	6
Lietuvos gyventojų amžiaus struktūra	8
Vidutinė būsimo gyvenimo trukmė	10
Mirtingumas	11
Skiepijimai	19
Gimstamumas pagal motinos amžių	19
Abortai	20
Kūdikių mirtingumas	21
II. Sergamumas Privalomojo sveikatos draudimo fondo informacinės sistemos SVEIDRA duomenimis.....	23
III. Sergamumas	29
Infekcinės ligos	32
Venerinės ligos	34
Tuberkuliozė	35
Piktybiniai navikai	36
Psichikos sutrikimai.....	37
Profesinis sergamumas	38
Nedarbingumas ir neįgalumas.....	39
IV. Sveikatos priežiūros išteklių	41
V. Sveikatos priežiūros įstaigų veikla	50
Apsilankymai, tyrimai, ir procedūros.....	52
Stacionaro lovų veikla	53
Hospitalinis sergamumas	57
Chirurginės operacijos	58
VI. Sveikatos aplinka.....	59
VII. Sveikatos priežiūros finansavimas.....	67

Contents

I. Demographic situation.....	4
Vital statistics	6
Age structure of Lithuanian population	8
Life expectancy	10
Mortality	11
Immunization	19
Age specific birth rates	19
Abortions	20
Infant mortality	21
II. Morbidity according to the information system SVEIDRA of the Compulsory Health Insurance Fund.....	23
III. Morbidity	29
Infectious diseases	32
Sexually transmitted diseases.....	34
Tuberculosis	35
Malignant neoplasms	36
Mental disorders	37
Occupational diseases	38
Disability	39
IV. Health care facilities	41
V. The activity of health care institutions	50
Visits, examinations and procedures	52
Hospital bed utilization	53
Hospital morbidity.....	57
Surgical operations	58
VI. Environmental health	59
VII. Health care financing	67